

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

วิทยานิพนธ์
ของ
กนกนิตา ธนาโชคพิสิษฐ์

พหุ ประจันต โศ โศ

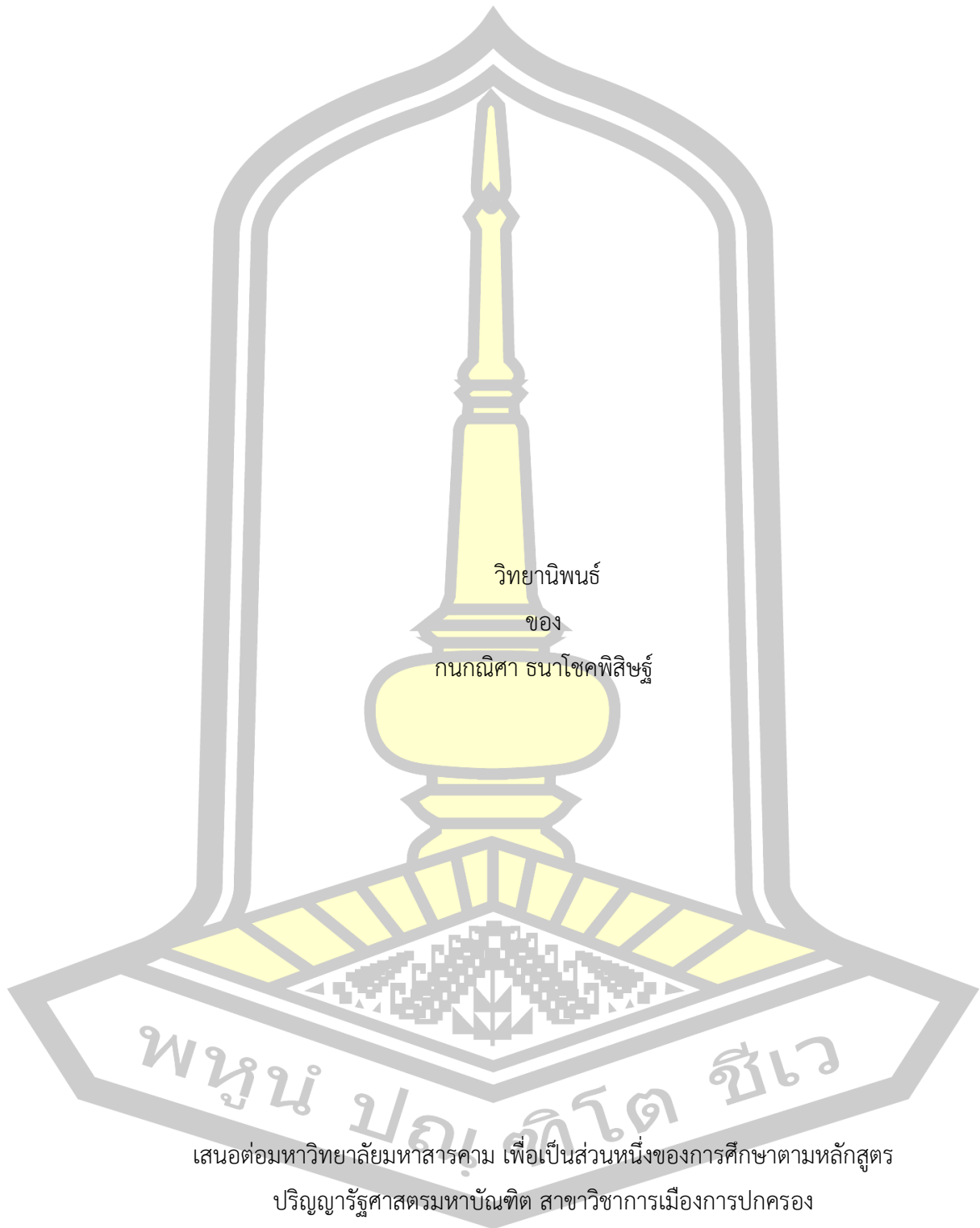
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

มิถุนายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

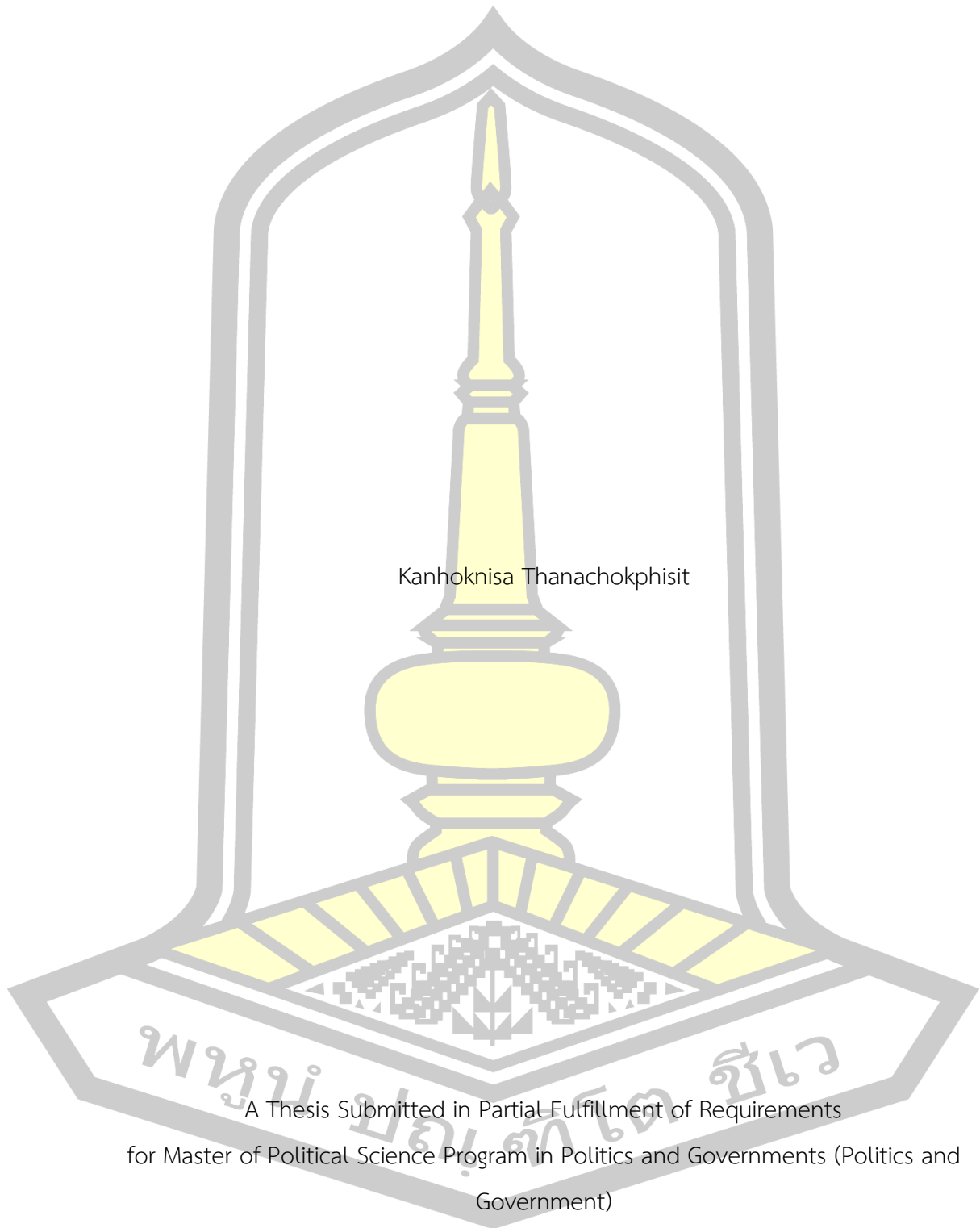
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

มิถุนายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Cultural Tourism Management of Khemarat District Ubon Ratchathani

Kanhoknisa Thanachokphisit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science Program in Politics and Governments (Politics and
Government)

June 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางกนกนิตา ธนาโชคพิ
สิษฐ์ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ประโยชน์ สังกสิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. วนิตา พรหมล้ำ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. ภัคดี โพธิ์สิงห์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. กันดา วิลาชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พหุ ประสพคุณ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง	แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี		
ผู้วิจัย	กนกณิศา ธนาโชคพิสิษฐ์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมราฐตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา 3) เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Activities) 4) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 5) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

จากผลวิจัย พบว่า อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Activities) 4) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 5) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนได้ต่อไป

คำสำคัญ : แนวทางจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, แนวทางวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การ

TITLE Cultural Tourism Management of Khemarat District Ubon Ratchathani
AUTHOR Kanhoknisa Thanachokphisit
ADVISORS Associate Professor Alongkorn Akkasaeng , Ph.D.
DEGREE Master of Political Science Program in Politics and Governments **MAJOR** Politics and Government
UNIVERSITY Mahasarakham University **YEAR** 2021

ABSTRACT

This Independent study aim ;1) To study the approaches for cultural tourism management in Khemmarat district Ubon Ratchathani 2) To study the problems and obstacles of cultural tourism management Of Khemmarat district during the past 10 years 3) To propose policy recommendations for cultural tourism management of Khemmarat district Ubon Ratchathani By criteria for considering qualifications select the informants from being involved in cultural tourism in Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province. Consider the 6 elements of cultural tourism management as follows

The result of the research shows that Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province has tourism components such as attraction, accessibility, activities, amenities, available packages, ancillary services. Guidelines for Cultural Tourism Management in Khemmarat District Ubon Ratchathani Able to develop into a sustainable cultural tourist destination.

Keyword : Tourism management guidelines, Cultural tourism, Guidelines for Cultural Tourism Management

พจนานุกรม ปณฺ ทิโต ชีเว

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ เสนอแนวทางในการแก้ไข ขอขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กนกนิตา ธนาโชคพิสิษฐ์

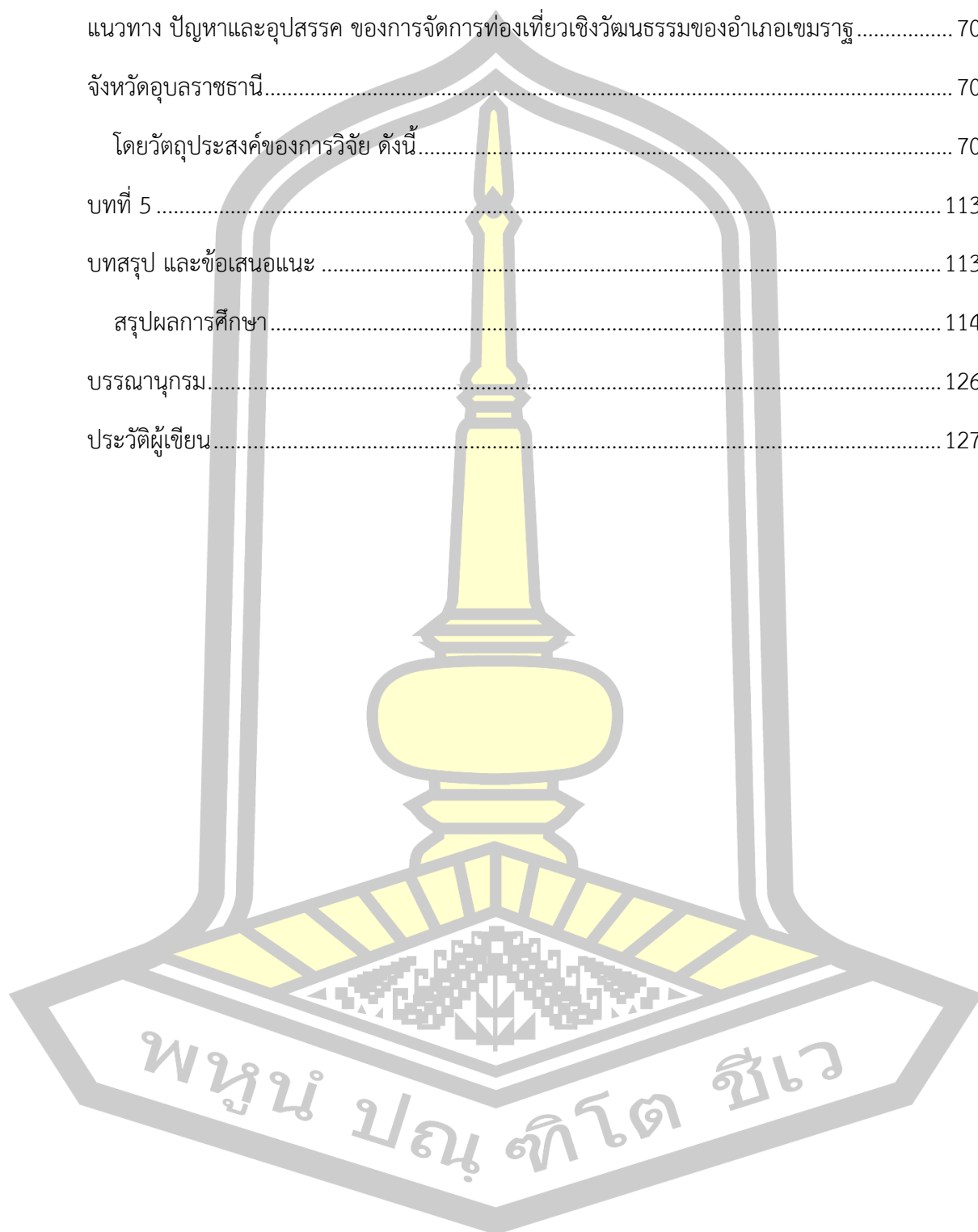
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ความสำคัญของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
บทที่ 2	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	14
ความหมายของการท่องเที่ยว	14
ประเภทของการท่องเที่ยว	16
องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	20
ทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	24
ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	24

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	26
ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	30
แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว.....	33
ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว.....	33
หลักการและแนวทางบริหารจัดการการท่องเที่ยว.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	38
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564).....	38
แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง พ.ศ. 2560-2563 ของจังหวัดอุบลราชธานี.....	50
บริบทอำเภอเขมราฐ.....	53
ความเป็นมาอำเภอเขมราฐ.....	53
ข้อมูลทั่วไปอำเภอเขมราฐ.....	55
บริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
งานวิจัยในประเทศ.....	59
งานวิจัยต่างประเทศ.....	63
บทที่ 3.....	66
วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
รูปแบบการวิจัย.....	66
ผู้ให้ข้อมูล.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การสร้างเครื่องมือในการศึกษา.....	67
การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69

บทที่ 4	70
แนวทาง ปัญหาและอุปสรรค ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ	70
จังหวัดอุบลราชธานี	70
โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้	70
บทที่ 5	113
บทสรุป และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการศึกษา	114
บรรณานุกรม	126
ประวัติผู้เขียน	127

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่มีการขยายตัวสูงมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมากเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ช่วยสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพให้ประชาชน องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) พบว่า ในปี 2556 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศทั่วโลก จำนวน 1,087 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 1,035 ล้านคน ในปี 2555 ร้อยละ 5 โดยนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนจะขยายตัวมากที่สุดและส่งผลกระทบต่อการบินตัวของการท่องเที่ยวโลก และหากนับจากปี 2548 เป็นต้นมา ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงที่สุด ถึงร้อยละ 6.2 ทั้งนี้ UNWTO คาดการณ์ว่า ในปี ค.ศ. 2030 จำนวนนักท่องเที่ยวโลกจะเพิ่มเป็น 1,800 ล้านคน ด้วยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี และคาดการณ์ว่า ในปี ค.ศ. 2015 เป็นต้นไป ตลาดเกิดใหม่หรือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะเป็นกลุ่มประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าตลาดประเทศที่พัฒนาแล้ว

โดยภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก จะเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558:5) ส่วนการท่องเที่ยวไทยนั้นมีการขยายตัวมาอย่างต่อเนื่องทั้งจำนวน และรายได้ จากการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 14.0 ล้านคน ในปี 2552 เป็น 24.8 ล้านคน ในปี 2557 โดยเพิ่มสูงสุดในปี 2556 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 26.5 ล้านคน และสูงสุดเป็นลำดับที่ 7 ของโลก แต่ลดลงในปี 2557 เนื่องจากประสบกับวิกฤตทางการเมืองและวิกฤตเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศยุโรป โดยตลาดหลักยังคงเป็น 10 ตลาด ที่มีส่วนแบ่งการตลาดรวมกันมากกว่าร้อยละ 60 ได้แก่ จีน อินเดีย สหราชอาณาจักร มาเลเซีย ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี เกาหลีใต้ และฝรั่งเศส

สำหรับในปี 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 28.5-29.0 ล้านคน ส่วนรายได้และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว โดยในปี 2556 มีรายได้ 1.20 ล้านล้านบาท สูงสุดเป็นอันดับ 10 ของโลก และลดลงเหลือ 1.17 ล้านล้านบาท ในปี 2557 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 26.35 ต่อปี และคาดว่า ในปี 2558 จะมีรายได้ 1.40 ล้านล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกับ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากค่าใช้จ่าย 36,061 บาท/คน/ครั้ง ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 47,272 บาท/คน/ครั้ง ในปี 2557 อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างน้อย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในระยะใกล้ โดยในปี 2549 นักท่องเที่ยวมีจำนวนวันพักเฉลี่ย 8.62 วัน/ครั้ง เพิ่มขึ้นเป็น 9.85 วัน/ครั้ง ในปี 2556 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 0.1 วัน ซึ่งนับเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในการเพิ่มรายได้ให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ในอีก 15 ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 67 ล้านคน สำหรับแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทยในอีก 15 ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลในปี 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 24.7 ล้านคน จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 45 ล้านคน ในปี 2563 และเพิ่มเป็น 67 ล้านคน ในปี 2573 ทั้งนี้ การคาดการณ์ดังกล่าวเป็นไปตามแนวโน้มที่ควรจะเป็นและภายใต้สมมติฐานว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวไทยอยู่ในภาวะปกติไม่มีเหตุการณ์หรือวิกฤตการณ์ใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยอ้อมต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในช่วงเวลา นับจากนี้เป็นต้นไป โดยกลุ่มตลาดหลักยังคงเป็นกลุ่มเดิม แต่นักท่องเที่ยวจีนจะมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นอย่างไรก็ตาม โดยสภาพข้อเท็จจริงแล้วสถานการณ์เศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติขนาดใหญ่ โรคระบาดร้ายแรง และความขัดแย้งทางการเมือง ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 :8-9)

ในระดับโลกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด โดยมีการจ้างงานสูงถึง 192.3 ล้านคน (World Tourism Organization, 2010) ในระดับประเทศไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ โดยมีการจ้างงานประมาณ 1.94 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 5.3 ของอัตราการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553:29) นอกจากนี้การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมยังจะนำไปสู่การพัฒนา ชุมชน ผ่านทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนเพื่อเป็นความภูมิใจของคนในท้องถิ่นอย่างไรก็ดีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมอาจนำไปสู่ผลกระทบต่อชุมชน อันได้แก่ ค่าครองชีพที่สูงขึ้นของคนในชุมชน อัตราการเกิดอาชญากรรมที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของมลพิษและการเสื่อมถอยของวัฒนธรรมพื้นเมืองและวิถีชีวิตที่เคยมีอยู่ ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นมีความพิเศษ ตรงที่นักท่องเที่ยวจะเน้นที่การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถานที่ดังกล่าวจะมีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์ อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมโดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งนอกเหนือจากสถานที่แล้ว เทศกาลและงานฉลอง รวมไปถึงสินค้า

พื้นเมืองในพื้นที่ต่างๆ จะเห็นได้ว่าการอนุรักษ์และการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม ให้คงอยู่ต่อไปนั้น เป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจในของประเทศแล้ว ยังมีคุณค่า ที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา และ มานุษยวิทยา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และประเทศผ่านทางการ ท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่ากังวลว่าผลจากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรม ของสถานที่ท่องเที่ยว และการสูญเสียมูลค่าทางวัฒนธรรม จึงอาจจะกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยว เปรียบเสมือนดาบสองคมถ้าไม่มีการวางแผนอย่างเหมาะสม การจัดการเพื่อรักษามรดกของการ พัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อนำไปสู่การวางแผน และการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ, 2555 : 140-141)

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทาง มาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนจากทั้งภาครัฐ และ เอกชน รวมทั้งความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่น (จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ, 2554:2) กล่าวว่าการจัดการ การท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม จะเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของ นักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การให้บริการ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร การให้ ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และการสร้างจิตสำนึกการ ท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการ บริหารจัดการการท่องเที่ยวไว้ว่า การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงต้องมีการกำหนดกลยุทธ์และ แนวทางในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาคม ผ่านกลไกการดำเนินงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ มีการ พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับ พัฒนาระบบข้อมูลและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นับเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจาก ภาคีการพัฒนาทั้งสามฝ่ายโดยเฉพาะบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาคมและภาคเอกชนใน ท้องถิ่น เนื่องจากท้ายที่สุดแล้วประชาชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 : 29-30)

จะเห็นได้จากในสังคมปัจจุบันประเทศไทยมีความตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่จึงเกิดการพัฒนาร่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็น เครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปได้ และเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อประโยชน์แก่ ประชากรในท้องถิ่น ต้องอาศัยความร่วมมือให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากร

การท่องเที่ยวเพราะเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งการให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวย่อมทำให้เกิดความผูกพันต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รู้ลึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่ ห่วงแหน และเห็นคุณค่าทางด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น ทั้งในเรื่องการสร้างงานสร้างอาชีพและสร้างรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่คนในท้องถิ่น การสนับสนุนให้มีการฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น จะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมให้ท้องถิ่นตนมีชื่อเสียงหรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่อมเป็นไปได้ด้วยความเหมาะสมและมีประสิทธิผล รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน นำไปสู่การดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติโดยให้มีความสมดุลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นอีกวิถีทางเลือกหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะเลือกสัมผัสการท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดธรรมชาติมากขึ้น หลีกหนีความจำเจของการท่องเที่ยวแบบแสวงชื่อเสียงในเมืองศรีวิไล อีกทั้งเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ต้นทุนต่ำสามารถท่องเที่ยวโดยวิถีชุมชนที่เรียบง่ายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละพื้นที่นั้น ๆ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะนำมาซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนของประเทศ รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ที่น่าสนใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นและเข้าใจถึงวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ได้สัมผัสประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เรียบง่าย สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่อีกด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 : 29-30)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีลักษณะพิเศษตรงที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพราะสังคมแต่ละแห่งต่างมีบริบททางวัฒนธรรมของตนเองอันเนื่องมาจากลักษณะภูมิศาสตร์ ถิ่นฐานที่ตั้ง องค์กรทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ สะท้อนออกมาในรูปแบบวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมจึงเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ความแตกต่างของวัฒนธรรมจึงมีหลายระดับ รวมทั้งมีขอบเขตที่กว้างขวางและมีประเด็นที่น่าสนใจหลากหลาย การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาจากสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดการขยายตัวทางการตลาดของการท่องเที่ยว ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรใช้โอกาสนี้การปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว โดยอาศัยรากฐานทางวัฒนธรรมที่มีมายาวนาน อัจฉริยะไมตรี ความเป็นมิตรไมตรีของคนไทย (Thainess) ที่ไม่สามารถหาได้ที่ไหนในโลกถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า สามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว และการใช้แบรนด์ประเทศไทยที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี (Amazing Thailand Always Amazes You) (พิชัย รักตะสิงห์, 2556 : 10-12)

จังหวัดอุบลราชธานีถือได้ว่าเป็นอีกจังหวัด หนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมและประเพณีมีความพร้อมและศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติโดยจะเห็นได้จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี โดยในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 203,877 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2559) ซึ่งมีหลายอำเภอในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและน่าสนใจหนึ่งในนั้นคืออำเภอเขมราฐ เป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับแขวงสาละวัน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน และมีสถาปัตยกรรมของชุมชนที่สวยงามโดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านเรือนที่สร้างด้วยไม้เก่าแก่หายากมีความโดดเด่นและงดงามในด้านวัฒนธรรมประกอบกับทำเลที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองในเขตเทศบาลตำบลเขมราฐ (ศรีศักดิ์ พิกุลแก้ว, 2556)

อำเภอเขมราฐ คือ อำเภอหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงเป็นระยะทางยาวกว่า 40 กิโลเมตร เป็นอำเภอเก่าแก่ที่ตั้งมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา คือ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง “บ้านโคกกงพะเนียง” ขึ้นเป็น “เมืองเขมราฐราชธานี” มีฐานะเป็นหัวเมืองชั้นเอก ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร และโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง “อุปฮาดคำ” ที่อพยพมาจากเมืองอุบลราชธานีเป็นเจ้าเมืองคนแรก มีนามว่า “พระเทพวงศา” ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นอำเภอเขมราฐ ขึ้นตรงกับจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปีพุทธศักราช 2512 โดยมี “พระเกษมสำราญรัฐ” เป็นนายอำเภอคนแรก ซึ่งฝั่งตรงข้ามของอำเภอเขมราฐ คือ เมืองสองคอน แขวงสุวรรณเขตของประเทศลาวเขมราฐเป็นเมืองที่มีทัศนียภาพแม่น้ำโขงที่สวยงาม มีการแข่งเรือยาวอำเภอเขมราฐ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น แก่งช้างหมอบ แก่งปลาเหล็ก และยังเป็นเมืองโบราณที่ยังคงรักษาสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนสมัยอดีต (นามานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี, 2544)

กระทรวงวัฒนธรรม คัดเลือก “เขมราฐ” ให้เป็นถนนสายวัฒนธรรม และชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมราฐราชธานี เนื่องจากบ้านเรือนหลายหลังอายุนับ 100 ปี ของชุมชน แหล่งนี้เจ้าของบ้านยังคงอนุรักษ์เอาไว้เพื่อให้คน รุ่นลูกหลานได้เห็นสภาพบ้านเรือน ตลอดจนของใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมกันนี้ยังได้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้า ประเพณีแห่เทียนพรรษา เครื่องจักสาน จากรุ่นปู่ย่าตายายสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อคนรุ่นใหม่ได้สืบทอดวัฒนธรรมเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไป สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงวิถีชีวิตคนในชุมชนที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีอุปนิสัยเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดกิจกรรมถนนสายวัฒนธรรม และชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมราฐ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตโดยนำมิติความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมสาธิตภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี มาร่วมสร้างสรรค์ให้เกิดความหลากหลายนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาต่อยอดให้เกิดคุณค่า

ทางสังคม จิตใจ ที่สำคัญยังสร้างรายได้ให้คนชุมชนด้วย การจัดกิจกรรมถนนสายวัฒนธรรม ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมราชูร์ธานี จัดขึ้นทุกวันเสาร์ เริ่มตั้งแต่วันเสาร์ที่ 1 เมษายน 2560 เป็นต้นมา เพื่อเสริมสร้างให้เด็กเยาวชนและประชาชนเกิดทัศนคติด้านความรักความผูกพันได้ตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองที่มี สามารถพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรวมให้ยั่งยืน ทั้งเป็นการเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและขยายโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ ภายในงานมีกิจกรรมการแสดงสาธิตเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำหน่ายสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมการจัดแสดงนิทรรศการภาพถ่ายเก่าเล่าขานตำนานเขมราชูร์ การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีเวทีแสดงออกทางวัฒนธรรมร่วมเผยแพร่ภูมิปัญญาของชุมชน สร้างความรักความสามัคคีเกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเองให้ยั่งยืน นอกจากนี้ชมรมถ่ายภาพเขมราชูร์เล่าว่า สมาชิกของชมรมฯ ได้คัดเลือกภาพถ่ายในอดีตจนถึงปัจจุบันที่มีความสำคัญ ๆ มาจัดแสดงเพื่อเป็นการเล่าวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวของเขมราชูร์ นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเขมราชูร์ ยังสามารถเดินทางล่องเรือลัดเลาะริมโขง สัมผัสธรรมชาติ ชมพระอาทิตย์พิชิตขึ้นบินหาดทรายสูง เรียนรู้ธรรมชาติบนลาดหิน วิถีชีวิตประมง และปฏิหารย์รักมากกว่าน้ำอมตะ เป็นต้นกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดำเนินโครงการถนนสายวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่ถนนสายวัฒนธรรม ในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศ ให้เป็นต้นแบบการเรียนรู้ เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมถนนสายวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น และให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยการนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ หรือ Cultural Product of Thailand (CPOT) ประกอบด้วย 1) ภาษาถิ่นและภาษาชาติพันธุ์ 2) วรรณกรรมพื้นบ้าน 3) ศิลปะการแสดง 4) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล 5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม 6) ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 7) กีฬาภูมิปัญญาไทย การเล่นเกมกีฬาและศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว และในด้านการท่องเที่ยวอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดย สวธ. ได้เริ่มดำเนินโครงการนี้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 จนถึงปัจจุบันมีถนนสายวัฒนธรรมทั้งหมด 27 แห่ง ครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ สำหรับปี 2560 มีแผนเปิดเส้นทางถนนสายวัฒนธรรม จำนวน 11 แห่ง ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วทั้งหมด 5 แห่ง ได้แก่ ถนนสายวัฒนธรรม กาดกองเก่า-กาดพระนอน อ.เมือง จ.แพร่ ถนนสายวัฒนธรรมชุมชนย่านเก่าวังกรด อ.เมือง จ.พิจิตร ถนนสายวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ ถนนกำแพงประวัติศาสตร์ อ.เมือง จ.กระบี่ และถนนสายวัฒนธรรมจังหวัดพังงา ถนนคนเดินเขมราชูร์ จังหวัดอุบลราชธานี ที่เหลืออีก 6 เส้นทางจะทยอยเปิด (ผู้จัดการออนไลน์, 2560)

นอกจากนี้กระแสการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่นิยม ในปัจจุบันคือ การไปเที่ยวเมืองที่เป็นเมืองท่องเที่ยวขนาดเล็ก (Small Town) ไม่ว่าจะเป็น อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเชียงคาน

จังหวัดเลย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดน่านที่กำลังได้รับความนิยม ซึ่งกระแส
นิยมการไปเที่ยวเมืองท่องเที่ยวขนาดเล็ก (Small Town) เมื่อ 30 ปีที่แล้ว เกิดจากนักท่องเที่ยว
ชาวต่างประเทศ ที่นิยมเดินทางแสวงหาอะไรใหม่ ๆ และมีการบอกต่อแบบปากต่อปากรวมไปถึง
การแนะนำผ่านคู่มือท่องเที่ยว (วุฒิกกร สันธูวาทีน, 2554)

กระแสนิยมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ล้วนแต่เป็นการหลีกเลี่ยงความจำเจของคนในสังคม
ที่ร่วนวายหันมาท่องเที่ยวเมืองที่ห่างไกลความเจริญมาก รวมไปถึงวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งห่างไกล
ความเจริญจากเมืองใหญ่ เป็นวิถีชีวิตของการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายมีเมืองริมโขงที่น่าสนใจเมืองหนึ่งใน
ประเทศไทย จากนิตยสารเพื่อการท่องเที่ยวฉบับหนึ่ง (สุทัศน์ รุ่งศิริศิลป์, 2551) ได้เขียนแนะนำ
ให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวที่ห่างไกล ความเจริญในหัวข้อ “5 เมืองที่น่าไปเที่ยว”
ซึ่งเมืองเขมราฐ เป็น 1 ใน 5 เมืองท่องเที่ยวขนาดเล็ก ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับคอล์มน์ของ
หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง คือ คอล์มน์มองเมือง : เขมราฐ เสน่ห์บ้านโบราณริมโขง” (หนังสือพิมพ์ไทย
โพสต์. 2554) แนะนำการท่องเที่ยวเมืองเขมราฐไว้ว่า “ความที่เป็นเมืองเล็ก สะท้อนถึงจำนวน
ประชากรที่ค่อนข้างจะบางตา ก็ส่งผลให้บรรยากาศโดยรวมของบ้านเมืองนี้ค่อนข้างจะสงบเงียบ ชิว
ของเมืองเป็นจังหวะเนิบ ๆ ช้า ๆ สบาย ๆ เหมาะอย่างยิ่งสำหรับใครก็ตามที่เบื่อความวุ่นวายของ
เมืองหลวง แต่ฝันถึงวิถีชีวิตผ่อนคลายอยากหลบมุมพักผ่อนในอำเภอละโว้ง ๆ ริมโขง แบบไม่คาดหวัง
อะไรมาก แค่มาเปลี่ยนบรรยากาศและลิ้มรสปลาน้ำโขงในสารพัดเมนูเขมราฐ ไม่น่าจะทำให้ใครผิดหวัง
กับบรรยากาศอันเรียบง่ายตามประสาเมืองชนบท” จึงทำให้เมืองเขมราฐเป็นเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่ง
ที่น่าจับตามองในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในอนาคต (อมราวดี คำบุญ, 2556 2-3)

แต่ปัญหาสำคัญของอำเภอกันทรวิชัย เป็นอำเภอที่ถูกภัยคุกคามร้ายแรงจากยาเสพติด
ซึ่งมาจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตลอดกว่า 20 ปีที่ผ่านมา
อำเภอกันทรวิชัยถูกขบวนการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดทั้งฝิ่น
กัญชา ยาบ้า และเจ้าหน้าที่พยายามปราบปรามการเคลื่อนย้ายยาเสพติดเข้าประเทศผ่านช่องทาง
ชายแดนอำเภอนี้มาตลอดแต่ไม่ได้ผล เพราะลักษณะภูมิประเทศที่มีแม่น้ำโขงขวางกั้นเป็นทางยาวกว่า
ร้อยกิโลเมตรทำให้การตรวจจับเป็นเรื่องยาก และยังมีปัจจัยจากรากฐานชุมชนสองฝั่งแม่น้ำ ซึ่งมีความ
เกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องมาแต่บรรพบุรุษ ทางกรมไม่สามารถออกกฎหมายห้ามคนสองฝั่งโขงไม่ให้เดินทาง
ข้ามแดนไปมาระหว่างกันได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2552) เมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี
พ.ศ. 2558 เกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ได้แก่ 1) ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น
เป็นลักษณะกระบวนการหรือองค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายดำเนินการทั้งในและต่างประเทศ ซึ่ง
มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดที่ผลิตนอกประเทศ ลำเลียงขนย้ายข้ามแดนมาตามช่องทางผ่านแดน
ธรรมชาติและท่าข้าม จุดจอดเรือหมู่บ้านริมแม่น้ำโขง ส่งผลต่อการแพร่ระบาดทั้งในเขตเมืองชั้นใน
และพื้นที่ชนบทชายแดนไทย-ลาว ทำให้เกิดปัญหาการทำลายครอบครัว ชุมชนและสังคมมากขึ้น 2)

ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่จะทวีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและก่อผลกระทบเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับการลักลอบขายแรงงานกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ และยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่สามารถควบคุมผลกระทบสำคัญที่จะเกิดขึ้นตามมา โดยเฉพาะปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบชุมชน สังคม ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสิทธิมนุษยชน ซึ่งลักลอบเข้ามา ในลักษณะพบบปะกับราษฎรไทยที่เป็นเครือญาติกัน เข้ามาเพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค รักษาพยาบาล รับจ้างแรงงานทั้งภาคบริการและภาคเกษตรกรรมในพื้นที่ตามลำแม่น้ำโขง หรือเพื่อเดินทางเข้าไปรับจ้างในเขตพื้นที่ตอนในซึ่งกลุ่มหลังนี้มีกลุ่มขบวนการค้าแรงงานต่างด้าวเป็นผู้ดำเนินการ โดยบางกลุ่มมีข่าวการเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ว่าจ้างให้ขายยาเสพติดติดตัวมาด้วยในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย (วัฒนา พุฒิชชาติ, 2557)

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือความต้องการแรงงานในฝั่งไทยยังมีสูง โดยเฉพาะภาคการเกษตรและการบริการ อีกทั้งการทำงานในไทยยังได้รับค่าแรงงานในฝั่งไทยยังสูงกว่าฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นอย่างมาก (ถ.ถุง, 2555 :31-32) 3) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความมั่นคง เรื่อง เขตแดนและการพัฒนาเรื่องระบบนิเวศ โดยยังคงมีสถานการณ์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเกิดจากประชาชนทั่วไปและกลุ่มนายทุน จนทำให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายรวมทั้งระบบนิเวศถูกทำลายขยายพื้นที่เพิ่มกว้างขวางมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อปัญหาตามมา อาทิ ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไป พื้นที่ประสบภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงเพิ่มขึ้น รายได้ไม่แน่นอนและชีวิตไม่มั่นคง (สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ, 2556) การก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนนั้น เพื่อให้มีศักยภาพ ในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และประเทศผ่านทาง การท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีกลยุทธ์การพัฒนาเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมายหลัก ในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแห่งวิถีชีวิตอีสานใต้ร่วมสมัย เชื่อมโยง ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการการยกระดับอารยธรรมอีสานใต้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่า และคุณค่าทางการท่องเที่ยวมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาและสร้างสรรค์การท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรม บริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 :24)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อำเภอเขมรราชู เป็นอำเภอที่มีสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนสมัยอดีตกาลที่ยังคงอนุรักษ์เอาไว้ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้า

การจักสาน วิธีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย เพื่อการพัฒนาต่อยอดการเกิดคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชนเขมรรัฐ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิธีการจัดการ การดำเนินการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รวมไปถึงข้อเสนอแนะ ข้อค้นพบจากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ ซึ่งข้อมูลหรือผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ ได้อย่างเหมาะสม พัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวได้สูงขึ้น แสดงถึงความภูมิใจของอำเภอเขมรรัฐ ส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ทรงคุณค่ารักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้ยั่งยืน อีกทั้งยังสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมรรัฐ ตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
3. เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ ตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
2. ได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน
3. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการวางแผน กำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อหาครอบคลุมวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะปรากฏแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) 3) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว(Activities) 4) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) 5) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) และ 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติจากการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 15 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
  - วัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน
  - พัฒนาการอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน
  - ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน
  - นายกเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน
  - ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน
2. ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่เป็นที่ประกอบกิจการในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน
3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากตัวจังหวัด 105 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 750 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียงทิศเหนือ ติดต่อกับแขวงสุวรรณเขต (ประเทศลาว) ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงสาละวัน (ประเทศลาว) และอำเภอนาตาล ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอกุดข้าวปุ้น ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอปทุมราชวงศา และอำเภอขามุนาม (จังหวัดอำนาจเจริญ)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง 6 องค์ประกอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) 3) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว(Activities) 4) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) 5) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) และ 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่จับต้องได้และไม่สามารถจับต้องได้ ที่สามารถดึงดูดความสนใจสร้างความประทับใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม การแสดงแสง สี เสียง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) หมายถึง การคมนาคมขนส่งยานพาหนะ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย มีการดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ การสร้างถนน สะพาน ที่จอดรถ

กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว (Activity) หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวในลักษณะอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกเรียนรู้คุณค่าของแหล่งวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

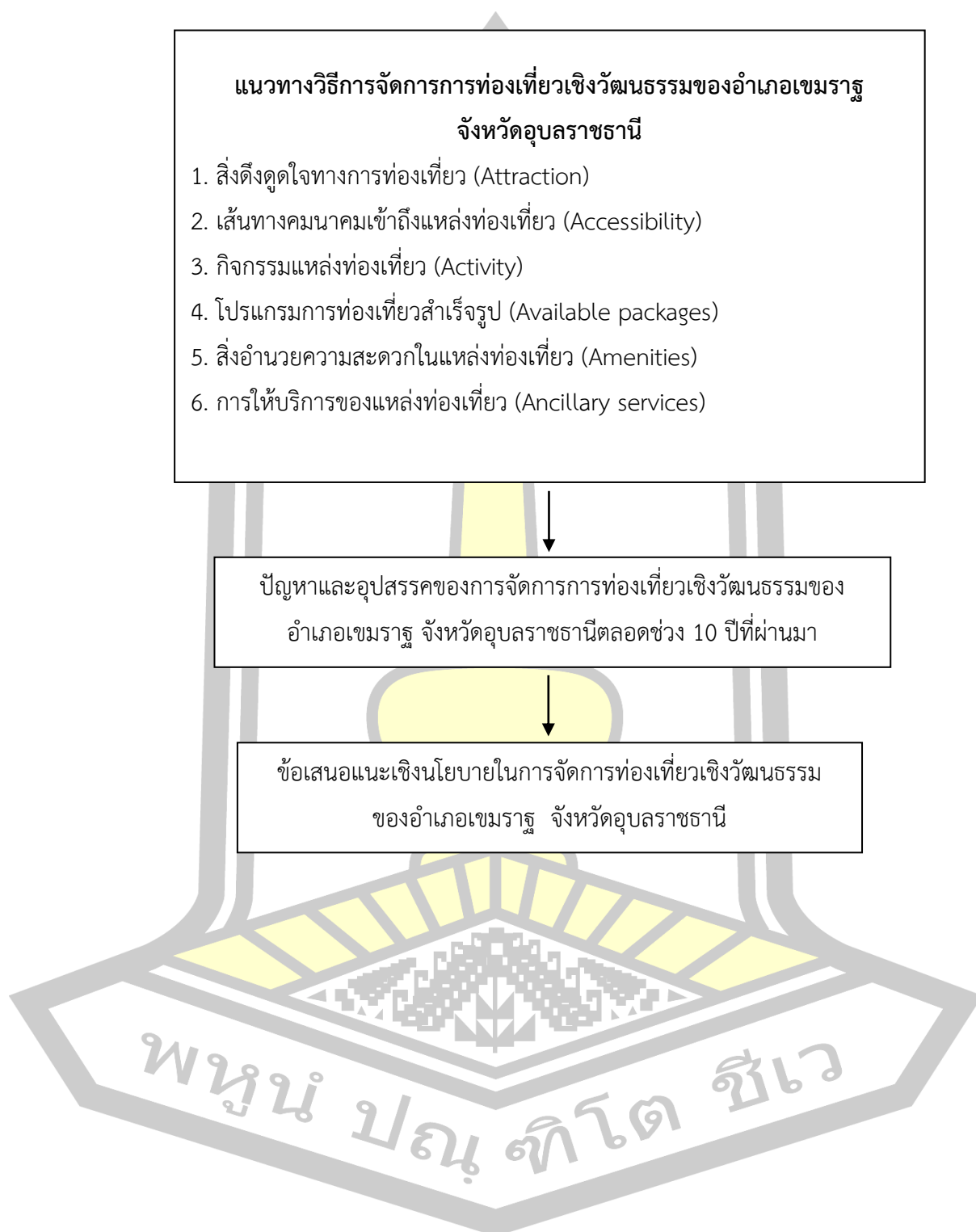
โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) หมายถึง การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชนท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ อำนวยความสะดวกในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้ไปสัมผัสกับลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่หลากหลายโดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว ปลอดภัย ประกอบด้วย โรงแรมที่พัก โฮมสเตย์ รีสอร์ท แมนชั่น ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกัน แหล่งอาหารหรือร้านอาหาร สถานบันเทิง สินค้าที่ระลึก ป้ายบอกทาง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บริการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ ที่มีความหลากหลายด้านราคาและบริการ

การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) หมายถึง การบริการสาธารณชนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำสาธารณะ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้สะดวกและปลอดภัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว
4. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
5. บริบทอำเภอเขมราฐ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

มีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

Goeldner and Ritchie, (2006 :427) ได้ให้คำจำกัดความถึงการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวอาจนิยามได้ว่าเป็นกระบวนการ กิจกรรม และผลที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว รัฐบาลท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจและการเป็นเจ้าบ้านเพื่อผู้มาเยือน

World Tourism Organization (UNWTO), (2010) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่เดินทางไปอยู่ในสถานที่ต่างจากสิ่งแวดล้อมเดิม ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวอาจนานเกินยี่สิบสี่ชั่วโมงและต่อเนื่องไม่เกินหนึ่งปี เหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวรวมถึงการพักผ่อนในวันหยุดเพื่อการเยี่ยมเยือนเพื่อนและครอบครัวหรือมีเป้าหมายอื่นๆ เช่น การเข้าร่วมประชุม ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่ การขนส่ง ที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม บันเทิงและสันทนาการ บริการด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

บุปผา พิกุลแก้ว และคณะ, (2550) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเดินทางเข้ามาพักในสถานที่หนึ่งของนักท่องเที่ยวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมหรือพักผ่อนหย่อนใจชั่วคราวโดยไม่ได้มุ่งหวังเพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

ปิยวรรณ คงประเสริฐ, (2551 : 8) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำโดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึงการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ, (2554 : 8) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและประชาชนของประเทศรวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ที่น่าสนใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นและเข้าใจถึงวัฒนธรรมประเพณีและนอกเหนือจากนั้นทำให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนมีประสบการณ์สร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อผู้ร่วมเดินทางและเพื่อนมนุษย์อีกด้วย

ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ, (2554 : 20) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งทีถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราวและมีได้ประกอบอาชีพ

กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา, (2555 : 10) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสถานที่ซึ่งเป็นที่พักอาศัยอยู่ประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวและเดินทางกลับไปยังที่พักอาศัยเดิม โดยการเดินทางนั้นไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพโดยตรงแม้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวบางประเภทจะมีเรื่องของอาชีพ หรือธุรกิจ การงานเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่บ้าง เช่น การจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น การเดินทางไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตามสิ่งนี้นักท่องเที่ยวต้องการได้รับคือ ความสุข ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความรู้และประสบการณ์ใหม่

สรวารรณ์ เรืองกัลปวงศ์ และอรรรณพ เรืองกัลปวงศ์, (2558 : 11) ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางออกจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่อื่น ๆ เพื่อความรื่นรมย์ความพึงพอใจความแปลกใหม่ประเทืองปัญญาการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ซึ่งการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราวและมีได้ประกอบอาชีพและการไปอยู่อาศัย

จากการศึกษาความหมายของการท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ อีกที่หนึ่ง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ได้รับความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการปฏิบัติงาน

ประเภทของการท่องเที่ยว

การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง กล่าวคือ จะเป็นประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่จำแนกที่หมายปลายทางของการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว สามารถจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 7 ประเภท (บุปผา พิกุลแก้ว และคณะ, 2550 : 24) ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ประสงค์ที่จะสังเกตการแสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะรวมถึงการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน และการเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่าง ๆ
2. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ กล่าวคือ เป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจากแดนไกลให้เข้ามาท่องเที่ยว แต่ข้อนี้จะเน้นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติและ การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับ พื้นที่พิกทที่อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพ การเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็ก และการตั้งแคมป์
3. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัส และการเข้าร่วมในวิถีชีวิตเก่าๆ ที่กำลังจะสูญหายไปบางอย่าง เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมประเพณี และงานเทศกาล เป็นต้น
4. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานและโบราณวัตถุเก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการไปชมอนุสาวรีย์ โบสถ์ วิหาร วังต่างๆ และการแสดงแสง เสียงเหตุการณ์เด่นๆ ในอดีตกาล
5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่นคือ การประชุมหารือ พบปะกันหรือการสัมมนา ซึ่งมักรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาไว้ด้วยเมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีการท่องเที่ยวได้หลายประเภทบางแห่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม แล้วแต่นักท่องเที่ยวต้องการอย่างไร

6. การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา น้ำพุแร่รักษาโรค การอาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ สถานที่ดังกล่าว ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล การแข่งขันกอล์ฟในสนามชั้นเยี่ยม และการแข่งขันเทนนิส เป็นต้น การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ

7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการแก่หน่วยงาน และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อการดูงาน ประชุม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งหมด

นอกจากนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2558 : 1) ได้แบ่งการท่องเที่ยว ตามความสำคัญและสภาพแวดล้อม ได้ 12 ประเภทดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องโดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น จะต้องมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความสนใจพิเศษของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถเพิ่มเติมได้อีกมากมายตามความนิยมของคนในแต่ละยุคสมัย เมื่อมีการระบุดูว่ากิจกรรมนั้น ๆ สามารถให้ความรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ปัจจุบันมีปรากฏอยู่หลาย ๆ แห่ง ตัวอย่าง เช่น พิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี และ MICE (Meeting & Incentives & Conventions & Exhibitions) เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑ์ วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจจะเป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สัตว์ที่สำคัญ

ทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (Special Environmental Features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้

5. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการพักผ่อนและเสริมสร้างสุขภาพ ให้ความสนุกสนานรื่นรมย์ บันเทิง และการศึกษาหาความรู้ แม้ไม่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม แต่มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวร่วมสมัย ตัวอย่างเช่น ย่านบันเทิงหรือสถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก และสวนสาธารณะลักษณะพิเศษ สวนสาธารณะ และสนามกีฬา

6. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทาง ศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดก สืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น ตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยในประเภทนี้ ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานแสดงของช้าง จังหวัดสุรินทร์ งานร่มบ่อสร้าง ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

7. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างชัดเจน โดยเน้นในด้านการกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่าง ๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวประเภทนี้จะต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำพุร้อน จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติประเภทหนึ่ง ซึ่งหากไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวใด ๆ อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติได้ นอกจากนี้ การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ยังมีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของตนและยังสามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติของ ประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

8. แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีชายหาดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาด ได้แก่ การเล่นน้ำ การอาบแดด กีฬาทางน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร เป็นต้น

9. แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีน้ำตกเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งน้ำตก ได้แก่ การว่ายน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร การเดินสำรวจน้ำตก การล่องแก่งการดูนก และการตกปลา เป็นต้น

10. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีถ้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ได้แก่ การเข้าชมบรรยากาศและหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ การศึกษาด้านโบราณคดีของมนุษย์ยุคต่าง ๆ ที่เคยอาศัยในถ้ำ การนมัสการพระพุทธรูป การให้อาหารสัตว์ การปิกนิกและรับประทานอาหาร เป็นต้น

11. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภท เกาะสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 47 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน จึงมีค่าคะแนนรวมทั้งสิ้น 235 คะแนน โดยการให้คะแนน จะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นแรงดึงดูดใจสำคัญสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวส่วนองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญของคะแนนรองลงมาและองค์ประกอบด้านศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสำคัญของคะแนนน้อยที่สุด

12. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีแก่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน และมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ การล่องแก่ง การพายเรือ การพักผ่อน และการเดินป่า ซึ่งอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติเข้าไปด้วย ได้แก่ การดูนก การสำรวจธรรมชาติ การศึกษาพันธุ์พืชต่าง ๆ เป็นต้น

จากการศึกษาประเภทของการท่องเที่ยวสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวจำแนกประเภทได้ 7 ประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

McIntosh, Goeldner and Ritchi (1995: 9-10, อ้างถึงใน ชายชาญ ปฐมกาญจนา, 2556 : 12-13) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ 4 ประการ เสนอไว้ดังนี้

1. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของ “นักท่องเที่ยว” ว่า หมายถึง บุคคลที่เดินทางท่องเที่ยวที่อันเป็นถิ่นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ นักท่องเที่ยวต้องออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางอย่างน้อยที่สุดเป็นค่าอาหาร ถ้าพักค้างคืนก็จะจ่ายเป็นค่าที่พัก ค่าของที่ระลึก และบริการอื่นๆ ด้วย ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจบริการต่างๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการสร้างงาน และการกระจายรายได้สู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น องค์การการท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (WTO) ได้แบ่งนักท่องเที่ยว ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวค้างคืน (Tourist) ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราว โดยพำนักอยู่ในประเทศที่มาเยือนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และการเดินทางนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้เวลาว่างไปในการพักผ่อน การบันเทิง สุขภาพ ศาสนา การศึกษา และการกีฬา และเพื่อกิจกรรมทางธุรกิจ การเยี่ยมญาติ การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ และการประชุมสัมมนา

1.2 นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Excursionist) หรือโดยทั่วไปใช้คำว่า “นักท่องเที่ยว” ได้แก่ ผู้มาเยือนเป็นชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมถึงผู้โดยสารที่มากับเรือเดินสมุทร

2. ธุรกิจซึ่งทำหน้าที่จัดหาสินค้าและบริการต่าง ๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ฯลฯ ธุรกิจนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นแหล่งจ้างงานที่ใหญ่ที่สุด เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับหลายสาขาอาชีพ นอกจากนั้นพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และความหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนี้

2.1 ธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดการหรือการให้บริการหรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร ทักษนาจร และหรือมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว

2.2 ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้

2.3 มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลที่ได้รับค่าตอบแทน ที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตมัคคุเทศก์แล้วแต่กรณี

ดังนั้น จึงสรุปว่าการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นการดำเนินกิจการจัดหาสินค้าและบริการต่าง ๆ ของภาคธุรกิจในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ด้านการคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านขายของที่ระลึก ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจากการให้บริการคือ “ค่าบริการ” ได้แก่ ค่าจ้างและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวจ่ายให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจสำหรับการจัดการ การให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางสถานที่พัก อาหารและการทัศนอาจรซึ่งจำแนกตามลักษณะกิจกรรมการให้บริการที่นักท่องเที่ยวเข้ารับบริการ

3. รัฐบาลของประเทศ หรือท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของบ้าน ซึ่งทำหน้าที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น ถนน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่ออำนวยความสะดวกสบายของคนในท้องถิ่น

4. ตัวเจ้าของบ้าน หรือประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนท้องถิ่นนั้นซ้ำอีก หรืออาจชักชวนผู้ที่ไม่เคยมาเยือนให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ทั้งความมีน้ำใจแสดงความช่วยเหลือและเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนให้ยั่งยืนต่อไป

จากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งนักท่องเที่ยวค้างคืนและไม่ค้างคืน 2) ธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก มัคคุเทศก์ 3) รัฐบาล ทำหน้าที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และ 4) ท้องถิ่น ซึ่งคือผู้ต้อนรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 4As ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resources) เป็นองค์ประกอบแรกของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และถือเป็นสินค้าหลักทางท่องเที่ยวที่จะขายให้นักท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องสามารถจูงใจหรือกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยัง

แหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมออาจทำได้โดยการปรับปรุงทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากขึ้น หรือพยายามที่จะพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นมา มิฉะนั้นนักท่องเที่ยวอาจหันเหไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักต้องการทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงาม มีคุณค่า และมีความเป็นธรรมชาติ โดยนักท่องเที่ยวเองก็ควรจะต้องเรียนรู้และให้ความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและช่วยสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมกับการท่องเที่ยวด้วย

กุลวดี ละม้ายจีน, (2552 : 10) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถแบ่งประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ เช่น ทะเล ภูเขา น้ำตก ป่าไม้ ฯลฯ

2. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านบันเทิงและพลัดเพลิน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ เช่น สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ ปราสาทต่าง ๆ

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม เช่น ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่น ภาษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี งานหัตถกรรม การแต่งกาย การละเล่นต่างๆ ความเชื่อ ทัศนคติ และภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและความพลัดเพลิน เช่น สวนสนุก สวนสาธารณะ โรงภาพยนตร์ โรงละคร สวนสัตว์ เป็นต้น

ภรณ์นภัส เบินส์, (2559 : 1-5) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางยังสถานที่ ตำบล เมือง ภาค รัฐ หรือประเทศต่าง ๆ ทำให้ท้องถิ่นที่มีผู้เดินทางไปท่องเที่ยวได้รับผลกระทบทางบวกหลายประการนั้น นับได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยว จัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญสามารถจัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่างๆ (Traditional Attractions)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

1.4 แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทาน ประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาส อาจเป็นตัวดึงดูดได้เช่นกัน การบริการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม และบริการอื่น ๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. การตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติการตลาดท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและให้การบริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

Tourism Western Australia., (2009 : 1-2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ หรือ 5A คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ที่พัก (Accommodation) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และกิจกรรมต่างๆ (Activity)

1. ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์ ซึ่งความน่าดึงดูดใจอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวหรือการตกแต่งขบวนพาเหรดเทศกาลต่าง ๆ งานแสดงแสง สี เสียงในแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ หากนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างใกล้ชิดและมีความสะดวกจะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น การสร้างถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่อให้ธุรกิจขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรมีที่พักที่เพียงพอพร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและบริการ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวนอกจากนี้สถานที่พักแรมสำหรับนักเดินทางยังต้องจัดอาหาร เครื่องดื่มไว้ให้บริการนักเดินทางเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความเพลิดเพลิน

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึงบริการต่างๆ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงแหล่งท่องเที่ยวก็ย่อมมีความต้องการสิ่งทีตอบสนองความต้องการของชีวิต ได้แก่ ต้องการที่พัก อาหาร การบริการและสิ่งต่างๆ ในการเดินทางนอกจากนี้ยังหมายถึงสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวจึงควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการซักรีด สถานที่นันทนาการ เป็นต้น

5. กิจกรรมต่าง ๆ (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ชีวิต ความประทับใจ ความซาบซึ้งใจในธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนที่แตกต่างกันออกไป การได้รับประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์รวมทั้งบุคลิกภาพ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวจึงควรมีกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวข้างต้นสรุปได้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการท่องเที่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงาม มีความเป็นธรรมชาติ มีคุณค่า มีเสน่ห์ดึงดูด มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การคมนาคม ถนน ที่พัก เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้นความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ มรดกประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา และวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจ โดยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

ภูสวัสดิ์ สุขเลี้ยง, (2555 : 39) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) เป็นกลไกที่แยกนักท่องเที่ยวออกจากนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ตั้งแต่อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ โลกทัศน์ รสนิยม และความสนใจที่ค่อนข้างไปทางการศึกษา ทำให้อยากรู้อยากเห็นความแตกต่าง และความหลากหลายของวัฒนธรรมของสถานที่ที่อยากรู้อยากเห็น เพื่อเปรียบเทียบกับของบ้านเมืองตน สะท้อนถึงความเป็นนักคิดนักจัดการที่แสวงหาประสบการณ์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตมากกว่าความสนุกอย่างเดียว แบบนักท่องเที่ยวทั้งหลายที่เอาความพึงพอใจของตนเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งต่อหมู่บ้านหรือประเทศที่ตนเข้าไปท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จึงหมายถึงการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจ

วัฒนธรรมกับมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เพราะวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลา

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, (2550 : 1-10) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ว่าเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรีและวิถีชีวิตผู้คนหรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเอง อย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพาไม่สามารถแยกออกจากกันได้

อนุรักษ์ ปัญญาอนุรักษ์, (2552 : 13) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า “เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกแง่มุมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สามารถศึกษาถึงวิถีชีวิตและความนึกคิดซึ่งกันและกัน”

ชื่น ศรีสวัสดิ์ และเกริกไกร แก้วล้วน, (2550 : 31) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มุ่งเรียนรู้จากวัฒนธรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่กว้างไกลจากการมีประสบการณ์ในแหล่งวัฒนธรรมที่คงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, (2552 : 16) สรุปว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้ และความภาคภูมิใจ

วาลิกา แสนคำ, (2555 : 34) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเอาไว้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางวัฒนธรรม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรมประเพณี เทศกาล การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา

จิรวัดน์ พิระสันต์ และคณะ, (2556 : 31) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผล เกี่ยวเนื่องมาจากวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคมโดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงาม

Boniface & Peter (1993 : 264, อ้างอิงใน รัชิกามณ หลักหาญ, (2559 : 17-18) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึง

วัฒนธรรมประเพณีของคนในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแรงจูงใจ

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2003 : 29) ซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านวัฒนธรรมของโลก ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในลักษณะประนีประนอม ระหว่างการท่องเที่ยวแบบมวลชนและการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ค่อนข้างตระหนักถึงผลกระทบต่อทางลบควบคู่กับการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจไว้ว่าเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายรับให้กับคนที่มีวัฒนธรรมหลากหลายแตกต่างกันได้ นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่สร้างมิตรภาพและหลักประกันในการพัฒนาได้อีกเช่นกัน อย่างไรก็ตามก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์การให้ความเคารพต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การปกป้องและเพิ่มพูนมรดกและเพิ่มพูนความสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการฝึกอบรมคนในท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่ความร่วมมือระดับนานาชาติในอนาคต

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

Buhalis, (2000) ได้อธิบายความหมายขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้ องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการหรือ 6A's ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้าง สถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ
2. การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการคมนาคม สถานีขนส่งผู้โดยสารและยานพาหนะ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก การจัดเลี้ยงและการบริการการท่องเที่ยว
4. โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ถูกรวบรวมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน
5. กิจกรรม (Activities) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่
6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) ได้แก่ ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล และโทรคมนาคม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, (2548 : 288-290) กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญจึงควรมี 6 ด้านอิงตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ดังต่อไปนี้คือ

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการคือ

- 1.1 ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น
- 1.2 โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานต่างๆ
- 1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมทั้ง

ซากปรักหักพัง

- 1.4 ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก
- 1.5 ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา
- 1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่างๆ
- 1.7 ภาษาและวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา
- 1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ธรรมเนียมการรับประทาน
- 1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมและเทศกาลต่างๆ
- 1.10 ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทนในกำไรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อให้ นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, (2550 : 28-32) ได้กำหนด องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา มีความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม และจากการที่วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์ที่สั่งสมมาแต่อดีตและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น ความสามารถในการสืบทอดทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความผูกพันต่อท้องถิ่นต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งในการรักษาวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ ซึ่งเป็นจุดเสริมศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งศักยภาพในทางกายภาพและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวด้วย สำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- 1) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตภูมิปัญญา และองค์ความรู้
- 2) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี
- 3) ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม
- 4) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง
- 5) ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้
- 6) ความผูกพันต่อท้องถิ่น
- 7) ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์

1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว

3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งวัฒนธรรมอาจมีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูง แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

3. องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

3.1 ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

3.2 การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

3.3 การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดการพิจารณาตัดสินใจการดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

วาสิกา แสนคำ, (2555 : 36) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอันได้แก่

1. โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ
2. สถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง รวมถึงซากฝังเมืองในอดีต
3. ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ
4. ความน่าสนใจทางดนตรี
5. การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่างๆ
6. ภาษาและวรรณกรรม
7. ประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
8. วัฒนธรรมเก่าแก่โบราณ วัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมย่อย

จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ธุรกิจการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนและ กิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นต่างๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม ต่าง ๆ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, (2548 : 292-293) ได้แบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกเป็น ประเภทย่อย ได้ 5 ประเภทคือ

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวโดยได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์และศึกษาความเชื่อการยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งได้รับความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น บนองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมองค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยวองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นองค์ประกอบด้านจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว พื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดดเด่นเพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดุผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน อีกทั้งมี

ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันกีฬา โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดรายการกีฬาตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา ในขณะเดียวกันก็ได้สอดท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจัดการรายการกีฬา ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบอย่างมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

กระทรวงวัฒนธรรม, (2550 : 15-16) ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสามารถออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ผู้มาเยี่ยมชมสามารถสังเกตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนนั้น โดยตนเองมีได้เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนของชนเผ่า ศูนย์วัฒนธรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การช่วยรักษาความหลากหลายของเชื้อชาติ คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่การได้รับความรู้ ทัศนคติ ความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ และภูมิปัญญาของชนเผ่า ตัวอย่างเช่น บ้านกะเหรี่ยงที่โพธิ์ จังหวัดตาก บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท ซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ศึกษางานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2. แหล่งวัฒนธรรมประเพณีและหัตถกรรมพื้นเมือง ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี และซื้อสินค้าของที่ระลึกจากผู้ประกอบการหัตถกรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การรักษาความหลากหลายของวัฒนธรรม คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี และการได้ซื้อของที่ระลึกที่พอใจ ตัวอย่างเช่น

ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ จึงเป็นการท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้นได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมโดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็เหมือนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและเอกชนในการตระหนักถึงการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องหลัก 3 ประการดัง บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, (2548 : 284-286) กล่าวไว้

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนากการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนากการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจ (Gee, C. Y., & Fayos, 1997 : 174) เพื่อการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มอื่นที่แสดงถึงวิถีชีวิต ศาสนา การแสดงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละสถานที่จะมีความแตกต่างกันไป สะท้อนให้เห็นประเพณีทางสังคม ประเพณีทางศาสนา และมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน (MacDonald, 2005 : 177) ทั้งนี้ ต้องเคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งตรึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ และ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ประกอบการเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชม เอกลักษณะความงดงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านของศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย อาหารท้องถิ่น ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้น (วันสาต ศรีสุวรรณ, 2553 : 33)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

วันใหม่ แดงแก้ว, (2554 : 26) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผน และดำเนินการตามแผนอย่าง มีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ทางสังคม และสภาพแวดล้อม การจัดการการท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนนโยบายที่ชัดเจน สอดคล้องกันในทุกระดับ ที่มีบทบาทสำคัญเป็นตัวแทนของพื้นที่ เพื่อจะได้ส่งเสริมและสร้างแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

Aziz, (2002 : 142) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจบ่งบอกถึงความสามารถในการบริการจัดการ ในเรื่องของการจัดการ การท่องเที่ยวนั้น จะต้องมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการตามแบบแผนและนโยบายที่กำหนดไว้

จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ, (2554 : 12) กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการ ในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสม ภายใต้สภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ อีกทั้งมีเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่มีความเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการองค์กร การดำเนินงาน การประสานงานระบบข้อมูลข่าวสาร การบริการด้านการตลาด การประสานความร่วมมือและการพัฒนา ด้านการจัดกิจกรรม เพื่อให้ดำเนินการได้ตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว

Adhikary, (1995) อ้างถึงใน จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ, (2554 : 13-14) ได้เสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว (7-S Model) เพื่อมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. Strategy หมายถึง กลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความผสมกลมกลืนกันระหว่างวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งต้องประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการวางแผนการดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้ และต้องเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติด้วย

2. Structure หมายถึง โครงสร้างในองค์กรซึ่งควรจะต้องเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับขั้น และการแบ่งหน้าที่ที่เหมาะสม เพราะโครงสร้างที่ดีจะเป็นกุญแจที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยว

3. System หมายถึง ระบบในการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมไปถึงระบบการจัดการข้อมูล ระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติการ การเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาดและระบบอื่น ๆ ด้วย โดยทุกระบบต้องมีการประสานร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอน

4. Staff บุคลากรนับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบโดยจัดสรรบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจมีความจริงใจซื่อสัตย์ ทำงานดีประสบผลสำเร็จและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจเป็นสำคัญ

5. Skill ในการทำงานทุกอย่างต้องอาศัยความชำนาญงานจึงจะมีประสิทธิภาพโดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่างคือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่องาน

6. Style การรวมกันระหว่าง Staff และ Skill แต่ละคนจะมีรูปแบบในการดำเนินงานที่ต่างกัน โดยปกติแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

6.1 Autocratic Style หรือ Top Down Style

6.2 Democratic Style หรือ Bottom - Up

7. Share การแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น ความรู้ซึ่งนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, (2560) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนี้

1. ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลัก ในการกำหนดนโยบาย ประสานงาน กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริม การกระจายอำนาจสู่หน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ขับเคลื่อนแผนและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ พัฒนากระบวนการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ จัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้ สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานในทุกกระดับ ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ในการพัฒนา การท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - based Tourism: CBT) จัดให้มี แผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนบริหารจัดการสภาวะวิกฤตด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ

2. ปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยการทบทวนแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อ การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างชัดเจน ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความเข้าใจในระเบียบและกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

3. สนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชนและการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการ ท่องเที่ยว อาทิ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนต่าง ๆ และการจัดตั้ง หน่วยบริหารและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดทำ Tourism Intelligence Center และสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลกลางแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน

4. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสาน ความร่วมมือกับนานาประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยง ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่าง ๆ เช่น APEC ASEAN GMS ACMECS IMT-GT สนับสนุนให้ตัวแทนประเทศไทยในองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทในเวทีนานาชาติ เพื่อส่งเสริม ภาพลักษณ์ของประเทศไทย และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค เช่น การลดขั้นตอนการเดินทางเข้าประเทศ การตรวจลงตราและใบขับขี่ที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาค เป็นต้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในรูปแบบเมืองพี่เมืองน้องด้านการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือ ด้านการท่องเที่ยวบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC)

เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North South Economic Corridor: NSEC) และส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มประเทศตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ

ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร, (2559 : 248-251) กล่าวถึง แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่มี ผลต่อการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่และการศึกษาศักยภาพในการจัดการ ท่องเที่ยว ดังนี้

1. แนวทางในการจัดการศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวมี 2 ส่วน ดังนี้

1.1 แผนการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรประชุมหารือหรือร่วมกัน เพื่อใช้เป็นมติและเสนอผู้มีอำนาจ พิจารณาออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสิ่งก่อสร้างภายในแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้ง บ้านพักและจัดทำข้อมูลอ้างอิงเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ พร้อมแนวทางการพัฒนาสิ่งก่อสร้างเพื่อ แจกจ่ายแก่ผู้ประกอบการที่สนใจไว้เป็นแนวทางในการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ภายใน แหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้น การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ในท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนตระหนักในการร่วมกันบำรุงรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างสม่ำเสมอไปกับการสังเกตการณ์และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว เป็นระยะ เพื่อเฝ้าระวังภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น และป้องกันการบุกรุกจากบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่ จะเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างไม่ถูกต้อง

1.2 แผนการจัดการและการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรร่วมกันสำรวจและจัดเก็บสถิติข้อมูลด้านการท่องเที่ยวโดยอาจจัด ประชุมเป็นระยะเพื่อร่วมกันประเมินและเสนอผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางใน การจัดการได้อย่างเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อ ด้านลบแก่ทรัพยากรท่องเที่ยว ควรได้รับการบริหารจัดการและศึกษาถึงการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์การบริหารจัดการ และออกกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติของนักท่องเที่ยว ในแต่ละสถานที่

2. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภาครัฐควรจัดการคมนาคม และการจราจรโดยกำหนดพื้นที่จอดรถของนักท่องเที่ยว เพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจาก การคมนาคมและการสัญจรภายในสถานที่ท่องเที่ยว และจัดให้มีรถนำเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดตารางเวลา เติมน้ำมันเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ในพื้นที่ นอกจากนี้ภาครัฐควรร่วมมือกับ ภาคเอกชนในการจัดการป้ายบอกทาง ให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ ขนาดของป้าย สี และ ขนาดของตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจะต้องมองเห็นได้ง่ายมีความชัดเจนภายใต้มาตรฐาน เดียวกัน พร้อมทั้งติดตั้งป้ายบอกระยะทางของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ เป็นระยะ โดยเฉพาะทางเลี้ยว

หรือทางแยก ทั้งนี้ หน่วยงาน ราชการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดระยะเวลา และงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษา ป้ายบอกทางและป้ายแสดงข้อมูลต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว

3. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1 ภาครัฐควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) จัดทำแผนที่หรือแผนผังของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งอำเภอโดยติดตั้งในสถานที่สำคัญ ๆ ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นประจำ และในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะต้องมีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้น โดยจะต้องติดตั้งอยู่ในบริเวณที่นักท่องเที่ยวจะเข้าถึงเป็นอันดับแรก

2) จัดการการก่อสร้างถนนหรือทางเดิน ในสถานที่ท่องเที่ยว ให้มีความเหมาะสม เช่น กำหนดเส้นทางเดินเพื่อสร้างความเป็นระเบียบในการเดินทางท่องเที่ยว ป้องกันการเดินออกนอกเส้นทางที่อาจจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหาย และจัดทำทางลาดหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการ เป็นต้น

3) จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีบุคลากรคอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างประเทศ และคนพิการ

4) เพิ่มระบบการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ โดยจัดให้มีถังขยะที่มีการแยกประเภทขยะ อย่างเพียงพอ ควรณรงค์ให้ภาคเอกชนและนักท่องเที่ยวทิ้งขยะให้ถูกต้องตามประเภทถังขยะที่จัดไว้ให้ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหาขยะ

5) กำหนดและควบคุมราคาสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสม

6) จัดประชุมสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น และภาคเอกชน เป็นระยะเพื่อคิดค้นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ๆ หรือเส้นทางท่องเที่ยวตามความสนใจเฉพาะ เพื่อจัดทำคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวแผ่นพับ หรือเอกสารประกอบการท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ให้เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3.2 ภาคเอกชนควรดำเนินการเพื่อเสริมการดำเนินงานของภาครัฐ ดังต่อไปนี้

1) จัดให้มีห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะอย่างเพียงพอภายในสถานที่ท่องเที่ยว

2) จัดให้มีที่จอดรถในสถานที่เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อเพิ่มความปลอดภัยต่อทรัพย์สินและตัวของนักท่องเที่ยวด้วย

4. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านความปลอดภัย พบว่า ภาครัฐควรมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น โดยจะต้องมีการสังเกตการณ์ และประเมินเป็นระยะ จากนั้นจึงนำผลที่ได้จากการประเมินการทำงาน ofเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงและหาแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยต่อไป

5. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ แนวทางการจัดการศักยภาพด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ควรคำนึงถึงมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน

ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยา และด้านความรู้สึก โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนควรร่วมกันพิจารณาว่าพื้นที่ใดให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุด และศึกษาลักษณะของกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เช่น ขนาดของพื้นที่ลักษณะถนน ที่จอดรถ สิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นต้น เพื่อประเมินว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุดครั้งละเท่าใด จากนั้นประเมินความสามารถในการรองรับด้านกายภาพที่แท้จริง โดยจะต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่มีอยู่สามารถรองรับได้มากน้อยเท่าใด รวมทั้งขีดความสามารถในการรองรับทางความรู้สึกโดยวัดจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นด้วย

6. แนวทางการจัดการศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมี 2 ส่วน ดังนี้

6.1 ภาครัฐควรจัดอบรมให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจและหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

6.2 ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจพื้นที่ การจัดเก็บข้อมูล การวางแผน การกำหนดแนวปฏิบัติการติดตามและประเมินผลโครงการ รวมถึงจัดตั้งกองทุนสำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว เพื่อให้สมาชิกมีแหล่งเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยวและสังคม

จากการศึกษาหลักการและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)

เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ สู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้บรรลุวิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี จึงได้มีการวางแนวทางการพัฒนาในแต่ละช่วงเวลาออกเป็นระยะ 5 ปี โดยในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) นี้เป็นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปีแรก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อวางรากฐานและแก้ไขปัญหาระดับต้นที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างคุณสมบัติของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว การเตรียม

ความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และระหว่างประเทศ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, (2560 : 24-36) จึงได้กำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัด การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในกรอบระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า เพื่อวางรากฐานสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ การท่องเที่ยวไทย และขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวไทยไปในทิศทางที่เหมาะสม ดังนี้

1. เป้าประสงค์

1.1 การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยว

1.2 การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุล

1.3 การกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน

1.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย

2. ตัวชี้วัด

2.1 จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี

2.2 อันดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็น 1 ใน 30 อันดับแรกของโลก หรือ 1 ใน 7 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2.3 ความเชื่อมั่นในสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของไทยที่มีคุณภาพได้ มาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

2.4 รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

2.5 การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

2.6 สัดส่วนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายน ไม่ต่ำกว่า 1 ใน 3 ของการเดินทางตลอดทั้งปี

2.7 รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดรอง (จังหวัดที่มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนต่ำกว่า 1 ล้านคน) มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 12 ต่อปี

2.8 ดัชนีการรับรู้และเข้าใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

2.9 อันดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ของประเทศไทย ด้านความเด่นชัดของวัฒนธรรมและนันทนาการจากการสืบค้นออนไลน์ ด้านการท่องเที่ยว (Cultural & Entertainment Tourism Digital Demand) เป็น 1 ใน 10 อันดับแรกของโลก

2.10 ดัชนีด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยใน 6 มิติที่สำคัญ พัฒนาขึ้นอย่างน้อย 10 อันดับในแต่ละมิติ

3. พันธกิจ

3.1 พัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการในการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ อย่างมีมาตรฐานและสมดุล อีกทั้งมีความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์ วิถีไทย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยให้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล สามารถรองรับปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่องและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทแวดล้อม รวมทั้งสภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3.3 พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลก สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จิตสำนึกท้องถิ่นและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

3.4 สร้างสมดุลในนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความมั่นใจของนักท่องเที่ยว เพื่อผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ตามเป้าหมายให้สามารถสร้างรายได้และส่งเสริมการกระจายรายได้ให้แก่ประเทศอย่างยั่งยืน

3.5 ส่งเสริมการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วม และการบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

พื้นฐานการเติบโตของการท่องเที่ยวมีปัจจัยหลักที่คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการ ที่ต้องได้มาตรฐานระดับสากลและมีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยการพัฒนาต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความสมดุลทั้งในด้านพื้นที่ เวลา และกลุ่มการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยพัฒนาความมั่งคั่ง ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย

1) เป้าประสงค์

1.1) ประเทศไทยมีสินค้าและบริการที่หลากหลายและมีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากหลากหลายกลุ่มมีความสนใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวและจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ

1.2) การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนผ่านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อคงไว้ซึ่งความสวยงามของธรรมชาติและอัตลักษณ์ความเป็นไทย

1.3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีความแข็งแกร่งโดยการเพิ่มความสมดุลของการท่องเที่ยวทั้งความสมดุลเชิงพื้นที่ ความสมดุลเชิงเวลาหรือฤดูกาล และความสมดุลในทุกภาคส่วน

1.4) การท่องเที่ยวไทยมีบทบาทสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โดยการสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและในพื้นที่ที่ยังไม่เป็นที่นิยม รวมถึงการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและอุตสาหกรรมในท้องถิ่นทั้งอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

2) ตัวชี้วัด

2.1) แหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยเพิ่มขึ้น

2.2) ระยะเวลาท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

2.3) จุดประสงค์หลักในการมาเยือนประเทศไทยหลากหลายขึ้น และนักท่องเที่ยวมากกว่า 1 ใน 3 มีจุดประสงค์หลักในการมาเยือนที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือการท่องเที่ยวพักผ่อนโดยทั่วไป

2.4) อันดับของประเทศไทยด้านความยั่งยืนของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Sustainability of T&T Development) เพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อย 10 อันดับ (เทียบกับอันดับที่ 61 จาก 141 ประเทศทั่วโลกในปี 2558)

2.5) รายได้จากการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น

2.6) การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อครั้งการเดินทาง มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยอย่างน้อย ร้อยละ 5 เทียบกับร้อยละ 4.3 ในช่วงปี 2547-2558

2.7) จำนวนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เสริมสร้าง พัฒนา และปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวกลุ่ม MICE เป็นต้น และการพัฒนาคุณภาพสินค้าและ

บริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐานสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ครอบคลุมทั้งระบบและอุตสาหกรรมภาคบริการที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจ การถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งภาคผลิต ภาคบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในระดับสากล

3.2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมนวัตกรรมด้านการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยการให้ความรู้และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3.3) สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาล และรูปแบบการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดตั้งเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ที่มีศักยภาพที่ยังไม่ได้รับความนิยมนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรอง การพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น และการส่งเสริมความสมดุลเชิงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว เช่น การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่และเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ การสนับสนุนภาคเอกชนในการลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งล้วนมีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการท่องเที่ยว โดยในยุทธศาสตร์นี้เน้นด้านการพัฒนาระบบคมนาคมในทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และการพัฒนาความปลอดภัยและสุขอนามัยอย่างเป็นระบบ

1) เป้าประสงค์

1.1) นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความสะดวกสบายมากขึ้นในการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง

1.2) นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาค จังหวัด และพื้นที่ ต่าง ๆ ทั้งในตัวเมืองและชนบทอย่างสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวของประเทศในวงกว้างมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้และกระจายรายได้ให้กับชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค

1.3) นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและมีประสบการณ์ที่ดีทั้งในด้านความปลอดภัย และสุขอนามัยรวมไปถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อชักจูงให้กลับมาเยี่ยมเยือนอีกครั้งและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ

1.4) นักท่องเที่ยวอิสระ (Free and Independent Travelers) มีความสะดวกสบายมากขึ้นในการวางแผนและการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

2) ตัวชี้วัด

2.1) ปริมาณการผลิตด้านผู้โดยสารคิดเป็นที่นั่ง-กิโลเมตร (International Available Seats Kilometers) สำหรับเที่ยวบินจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของ ASEAN

2.2) การจัดอันดับของนิตยสารด้านการเดินทางโดยอากาศยาน Skytrax (Skytrax rating) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิอยู่ในระดับอย่างน้อย 4 ดาว และท่าอากาศยานอื่น ๆ ที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ในระดับอย่างน้อย 3 ดาว

2.3) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำ (Ground and Port infrastructure) อยู่ในอันดับ 1 ใน 50 ของโลก (เทียบกับอันดับที่ 71 จาก 141 ประเทศทั่วโลก ในปี 2558)

2.4) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (Safety & Security) อยู่ในอันดับ 1 ใน 70 ของโลก (เทียบกับอันดับที่ 132 จาก 141 ประเทศทั่วโลก ในปี 2558)

2.5) นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความเชื่อมั่นและพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยและการให้บริการร้อยละ 90 ตลอดช่วงเวลาของแผน

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว โดยการพัฒนากระบวนการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยกกระด้นระบบขนส่งสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทางอื่น ๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศและภายในประเทศที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

3.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ Free - WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดี่ยวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล

(Tourism for All) ได้แก่ ห้างน้ำคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

3.3) พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

บุคลากรในระดับโลกและเพื่อเตรียมความพร้อมกับการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้น ผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกและการเป็นเจ้าของที่ดีให้กับประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

1) เป้าประสงค์

1.1) แรงงานไทยมีศักยภาพสูงขึ้นทั้งในด้านคุณภาพ ความรู้ความสามารถระดับทักษะทั่วไป ทักษะการบริหารและทักษะเฉพาะทางเพื่อรองรับความต้องการบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น อันจะสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว สนับสนุนการพัฒนาประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีคุณภาพสูง

1.2) แรงงานไทยมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อเป็นการลดการพึ่งพา การจ้างแรงงานต่างชาติ

1.3) ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจ ความต้องการ และความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2) ตัวชี้วัด

2.1) ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านคุณภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

2.2) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการอบรมพนักงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Extent of Staff Training) อยู่ในอันดับ 1 ใน 30 ของโลก (เทียบกับอันดับที่ 37 จาก 141 ประเทศทั่วโลกในปี 2558)

2.3) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการให้บริการลูกค้า (Treatment of Customers) อยู่ในอันดับ 1 ใน 10 ของโลก (เทียบกับอันดับที่ 17 จาก 141 ประเทศทั่วโลก ในปี 2558)

2.4) จำนวนบุคลากรไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับรองมาตรฐาน MRA (Mutual Recognition Arrangement) ของ ASEAN เพิ่มขึ้น

2.5) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME: Small and medium-sized enterprises) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 8 เขต

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการ สนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงานและได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

3.2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่มการส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

การพัฒนาการตลาดของการท่องเที่ยวไทยอย่างมีสมดุล เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพผ่านการส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มและการพัฒนาเครื่องหมายมาตรฐานคุณภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและกระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวไทย กอปรกับการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ของไทย และการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

1) เป้าประสงค์

- 1.1) นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในการเดินทางสู่ประเทศไทยมากขึ้น
- 1.2) ประเทศไทยมีภาพลักษณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ
- 1.3) ประเทศไทยยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย
- 1.4) ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและนำมาเยือนสำหรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม
- 1.5) นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ของประเทศไทยและอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
- 1.6) นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการเดินทางช่วง Green Season สูงขึ้น
- 1.7) นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการเดินทางไปยังสถานที่ที่หลากหลายขึ้น
- 1.8) คนไทยนิยมการท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น

2) ตัวชี้วัด

- 2.1) อัตราการรับรู้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) เพิ่มสูงขึ้นทุกปี
- 2.2) จำนวนจังหวัดที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนมากกว่า 3 ล้านคนต่อปี เพิ่มสูงขึ้นทุกปี (จาก 10 จังหวัด ในปี 2558)
- 2.3) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของโครงการทางการตลาดในการดึงดูดนักท่องเที่ยว (Effectiveness of marketing to attract tourists) อยู่ในอันดับ 1 ใน 15 ของโลก (เทียบกับอันดับที่ 23 จาก 141 ประเทศทั่วโลก ในปี 2558)
- 2.4) อันดับของประเทศไทยด้านความน่าไว้วางใจของการทำงานของตำรวจ (Reliability of Police Services) อยู่ในอันดับต่ำกว่า 100 ของโลก (เทียบกับอันดับที่ 112 จาก 141 ประเทศทั่วโลกในปี 2558)

3) แนวทางการพัฒนา

- 3.1) เสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดเป้าหมาย และการสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของประเทศไทย ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย และสิ่งที่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน

3.2) ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปกลุ่มตลาดระดับกลาง - บน (รายได้สูงกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐต่อปี) ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพ และการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ เป็นต้น

3.3) ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่นด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์ “Thainess” บนสินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่าง ๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัด โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Storytelling) การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

3.4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรม/เทศกาล/งานประเพณีเฉพาะถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างความนิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคเอกชน เป็นต้น และการส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” โดยการสร้างค่านิยมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มสุขภาพสตรี รวมถึงการสนับสนุนมาตรการทางการเงินเพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายช่วงการท่องเที่ยว อาทิ มาตรการการลดหย่อนทางภาษี เป็นต้น

3.5) การส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการตลาดด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการทำตลาดเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหารและวิเคราะห์สถิติข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

การบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนคือปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการบริหารข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อการวิเคราะห์และวางแผน รวมถึงการส่งเสริมการบูรณาการการพัฒนาการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคโดยรวม

1) เป้าประสงค์

- 1.1) การวางแผนและการดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างมีการบูรณาการมีความสอดคล้องและเป็นไปตามทิศทางเดียวกัน
- 1.2) ทุกภาคส่วนมีความร่วมมือกันในการพัฒนาและบริหารการท่องเที่ยวของประเทศ
- 1.3) องค์กรธุรกิจและประชาชนในระดับท้องถิ่นมีโอกาสและได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น
- 1.4) การดำเนินงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งด้านการวางแผนและการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับความต้องการ
- 1.5) การดำเนินงานของทุกภาคส่วนมีประสิทธิภาพผ่านการพัฒนากระบวนการข้อมูลส่วนกลาง ช่องทางการแบ่งปันข้อมูล และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.6) ประเทศไทยมีการกำหนดและบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับ และมาตรฐานต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว เพิ่มความปลอดภัยและส่งเสริมความยั่งยืน
- 1.7) การลงทุนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน
- 1.8) ประเทศไทยมีการร่วมมืออย่างแข็งขันและสม่ำเสมอกับประเทศในภูมิภาคเพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค โดยมีประเทศไทยเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวในภูมิภาค

2) ตัวชี้วัด

- 2.1) ระดับความพึงพอใจด้านการบูรณาการแผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้น
- 2.2) ระดับความพึงพอใจด้านการสนับสนุนจากส่วนกลางในการทำงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้น
- 2.3) ระดับความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้น

2.4) ระดับความพึงพอใจด้านกฎหมายและข้อบังคับด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

2.5) จัดตั้ง Tourism Intelligence Center (หน่วยบริหารและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว) และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการผู้ใช้งาน

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพโดยการเสริมสร้างการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบาย ประสานงาน กำกับติดตามและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ พัฒนาระบบงานการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ จัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานในทุกกระดับ ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) จัดให้มีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนบริหารจัดการภาวะวิกฤตด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ

3.2) ปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาการท่องเที่ยว และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยการทบทวนแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความเข้าใจในระเบียบและกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

3.3) สนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชนและการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนต่าง ๆ การจัดตั้งหน่วยบริหารและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดทำ Tourism Intelligence Center และสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลกลางแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่าง ๆ ได้แก่ APEC ASEAN GMS ACMECS IMT - GT พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง เช่น เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายใน ASEAN และกลุ่มประเทศ CLMV เส้นทางทางน้ำใน IMT-GT สนับสนุนให้ตัวแทนประเทศไทยในองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทในเวทีนานาชาติเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยและอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค เช่น การลดขั้นตอนการเดินทางเข้า

ประเทศการตรวจลงตราและใบขับขี่ที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาค เป็นต้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในรูปแบบ เมืองพี่เมืองน้องด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับต่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวบนเส้นทาง ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) เส้นทางระเบียง เศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เส้นทางระเบียง เศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North South Economic Corridor: NSEC) และส่งเสริมการตลาด การ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มประเทศตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง พ.ศ. 2560-2563 ของจังหวัดอุบลราชธานี

แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง พ.ศ. 2560-2563 ของจังหวัดอุบลราชธานี โดยการ วิเคราะห์ข้อมูลทุกมิติที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมและศักยภาพทางการแข่งขัน ตลอดจนความโดดเด่นของศักยภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี กรมการท่องเที่ยว, (2559 : 37-39) กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

“เมืองร่วมสมัยน่าอยู่ เปิดประตูการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน”

คำอธิบายวิสัยทัศน์ : เมืองร่วมสมัยน่าอยู่ หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ต้นทุนทางธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม และทุนสังคมที่หลากหลายอย่างสมดุลและยั่งยืน เปิดประตูการท่องเที่ยวเชื่อมโยง ชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน หมายถึง การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติด้วยสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานสากลกำหนดไว้ด้วยความยินดี

2. พันธกิจ

2.1 เร่งสร้างคุณค่าและมูลค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2.2 พัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ให้มีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว

2.3 พัฒนากลไกการขับเคลื่อนการจัดการเครือข่ายเชิงพื้นที่และกิจกรรมการ ท่องเที่ยวชายแดนและประเทศเพื่อนบ้านอย่างมีเอกภาพ

2.4 ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน แบบบูรณาการเพื่อวางรากฐานการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน

3. เป้าประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาและเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้มีมาตรฐาน การท่องเที่ยวไทยภายใต้ขีดความสามารถของการรองรับด้านเศรษฐกิจ ด้านพื้นที่ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

3.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีให้มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว และเพิ่มทักษะในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.3 เพื่อเพิ่มจำนวนเครือข่ายและพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน

3.4 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาระบบการทำงานตามบทบาทและหน้าที่ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการการท่องเที่ยวในทุกระดับ

3.5 เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของต้นทุนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทุนมนุษย์ อันจะทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

3.6 เพื่อกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมและสมดุล

4. ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อยกระดับมาตรฐานและรองรับการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (Product Development)

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์

- 1) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2) การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 3) จำนวนการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 4) จำนวนการเพิ่มขึ้นของสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 5) จำนวนเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดใกล้เคียง และประเทศเพื่อนบ้าน

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนาและส่งเสริมการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ
- กลยุทธ์ที่ 1.2 เร่งปรับปรุงและพัฒนาการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
- กลยุทธ์ที่ 1.3 ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อ
เสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
(Management Development)

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์

- 1) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2) การเพิ่มของรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 3) จำนวนการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 4) จำนวนของหมู่บ้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ได้รับการพัฒนา
- 5) จำนวนครั้งของการประชุม และการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันของเครือข่ายบุคลากร หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว
- 6) เด็กและเยาวชน รวมทั้งบุคลากรในด้านการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายการท่องเที่ยวแบบองค์รวม
- กลยุทธ์ที่ 2.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
- กลยุทธ์ที่ 2.3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (Market Development)

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์

- 1) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2) การเพิ่มของรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 3) จำนวนการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี
- 4) จำนวนการเพิ่มขึ้นของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 5) จำนวนสินค้าที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี

6) จำนวนครั้งของการจัดแสดงสินค้าของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ชุมชนประจำตำบลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 3.1 ส่งเสริมการศึกษา รวบรวม และพัฒนาฐานข้อมูลการตลาดการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าสินค้าของที่ระลึกบนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า นโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการวางรากฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อให้มีปริมาณนักท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

บริบทอำเภอเขมราฐ

ความเป็นมาอำเภอเขมราฐ

อำเภอเขมราฐ เดิมมีฐานะเป็นเมือง และเป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญต่อเมืองอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ เพราะเป็นเมืองที่เทียบได้กับหัวเมืองเอก ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร มิได้ขึ้นกับเมืองอุบลราชธานี เช่นเมืองอื่นๆ นอกจากนั้นเมืองเขมราฐยังมีเมืองขึ้นอีกหลายเมือง เช่น เมืองอำนาจเจริญ เมืองคำเขื่อนแก้ว เป็นต้น สำหรับการตั้งเมืองเขมราฐ ปรากฏเอกสารที่เป็นหลักฐานว่า ใน พ.ศ. 2357 ซึ่งเป็นปีเดียวกับพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าตั้งเมืองยโสธรขึ้น อุปฮาด(กำ) ซึ่งเป็นอุปฮาดเมืองอุบลราชธานีไม่พอใจที่ทำราชการกับพระพรหมราชาวงศ์(ท้าวทิศพรหม) เจ้าเมืองอุบลราชธานี คนที่ 2 จึงอพยพไพร่พลไปหาทำเลที่เหมาะสมตั้งเมืองขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นการสนอง พระบรมราชโบายในการตั้งเมืองขึ้นใหม่ในช่วงระยะเวลานั้นๆ ในที่สุด พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งบ้านโคกกงพะเนียง ขึ้น เป็นเมืองเขมราฐธานี ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. 2357 พร้อมทั้งโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้อุปฮาด(กำ) เป็นพระเจ้าเทพวงศาเมือง ตลอดสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองเขมราฐมีความสำคัญและขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครตลอดมา ครั้นถึง พ.ศ. 2371 เมื่อเสร็จสิ้นสงครามปราบกบฏเจ้าอนุแล้วพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้เมืองโขงเจียม ซึ่งเคยขึ้นตรงต่อเจ้าเมืองจำปาสัก มาขึ้นตรงต่อเมืองเขมราฐ เป็นผลให้เมืองเขมราฐมีบทบาทมากขึ้น เมื่อโปรดเกล้าให้ตั้งเมืองคำเขื่อนแก้วในปี พ.ศ. 2388 เมืองอำนาจเจริญในปี พ.ศ. 2401 โปรดเกล้าให้ขึ้นตรงต่อเมืองเขมราฐเช่นกัน ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อมีการปรับปรุง

การปกครองส่วนภูมิภาคครั้งใหญ่ เพื่อให้บังเกิดผลตามที่กำหนดใน “พระราช บัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ ร.ศ. 116” มณฑลอิสานถูกแบ่งออกเป็น 8 บริเวณ สำหรับเมืองอุบลราชธานีมีอยู่ 3 เมือง คือ เมืองอุบลราชธานี เมืองเขมราฐ และเมืองยโสธร แต่ละเมืองมีพื้นที่ขึ้นตรงหลายอำเภอดังที่ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2445 เมืองเขมราฐ มีพระเขมรัฐเดชนิรัรักษ์ (คำบุ) เป็นผู้ว่าราชการเมือง และมีอำนาจ อยู่ในปกครอง 6 อำเภอ คือ อำเภออุทัยเขมราฐ อำเภอประจิมเขมราฐ อำเภออำนาจเจริญ อำเภอ คำเขื่อนแก้ว อำเภอโขงเจียม และอำเภอวารินชำราบ อันแสดงให้เห็นว่าเมืองเขมราฐยังเป็นเมืองที่มี ความสำคัญมาก

ต่อมาใน พ.ศ. 2452 ได้มีการปรับปรุงการปกครองภายในบริเวณเมืองอุบลราชธานี อีกครั้ง หนึ่ง เมืองเขมราฐถูกลดฐานะเป็นอำเภอ และรวมอำเภออุทัยเขมราฐ และอำเภอประจิมเขมราฐ เข้าด้วยกันเป็นอำเภออุทัยเขมราฐ ขึ้นกับเมืองยโสธร แต่ก็ยังเป็นบริเวณอุบลราชธานีอยู่เหมือนเดิม

ในราชการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการแยกมณฑลอิสาน ออกเป็น 2 มณฑล คือ มณฑลอุบลราชธานี กับมณฑลร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2455 และมีการปรับปรุง ให้เหมาะสม เมืองยโสธรถูกยกเลิกไปเมืองอุทัยเขมราฐ ก็มีฐานะเป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดอุบลราชธานี ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าให้ตั้งบ้านงพะเนียง ขึ้นเป็นเมืองชื่อ “เมืองเขมราชูร์ธานี” ขึ้นกับกรุงเทพมหานคร พร้อมกันนั้นได้ตั้งให้อุปฮาด (กำ) เป็นเจ้าเมืองคน แรกในปี พ.ศ. 2357 แม้ว่าเมืองเขมราชูร์ธานี จะเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองเขมราฐในภายหลัง แต่ก็มี ความหมายเดียวกัน คือ “ดินแดนแห่งความเกษมสุข ”

(ราชูร์) เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤตมีความหมายตรงกับ “รัฐ” หรือ “รัฐ” ซึ่งมา จากภาษาบาลี หมายถึง แวนแคว้น หรือดินแดนนั่นเอง ส่วน “เขม” เป็นคำมาจากภาษาบาลี หมายถึง ความเกษมสุข ซึ่งหมายความว่าตรงกับ เขม ที่มาจากภาษาสันสกฤต)

เมืองเขมราฐเปลี่ยนมาเป็นอำเภอเขมราฐขึ้นกับจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อ พ.ศ. 2452 โดยมี พระเกษมสำราญรัฐ เป็นนายอำเภอคนแรก อำเภอเขมราฐ ได้แบ่งเขตการปกครองแยกเป็นอำเภอต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. อำเภอขานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อปี พ.ศ. 2511
2. อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ. 2525
3. อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ. 2537

ข้อมูลทั่วไปอำเภอเขมราฐ

อำเภอเขมราฐ เป็นอำเภอชั้น 2 และเป็นอำเภอชายแดน อยู่ในเขตการปกครองของ จังหวัดอุบลราชธานี มีที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี ระยะห่างจากตัว จังหวัดประมาณ 105 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ 750 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 9 ตำบล 123 หมู่บ้าน มีประชากร จำนวน 77,599 คน แยกเป็นชาย 39,111 คน และหญิง 38,488 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักคิดเป็นร้อยละ 85

อาณาเขตและพื้นที่

อำเภอเขมราฐ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 526.75 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

- ทิศเหนือ จดแนวฝั่งแม่น้ำโขง บริเวณตรงข้ามเมืองสองคอนแขวงสะหวันเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) เป็นแนวยาวตามลำน้ำโขง
- ทิศตะวันออก จดแนวฝั่งแม่น้ำโขงบริเวณตรงข้ามเมืองคอนพะเพ็ง แขวงสาละวัน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอนาตาล และอำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอปทุมราชวงศา และอำเภอขามเฒ่าจังหวัดอำนาจเจริญ

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเขมราฐ มีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับเนินเขา ลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย และมีสภาพเป็นดินเหนียวตามไหล่เขา มีป่าไม้เบญจพรรณอยู่ทั่วไปเป็นลักษณะป่าโปร่ง มีแม่น้ำโขง ไหลผ่านตามแนวชายแดนด้านทางทิศเหนือ และทิศตะวันออกตลอดแนวประมาณ 43 กิโลเมตร

การปกครองท้องถิ่น

อำเภอเขมราฐ แบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 9 ตำบล 123 หมู่บ้าน คือ

1. ตำบลเขมราฐ	22	หมู่บ้าน
2. ตำบลขามป้อม	17	หมู่บ้าน
3. ตำบลห้วยนา	15	หมู่บ้าน
4. ตำบลหนองฝื่อ	14	หมู่บ้าน
5. ตำบลนาแวง	13	หมู่บ้าน
6. ตำบลหนองนกทา	13	หมู่บ้าน
7. ตำบลแก้งเหนือ	10	หมู่บ้าน
8. ตำบลหนองสิม	10	หมู่บ้าน
9. ตำบลเจียด	9	หมู่บ้าน

การปกครองท้องถิ่น

อำเภอเขมราฐ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ จำนวน 10 แห่ง แยกเป็น เทศบาลตำบล 6 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง คือ

1. เทศบาลตำบลเขมราฐ
2. เทศบาลตำบลเทพวงศา
3. เทศบาลตำบลขามป้อม
4. เทศบาลตำบลหนองฝื่อ
5. เทศบาลตำบลหัวนา
6. เทศบาลตำบลหนองนกทา
7. องค์การบริหารส่วนตำบลเจียด
8. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสิม
9. องค์การบริหารส่วนตำบลแก้งเหนือ
10. องค์การบริหารส่วนตำบลนาแวง

ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ธนาคาร/ธนาคารพาณิชย์และสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 41 แห่ง ที่ว่าการอำเภอเขมราฐ ตั้งอยู่ที่ดินสาธารณประโยชน์เนื้อที่ 63 ไร่ 1 งาน 10 ตารางวา (หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ อบ 1494 ออกให้ ณ วันที่ 9 เมษายน 2540)

คำขวัญของอำเภอ

“ ต้นตำรับรำดังหวาน ถิ่นไทยนักปราชญ์
ทวยราษฎร์น้ำใจงาม สุดเขตแดนสยาม
มะขามหวานหลากหลาย กล้วยตากรสดี
ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา แข่งนาวาสองฝั่งโขง ”

บริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ

เทศกาลและประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขงไทย-ลาว

ณ บริเวณลำน้ำโขง หน้าเทศบาลตำบลเขมราฐ ในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี โดยได้รับความร่วมมือจากข้าราชการตลอดจนพ่อค้าประชาชนร่วมกันสืบสานงานประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง เพื่อรักษาวัฒนธรรม และส่งเสริมประเพณีอันดีงาม ระหว่างพี่น้องทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง พร้อมทั้งสร้างความสามัคคีร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน รวมทั้งเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ถนนคนเดินอำเภอเขมราฐ

มีการดำเนินการและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านและร่วมสมัย โดยการจัดแสดงในพื้นที่ของถนนคนเดินอำเภอเขมราฐ บนถนนวิศิษฐ์ศรี เป็นถนนที่มีคองมิสสถานของ อาคารบ้านไม้เก่าที่สร้างขึ้นด้วยไม้ทั้งหลัง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมการแสดงและเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น เช่น การรำตงหวาย ที่เป็นศิลปะการรำ ที่มีต้นกำเนิดจากอำเภอเขมราฐ การเต้นบาสโลบ ที่ได้รับอิทธิพลจาก สเปนลาว การแสดงนาฏมวยไทย ของชมรมผู้สูงอายุออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพอำเภอเขมราฐ การแสดงดนตรีสากล ของวงฟาร์โรว์ อดีตวงดนตรีสากลชื่อดังของอำเภอ เขมราฐ อีกด้านหนึ่ง “ เขมราชูร์ธานี ” นอกจากมีต้นทุนการเป็นเมืองกลุ่มและมีอาคารสมัยฝรั่งเศส ที่หลงเหลืออยู่แล้ว วัฒนธรรมที่ตกค้างยังผสมผสานกลมกลืนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอีกด้วย นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินถ่ายรูปได้ตลอดทั้งแนวถนน ซึ่งมีจุดห้ามพลาดอยู่ 3 แห่ง คือ “ โรงแรม สุขสงวน ” เป็นโรงแรมแห่งแรกของอำเภอเขมราฐ ลักษณะของอาคารจะสร้างด้วยไม้ทั้งหลังมีการ ตกแต่งอย่างสวยงาม ปัจจุบันไม่ได้เปิดให้บริการในส่วนของห้องพักแล้ว แต่เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเมืองเขมราฐ “ บ้านขุนภูริประศาสน์ ” เป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูง ด้านหน้าบ้านตกแต่งอย่างสวยงาม ให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ส่วนด้านบนบ้านจัดแสดง เป็นพิพิธภัณฑ์ โดยรวบรวมข้าวของเครื่องใช้เก่าแก่ไว้มากมาย และ “ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเมือง เขมราชูร์ธานี ” ตั้งอยู่ท้ายสุดของถนน เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมข้อมูลเมืองเขมราฐ โดยรอบ ๆ อาคารจัดเป็นสวนสวยเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพ บรรยากาศเสน่ห์ของถนนคนเดินเขมราฐ นอกจากภูมิสถานของบ้านไม้แซมด้วยตึกแล้ว อีกหนึ่งเสน่ห์ของชุมชนตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เพลิดเพลิน ไปกับภูมิทัศน์ของแม่น้ำโขงแล้วยังทอดสายตาชมทัศนียภาพไปยังฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โบราณสถาน

1. พิพิธภัณฑ์เมืองเขมราชูร์ธานี เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมข้อมูลเมืองเขมราฐ เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย บอกเล่าประวัติศาสตร์ของเมืองเขมราฐ และเป็นที่เก็บรวบรวมของเก่าแก่ในอดีตไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ได้แก่ ของใช้ของคนสมัยก่อนได้ใช้ดำรงชีพ รูปภาพในอดีต ตาซังโบราณ รูปปั้นโบราณ ถ้วยชาม เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น
2. โรงแรมสุขสงวน เป็นโรงแรมแห่งแรกของอำเภอเขมราฐ สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง มีการ ตกแต่งอย่างสวยงาม ปัจจุบันไม่ได้เปิดให้บริการในส่วนของห้องพักแล้ว แต่เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเมืองเขมราฐ

3. บ้านขุนภูรีประศาสน์ เป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูง ด้านหน้าบ้านตกแต่งอย่างสวยงามให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ด้านบนบ้านจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยรวบรวมข้าวของเครื่องใช้เก่าแก่จำนวนมากให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมและศึกษาข้อมูลวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต

4. วัดโพธิ์ วัดกลาง (วัดชัยภูมิการาม) และวัดบ้านเหนือ มีอายุเก่าแก่ย้อนไปถึงสมัยรัชกาลที่ 5 อุโบสถหลังเดิมยังปรากฏหน้าบันรูปปั้นพระราหูอมจันทร์งดงามมาก ซึ่งมีวัดที่สำคัญและมีประวัติยาวนาน คือ วัดโพธิ์ ประดิษฐานพระเจ้าใหญ่องค์แสนพระพุทธรูปเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองเขมราฐ เพราะสืบย้อนตานานกลับไปได้ถึงสมัยช่วงปลายกรุงธนบุรี หรือยุคก่อนหน้าจะก่อตั้งเขมราชูร์ธานีอยู่หลายสิบปี ซึ่งเป็นศาสนสถานของชาวเขมราฐในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. วัดอุบมุง มีพระพุทธรูปพระเจ้าใหญ่องค์หมื่นประดิษฐานอยู่ สร้างตั้งแต่สมัยใดไม่ปรากฏแน่ชัด ค้นพบครั้งแรกเมื่อ 200 กว่าปีมาแล้ว ตั้งแต่สมัยดินแดนแห่งนี้ยังเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ไม่มีผู้ใดเข้ามาอยู่อาศัย เมื่อประมาณ พ.ศ. 2499 มีท้าวจันทร์ ศรีสุราช พร้อมครอบครัวได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งทามาหากินในบริเวณที่ตั้งบ้านอุบมุงในปัจจุบันและได้ค้นพบพระพุทธรูปโบราณโดยบังเอิญเป็นพระพุทธรูปนาคปรกประดิษฐานอยู่ในสลูบ โดยองค์พระมีจอมปลวกพอกขึ้นมาจนถึงพระอุระ (อก) จึงได้ทำการบูรณะและเรียกว่า พระอุบมุง ซึ่งสันนิษฐานว่าเรียกตามท้องที่พระประดิษฐานอยู่ในสลูบ ซึ่งคำว่า “สลูบ” ชาวบ้านเรียกว่า “อุบ” ตามตานานที่เล่าขานสืบต่อกันมา เชื่อว่าพระเจ้าใหญ่อุบมุง สร้างขึ้นสมัยเดียวกับพระเจ้าใหญ่ปากแซง (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) และพระเจ้าใหญ่วัดโพธิ์ (พระเจ้าองค์แสน) ส่วนพระเจ้าใหญ่อุบมุง เป็นพระเจ้าใหญ่องค์หมื่น อีกทั้งยังมีศาลหลักเมืองเขมราฐเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมือง ซึ่งเป็นศาลปูตา เป็นที่เคารพสักการะของชาวเขมราฐอีกด้วย

6. วัดบุงชีเหล็ก บ้านนาแวง หลวงปู่จันทร์หอม สุภาทโร เป็นเจ้าอาวาสและผู้สืบสานวิทยาคมจากพระเถรจารย์แห่งราชอาณาจักรลาว ศิษย์ยุคสุดท้ายของสมเด็จพระสังฆราชแห่งประเทศลาว ภายในวัดโดดเด่นด้วยเจดีย์อริยมตตริย รูปทรงสูงใหญ่สวยแปลกตากว่าที่อื่น ๆ มีพระพุทธรูปปางมารวิชัยสีขาวที่วางเรียงรายอย่างสวยงามตระการตา จำนวน 56 องค์ ที่ตั้งอยู่บนลานภายในวัดบุงชีเหล็ก

7. พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ (ล้าน) ที่ตั้ง วัดพระโต บ้านปากแซง เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สร้างด้วยอิฐผสมปูนขาว ขนาดหน้าตักกว้าง 2.90 เมตร สูง 4.36 เมตร มีอายุเก่าแก่และเป็นที่เคารพนับถือ ของประชาชนฝั่งไทยและฝั่งลาว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ผ้าฝ้ายมัดหมี่ลายเขมราฐ เกิดในตระกูลวงศ์ปัดสา มีทั้งหมด 14 ลาย เป็นผ้าฝ้ายเข็นด้วยมือ ทอด้วยมือจากใยฝ้ายแท้ 100% การผลิตยึดตำรับดั้งเดิมทุกขั้นตอนขบวนการ ทุกลายมีเรื่องเล่ามีข้อคิดก่อนที่จะมามัดเป็นลวดลายต่างๆ ซึ่งกลุ่มทอผ้าโบราณเขมราฐโดย นางกนิษฐา วงศ์ปัดสา ประธานชมรมทอผ้า ได้รับมอบหมายให้นำลายผ้ามาเรือ่ฟืนและสืบสานต่อไปสู่คนรุ่นหลัง มีคณะ

พัฒนาสตรีเขมรราชู ซึ่งกำลังทำการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมการนุ่งขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้วได้มาช่วยส่งเสริมการขายด้วยการถ่ายทอดเรื่องราวบนผืนผ้า เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ สืบสานต่อไป

2. ผ้าทอลาย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านวังม่วง ทอผ้าขาวฝ้าย ดำฝ้าย ผ้าลายเกล็ดเต่า ผ้ามัดหมี่ ผ้ากาบบัวด้าย ผ้ากาบบัว ผ้าไหม ผ้าถุงฝ้าย ผ้าแพรลายซิดและมีการทอผ้าลายประยุกต์ลายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

บริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรราชูนับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศิลปวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย มีโบราณสถาน วัดวาอารามหลายแห่ง ซึ่งแสดงถึงวิถีชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีทางศาสนา มีวิถีชีวิตของชาวอีสานในอดีตยังคงความเป็นอยู่สืบทอดมาจนปัจจุบัน มีประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง เพื่อรักษาวัฒนธรรม และส่งเสริมประเพณีอันดีงาม ระหว่างพี่น้องทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง พร้อมทั้งสร้างความสามัคคีร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชนอีกด้วย และที่โดดเด่นของอำเภอเขมรราชู คือ มีถนนคนเดินที่เป็นถนนที่ใช้ภูมิสถานของอาคารบ้านไม้เก่า ที่สร้างขึ้นด้วยไม้ทั้งหลัง นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินถ่ายรูปได้ตลอดทั้งแนวถนน ให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเป็นที่ระลึกอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พจนา ชัชวาล, (2551) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านวิถีชุมชน การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พบว่ามีการดำเนินการใน 2 กลุ่ม คือ การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยกลุ่มราชการ และการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน กลุ่มราชการกำหนดนโยบายและแผนงานการท่องเที่ยวให้การสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทางท่องเที่ยว จัดนิทรรศการแสดงผลงานผลิตภัณฑ์ของชุมชน และให้ความรู้ในการวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาความพร้อมของพื้นที่ การทำนุบำรุงรักษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ส่วนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าได้มีขั้นตอนในการจัดการการท่องเที่ยวไว้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการเตรียมการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น แนะนำแหล่งท่องเที่ยว อาสาสมัครนำเที่ยว ขั้นดำเนินการ มีการทำความสะอาด จัด ปรับ ตกแต่ง บำรุง รักษาแหล่งท่องเที่ยว และขั้นสรุปผลการดำเนินงาน มีการประชุมร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน เพื่อวางแผนทางการดำเนินงานทุกเดือน โดยสรุป สภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอคำมวง มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

เนื่องจากมีเส้นทางหลักถึง 4 เส้นทาง ติดต่อกันใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดสกลนคร และมีเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวสะดวก เป็นถนนลาดยางส่วนใหญ่ และติดต่อเชื่อมโยงกันเป็นรูปวงแหวนสู่แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่ง และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดรูปแบบการบริหารจัดการโดยภาครัฐและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

วันสาด ศรีสุวรรณ, (2553 : 292-304) ศึกษาแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการศึกษาวิจัยพบว่า วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มน้ำตาปี มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา วรรณกรรม การละเล่นพื้นบ้านศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสภาพภูมิประเทศทางธรรมชาติ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการศึกษาวิจัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ประกอบด้วย 1) อนุรักษ์สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้มีความรู้สึก ในการเป็นเจ้าของ มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความสะอาดของสถานที่ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 2) สร้างคุณค่าให้แก่ชุมชน โดยร่วมกันศึกษาค้นคว้าหาสิ่งที่ดีและมีประโยชน์เพื่อนำมาจัดกิจกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งความมีอัตลักษณ์ไม่ตรีของชุมชน 3) มีการวางแผนรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานและการแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) จัดเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านศูนย์ข้อมูล เส้นทางท่องเที่ยว ด้านอาหารเครื่องดื่ม ห้องน้ำ จุดชมวิว การสื่อสาร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการศึกษาวิจัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี เป็นการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการระดับตำบล ร่วมกันพัฒนา โดยเลือกตั้งจากสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการศึกษาวิจัยของชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ 1) ชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและร่วมมือดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง 2) ชุมชนต้องรักและหวงแหนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น 3) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลต้องมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและ 5) ผู้มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการท่องเที่ยวได้รับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมโดยสรุป การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มน้ำตาปีเป็นการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งในแง่อาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ตลอดจนเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน และเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีความงามของธรรมชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สมควรที่ภาครัฐ

และภาคเอกชนจะร่วมมือให้การสนับสนุนให้การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน
ลุ่มน้ำตาปีเจริญก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป

วันใหม่ แดงแก้ว, (2554 : 156-168) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคุ้มวัด เทศบาล และกลุ่มผู้ประกอบการ
มี 5 ขั้นตอน คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินงาน การประสานงาน
และการจัดการความรู้ด้านต่าง ๆ ส่วนของบทบาทในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมือง
เชียงคาน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีลักษณะ ดังนี้ การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผนพัฒนา การ
ประสานงาน การให้ความรู้ การลงทุน การประชาสัมพันธ์ และการมีรายได้จากการท่องเที่ยว บทบาท
ที่สำคัญที่สุดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานคือ การหาแนวทางแก้ไขปัญหา
การวางแผนพัฒนา การท่องเที่ยวต่างๆ ของเทศบาลตำบลเชียงคาน กรมโยธาธิการและผังเมือง และ
สภาเมืองเชียงคาน บทบาทที่สำคัญรองลงมา คือ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลเชียงคาน สำนักงานจังหวัดเลย และผู้ประกอบการนอกพื้นที่ สำหรับ
การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งจัดตามลำดับความสำคัญในขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุ
ของปัญหา ได้แก่ ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน ขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ ได้แก่ เทศบาล
และกรมโยธาธิการ และผังเมือง ขั้นตอนการลงทุนและดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการ เทศบาล
ภาคประชาชน และชมรมต่าง ๆ และขั้นตอนการติดตามประเมินผลงาน ได้แก่ เทศบาล และสภาเมือง
เชียงคาน ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคาน คือ ผู้มีส่วนได้
ส่วนเสียในแต่ละภาคส่วนขาดการบูรณาการในเรื่องแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม
รวมทั้งการบริหารงานของแต่ละภาคส่วนยังไม่ชัดเจน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทงศักดิ์ นรดี, (2556 : 82-86) ศึกษารูปแบบฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีเพื่อการจัดการ
ท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนชาวภูยบ้านกู่ ตำบลกู่ อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ ผลจากการ
วิจัยพบว่า การฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวอาจมีผลกระทบด้านบวกต่อชุมชนชาวภูย ส่งผลให้
ชุมชนมีจิตสำนึก เกิดการพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเองในการจัดการท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมประเพณี
เป็นตัวนำให้ผู้คนสนใจเข้ามาเที่ยวชมและศึกษาดูงาน ทำให้ชาวบ้านได้คิดเป็นทำเป็น คือ มีส่วนร่วม
ในการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมรากเหง้าของตนเองให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อกัน รุ่นสู่รุ่น การดำเนิน
กิจกรรมวิจัยครั้งนี้ได้ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง และ
ที่น่าภูมิใจสำหรับชุมชนคือ การรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา
บรรพบุรุษ ที่สืบทอดกันมาโดยที่ชุมชนไม่ได้ละทิ้งพื้นฐานเดิม หรือปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามกระแส
วัฒนธรรมใหม่อย่างสุดโต่ง ทั้งนี้ชุมชนได้มองว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะช่วยสร้างสรรค์ชุมชน
2 ด้าน คือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณปราสาทปรังค์ภู สระกู่ และชุมชนของชาวภูย

และด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวกูยให้ลูกหลานสานต่อ หากชุมชนไม่มีจิตสำนึก และขาดการดูแลทั้ง 2 ด้าน ดังกล่าว การท่องเที่ยววนั้นไม่ยั่งยืน ดังนั้นสิ่งที่ชุมชนตระหนักอย่างมากในการจัดการการท่องเที่ยว คือ “จิตสำนึก” เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเพื่อจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนชาวกูยบ้านกู่

วรภพ วงศ์รอด, (2557 : 13) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง 3 แห่ง มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บ่งบอกเอกลักษณ์ชุมชน ด้านการจัดการท่องเที่ยวมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ มีการตระหนักถึงคุณค่า สร้างจิตสำนึกการจัดการทุนและทรัพยากรในชุมชน การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนต้นแบบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การอบรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมเรียนรู้การจัดการวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นหาศักยภาพ การระดมความคิดการจัดตั้งคณะทำงาน การประสานร่วมมือกับเครือข่ายเชิงพื้นที่ และเชิงประเด็น มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร การจัดการทรัพยากร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมนำร่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรม จัดระบบข้อมูลด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน การจัดตั้งกองทุนชุมชนวัฒนธรรม การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนวัฒนธรรมที่ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในชุมชน

สุรีย์ บุญญานุกพงศ์ และคณะ, (2559 : 51-76) ศึกษาการบริหารและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเส้นทางอารยธรรมล้านนาเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว สหภาพเมียร์มาร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนสนใจที่จะเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและองค์กรประกอบรองรับการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคเหนือตอนบนยังมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับปานกลางถึงต่ำ จึงไม่สามารถตอบสนองและรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องเร่งดำเนินการพัฒนา สำหรับแผนการบริหารจัดการและแผนปฏิบัติการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเส้นทางอารยธรรมล้านนาภาคเหนือตอนบนและการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างภาคเหนือกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอารยธรรมล้านนา โดยมีกรอบเวลาดำเนินการ 3 ปี แบ่งแผนการพัฒนาเป็นระยะต่างๆ คือ ระยะการพัฒนานโยบาย ระยะการสร้างความร่วมมือ ระยะการสร้างเนื้อหาต่างๆ และระยะการทำตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ภัทรา แจ่มใจเจริญ, (2558 : 140-142) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้านชिरาคาว่าโก จังหวัดกิฟู ประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนโอหังมาจิที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น สะท้อนให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวส่งผลให้ชุมชนเกิดนวัตกรรมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือการผสมผสานแนวทางในการจัดการจากหน่วยงานต่างๆ ให้เข้ากับระบบสังคมทางประเพณีของชุมชน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในชุมชน ได้มีการเรียนรู้คุณค่าของมรดกวัฒนธรรมในชุมชนผ่านการทบทวนปัญหาาร่วมกัน กิจกรรมการอนุรักษ์ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้คุณค่ามรดกวัฒนธรรมในชุมชนมากขึ้นจากเดิมที่ชุมชนเคยละเลยความสำคัญของที่นา แต่เมื่อชุมชนได้รับการชี้แนะถึงคุณค่าของที่นาในชุมชน จากกลุ่มนักวิชาการส่งผลให้เกิดการรื้อฟื้นพื้นที่สาธารณะที่เคยรกร้างเป็นที่นาและที่เพาะปลูกตามการสำรวจมรดกวัฒนธรรมชุมชน

งานวิจัยต่างประเทศ

Smaranda and Negrusa, (2008 : 403-412) ทำการวิจัย เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเมืองคลุช-นาโปคา ประเทศโรมาเนีย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นภาคที่มีการพัฒนาสูงที่สุดในระดับโลก การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกลายเป็นแนวโน้มที่สำคัญในระดับนานาชาติ; 60 เปอร์เซนต์ ของนักท่องเที่ยวยุโรปมีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวของโรมาเนียช่วง 17 ปีที่ผ่านมายังคงให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นการชมพระอาทิตย์ที่ทะเลดำ และการเล่นสกี ซึ่งประเทศโรมาเนียมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมากและหลากหลาย ผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ สามารถสร้างและสนับสนุนส่งเสริมสถานที่เหล่านั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศโรมาเนียได้ 47 % ของนักท่องเที่ยวใน 40 เมืองหลักในประเทศโรมาเนียซึ่งมีสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมและสามารถสร้างเป็นจุดขายที่แตกต่างในรูปแบบอื่นๆ เมืองคลุช-นาโปคาเป็นหนึ่งในเมืองที่สำคัญที่สุดของประเทศโรมาเนีย และได้จัดให้อยู่ในลำดับที่ 6 ต่อจากเมืองบูคาเรสต์และทิมิซออร่า และทุกคนลงความเห็นตรงกันว่า มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Narawadee Buakwan Parichart Visuthisamajarn and Amporn Viriyakorn, (2008 : 163-168) ทำการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในตลาดน้ำคลองแห การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในการเก็บข้อมูลนั้นเป็นแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตลาดน้ำเปิดในเดือนสิงหาคมปี 2008 ได้รับการจัดการโดยรัฐบาลท้องถิ่นในชุมชน แนวทางของเราเน้นถึงความจำเป็นในการเชื่อมต่อตลาดน้ำกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในเขตเทศบาลคลองแห ผลการวิจัยพบว่า

1) ควรมีการประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและรัฐบาลท้องถิ่นในการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวและส่งต่อไปยังสถานที่อื่น ๆ 2) องค์กรท้องถิ่นควรจะสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และควรมีเว็บไซต์ รวมทั้งไกด์นำเที่ยวควรร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นนั้นในการวางแผนวิธีการขนส่งนักท่องเที่ยว 3) องค์กรท้องถิ่นควรมีกิจกรรมที่น่าสนใจ 4) องค์กรท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างตลาดน้ำและการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ในชุมชนคลองแห

Syaiful, (2009 : 1-6) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจและการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอุทยานแห่งชาติ Danau Sentarum การศึกษานี้เป็นขั้นตอนเบื้องต้นของการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพของธรรมชาติ-ทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวและเพื่อศึกษาวิธีการที่จะใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติที่จะปรับปรุงการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ พัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อุทยานแห่งชาติ Danau Sentarum เป็นที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ตั้งอยู่ลุ่มแม่น้ำ Kapuas แม่น้ำมีปลานับร้อยชนิดรวมถึงสัตว์ป่าและวัฒนธรรมพื้นบ้าน แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ทะเลสาบ Sentarum ต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของที่ดินเนื่องจากการแสวงหาผลประโยชน์ เช่น กิจกรรมในป่าในและรอบ ๆ อุทยานแห่งชาติ การเผชิญกับการเสื่อมลงของทรัพยากรธรรมชาติและ การขาดศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ Danau Sentarum ความท้าทายของงานวิจัยนี้คือวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายและวัฒนธรรมท้องถิ่น จากงานวิจัยนี้ได้พบว่ามีหลายพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ สามารถสร้างกรอบความคิดสำหรับการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญในการพัฒนาท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ Danau Sentarum

Ijla, (2014 : 100-106) ทำการวิจัยเรื่อง นโยบายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับปาเลสไตน์ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้รับการระบุว่าเป็นหนึ่งในสิ่งสำคัญที่สุดของตลาดการท่องเที่ยวโลก ปาเลสไตน์มีมรดกทางวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวมากมายซึ่งเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว สามารถอยู่ในระดับเข้าแข่งขันในภูมิภาคนี้ ปัจจุบันมีการเพิ่มตัวขึ้น และประเทศในภูมิภาคนี้พยายามที่จะสนับสนุนให้ปาเลสไตน์เป็นตัวแทนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ ปาเลสไตน์ถูกจับตามองที่นโยบายและการดำเนินการให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพการให้บริการความร่วมมือและวิธีการที่ผู้ประกอบการกับภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มระดับของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในปาเลสไตน์และความพยายามที่จะชี้ให้โครงร่างนโยบายการท่องเที่ยวและกลยุทธ์ที่นำไปสู่การสร้างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า ควรจะคำนึงถึงความต้องการที่เฉพาะเจาะจงและกรอบการพัฒนาฝั่งตะวันตก (รวมทั้งกรุงเยรูซาเล็มตะวันออก) และ

ฉนวนกาซา ซึ่งพยายามที่จะสร้างแพ็คเกจการท่องเที่ยวแบบครบวงจรในระดับภูมิภาค ควรคำนึงถึงนโยบาย คำแนะนำต่างๆ เพื่อที่จะเพิ่มการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคตอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะต้องประกอบด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ และชุมชน จะเข้ามาส่วนร่วม และทุกภาคส่วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ชุมชนมีความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาก เพราะคนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว การนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ด้านโบราณสถาน ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นชุมชนต้องได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐก็เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการวางแผนกลยุทธ์ สนับสนุน บริหารจัดการ ดำเนินงาน เพื่อให้ชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดการกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคูณสมบัติจากการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 15 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย
  - วัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน
  - พัฒนาการอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน
  - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน
  - นายกเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน
  - ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน

2. ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่เป็นที่ เป็นผู้ประกอบการในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน

3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีการ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้าง ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย เนื้อหา 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

วิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการการท่องเที่ยว นโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี องค์กรประกอบการท่องเที่ยวเขมราฐ

2. ศึกษาระเบียบวิธีวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้เข้าใจระเบียบวิธีวิจัย

3. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยพิจารณาถึงแนวคิดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพและภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อมูลองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ (6As) ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา สำนวนภาษา ความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

6. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. นำแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 15 คน ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยกำหนดประเด็นคำถาม องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ (6As) ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว(Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) วิธีการบริหารจัดการของภาครัฐ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการองค์กร การดำเนินงานการประสานงาน ระบบข้อมูลข่าวสาร และของชุมชน ประกอบด้วย การบริการด้านการตลาด และการประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรม รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้แบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) แจ้งความจำนงและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบ
- 2) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ ขออนุญาตก่อนการบันทึกวิดีโอ การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพทุกครั้ง
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นและจุดประสงค์ที่เตรียมไว้
- 4) รวบรวมข้อมูลทำการถอดเสียงการสัมภาษณ์อย่างละเอียด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้
- 5) ตรวจสอบข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความครบถ้วนเพื่อดูว่าสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี และสามารถตอบปัญหางานวิจัยได้ชัดเจนและครอบคลุมหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปประเด็นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การบันทึกวิดีโอ การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพ แล้วนำข้อมูลจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การบันทึกเสียง เนื้อความจากเอกสาร ภาพถ่าย ดำเนินการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎี และเอกสารทางวิชาการที่ศึกษามาแล้วว่าสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งแสดงข้อเสนอแนะในการวิจัย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แนวทาง ปัญหาและอุปสรรค ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ
จังหวัดอุบลราชธานี

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเลือกใช้ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่ง กำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลอย่างกว้าง โดยพิจารณาถึงแนวคิดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวม ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพและภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อมูลองค์ประกอบการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ (6As) ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอ เขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัด อุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอ เขมราฐตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
3. เพื่อเสนอข้อเสนอแนะ จากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การวิเคราะห์เอกสารทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการได้สัมผัสพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติจากการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐพบว่า

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 9 คน กลุ่มประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่เป็นที่เป็นผู้ประกอบการในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน ได้รับข้อมูลการสัมภาษณ์จำนวน 15 คน โดยประกอบด้วยข้อมูลหลัก ๆ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ย 19,000 -50,000 บาทต่อเดือน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการ และมีภูมิลำเนาในอำเภอเขมราฐ

1. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

1.1 แนวทางด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

1.1.1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความสำคัญ จากการศึกษา พบว่าอำเภอเขมราฐมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีความสำคัญ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “อำเภอเขมราฐ เป็นอำเภอเก่าแก่ของจังหวัดอุบลราชธานี มีอายุมากกว่า 200 ปี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ ทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และทางศาสนาวัฒนธรรม ประเพณี สามารถดึงดูดใจในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวดินแดนอารยธรรม ลุ่มแม่น้ำโขง ชื่นชมความงามของธรรมชาติ ไหว้พระขอพร เดินเล่นชมวิวทิวทัศน์ สัมผัสชีวิตแดนอีสานใต้ริมฝั่งโขง กับสถานที่ท่องเที่ยวเขมราฐ ได้แก่ อนุสรณ์สถาน “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานี” เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมข้อมูลเมืองเขมราฐ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “บ้านขุนบุรีประศาสน์” เป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูง ด้านหน้าบ้านตกแต่งอย่างสวยงาม ด้านบนบ้านจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยรวบรวมข้าวของเครื่องใช้เก่าแก่ให้ศึกษาข้อมูลวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต แหล่งท่องเที่ยวด้านศาสนา สักการะพระเจ้าใหญ่ 2 องค์ พระเจ้าใหญ่องค์หมื่น “วัดอุบมุง” และพระเจ้าใหญ่องค์แสน “วัดโพธิ์” พระพุทธรูปเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองเขมราฐ “วัดบุงขี้เหล็ก” บ้านนาแวง นมัสการพระพุทธรูปสีขาวที่สวยงามจำนวน 56 องค์ ที่ตั้งอยู่บนลานภายในวัดบุงขี้เหล็ก แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ “หาดทรายสูง” เป็นหาดทรายขนาดใหญ่ทอดยาวหลายกิโลเมตร และยังมีต้นหมากหวาน้ำาคูรัก เหมาะแก่การมาพักผ่อน สัมผัสความงามจากธรรมชาติ และวิวทิวทัศน์ริมฝั่งโขง “แก่งข้างหมอบ” มีลักษณะเป็นเกาะแก่งหินกว้างขวางกั้นลำน้ำโขง มีต้นไม้สีเขียวขจีขึ้นแซมอยู่บนเกาะ เคยมีการพบฟอสซิลของช้างที่บนเกาะ

แห่งนี้ จึงเป็นที่มาของชื่อแก่งข้างหมอบ”(บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “อำเภอเขมราฐมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ ถนนคนเดินเขมราฐภูธรธานี ซึ่งจัดทุกวันเสาร์มีกิจกรรมที่ถ่ายทอดอัตลักษณ์ของคนเขมราฐตลอดทั้งสองฝั่งถนนจะเต็มไปด้วยบ้านเรือนเก่า ๆ ที่สร้างขึ้นด้วยไม้ ทั้งหลัง นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินถ่ายรูปได้ตลอดทั้งแนวถนนวิศิษฐ์ศรี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมี “แก่งข้างหมอบ” บ้านห้วยยาง ตำบลเขมราฐ “หาดทรายสูง” บ้านลาดเจริญ ตำบลนาแวง แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาสถาน ได้แก่ พระเจ้าใหญ่องค์หมื่น วัดอุบมุง พระเจ้าใหญ่องค์แสน วัดโพธิ์ วัดชัยภูมิ การามหรือที่รู้จักกันในชื่อ วัดกลาง วัดบุงขี้เหล็ก วัดภูล้อมข้าว วัดพิชโสภาราม นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑสถานแห่งโบราณคดีบ้านนาหนองเชือก ตำบลเจียด และพิพิธภัณฑสถานแห่งโบราณคดีบ้านดงเย็น ตำบลขามป้อม” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ได้แก่ ถนนคนเดินเขมราฐ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา อาทิเช่น พระเจ้าใหญ่องค์หมื่น วัดอุบมุง พระเจ้าใหญ่องค์แสน วัดโพธิ์ มีพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ อาทิเช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเมืองเขมราฐภูธรธานี ถ่ายทอดเรื่องราว ในอดีตของเมืองเขมราฐ บ้านขุนภูรี ประศาสน์ จัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑรวบรวมข้าวของเครื่องใช้เก่าแก่ของผู้คนในอดีต” (ปรัชญา ศรีสกุล ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“อำเภอเขมราฐมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ หาดทรายสูง เป็นหาดทรายน้ำจืดตั้งอยู่ริมชายแดนไทยบอร์เนียวฝั่งน้ำโขง ที่มีการสะสมของตะกอนทรายอย่างลงตัวและมีลักษณะเป็นแนวหาดทรายกว้างและยาวสวยงาม ต้นหมากหว้าคู่รัก 300 ปี เป็นต้นหว้าคู่รัก ที่มีตำนานรักมันปัจจุบันถูกตั้งให้เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีลักษณะต้นไม้นี้คู่มือช่องว่างตรงกลางคล้ายรูปหัวใจซึ่งคนที่เป็นครูรักสามารถเดินลอดใต้ต้นหว้าคู่รักและอธิษฐานเพื่อให้อีกคนตลอดไป” (เขวงศักดิ์ วิชัยศรี,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “แหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐที่เด่นๆจะเป็นวัดอุบมุง เป็นที่ประดิษฐานของพระเจ้าใหญ่องค์หมื่นเป็นวัดคู่บ้านคูเมืองของอำเภอเขมราฐและคนในท้องถิ่น และยังมีวัดโพธิ์ เป็นที่ประดิษฐานของพระเจ้าใหญ่องค์แสนเป็นวัดคู่บ้านคูเมืองของอำเภอเขมราฐ แล้วก็มีถนนคนเดินอำเภอเขมราฐที่จัดขึ้นทุกวันเสาร์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกิจกรรมจัดขึ้นบนถนนวิศิษฐ์ศรีเป็นย่านเมืองเก่าแก่ที่มีอายุมากกว่า 200 ปี อาคารไม้เก่าสถาปัตยกรรมเก่าแก่ยังคงมีให้เห็นในปัจจุบันและมีการฟ่อนรำตงหาวายที่เป็นเอกลักษณ์ของคนเขมราฐ” (อลังกต แสงสุข,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “อำเภอเขมราฐมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑตำบลเจียดมีความสำคัญคือ เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์โบราณสมัยก่อนพุทธศาสนาอายุราว 2,500-3,000 ปี ในพื้นที่ตำบลเจียดมีพระธาตุภูเขาเงิน มีความสำคัญคือเป็นพระธาตุที่มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนทั่วไปที่ได้มากราบสักการบูชา แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแบบธรรมชาติก็จะมีเยอะหลายที่ได้แก่ แก่งข้างหมอบ หาดทรายสูง

และก็มีถนนคนเดินคนอำเภอเขมรราชูที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมบรรยากาศการแสดงแสงสีเสียงในงาน เยอะยิ่งในช่วงเทศกาลต่างๆคนจะเยอะมาก” (คำภา บุญยีน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรราชูที่เห็นเด่นๆ และนักท่องเที่ยวให้ความสนใจก็จะ เป็นถนนคนเดินเขมรราชูธานีที่เชื่อมโยงถนนสายวัฒนธรรมมีการแสดงฟ้อนรำตังหวาย มีโฮมสเตย์ หลายแห่งในพื้นที่อำเภอเขมรราชูที่มีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีวัดโพธิ์ เป็นวัด ที่มีความสำคัญประดิษฐานของพระเจ้าใหญ่องค์แสนเป็นวัดคู่บ้านคูเมืองของอำเภอเขมรราชู วัดชัยภูมิการาม หรือที่รู้จักกันในชื่อวัดกลาง สร้างขึ้นโดยพระเทพวงศา(ท้าวท่า) เจ้าเมืองเขมรราชูคนแรก วัดเหนือไปสักการะขอพรพระแสงเมือง แล้วยังมีกลุ่มอาชีพ ผ้าทอมือของกลุ่มสตรีในพื้นที่อำเภอ เขมรราชูอีกด้วย” (ไพฑูริย์ อมรสิน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “หากมองการท่องเที่ยวถนนสาย วัฒนธรรมจะต้องมาชมถนนคนเดินอำเภอเขมรราชู เป็นวิถีการใช้ชีวิตแบบบ้านอนุรักษ์วัฒนธรรม ท้องถิ่นและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางธรรมชาติที่สวยงาม หลายแห่งเช่น หาดทรายสูง แก่งข้างหมอบ ต้นหว่านน้ำคู่รัก 300 ปี และมีวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อีก หลายแห่งมีความสงบยังไม่มีความเป็นเมืองมากนักจึงยังไม่ค่อยวุ่นวาย” (สวัสดี , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “มีถนนวัฒนธรรมมีความสำคัญในรูปแบบการแสดงถึงการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม ของพื้นเมืองเขมรราชู มีประเพณีบุญประจำปีซึ่งจัดในวัดทุกแห่งในพื้นที่อำเภอชาวบ้านให้ความสำคัญ ในการร่วมมือกันสมัครสมานสามัคคีร่วมกันจัดงานและร่วมกันทำบุญถวายยังวัดต่างๆในแต่ละปี รวมทั้งเชิญชวนเพื่อนฝูงและนักท่องเที่ยวมาร่วมงานอีกด้วย” (สังัด พรหมปุ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“เมืองเขมรราชูมีสิ่งที่น่าสนใจหลากหลายแห่ง มีภูมิทัศน์ที่น่าชื่นชมริมฝั่งโขง มีสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถานที่หลายแห่ง ที่ยังมีการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ชม ได้แก่ ย่านเมืองเก่าเขมรราชู ทั้งสองฝั่ง ถนนจะเต็มไปด้วยบ้านเรือนเก่า ๆ ที่มีอายุมากกว่า 200 ปี ที่สร้างขึ้นด้วยไม้ทั้งหลังบางแห่งก็เปิดให้ นักท่องเที่ยวได้เข้าเยี่ยมชมได้บางแห่งก็ปรับปรุงพื้นที่หน้าบ้านเป็นที่ขายของที่ระลึกโดยผลิตภัณฑ์มาจาก ชุมชนเป็นหลัก มีกลุ่มทอผ้าย้อมครามจากธรรมชาติที่จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ และยังมีวัดโพธิ์ที่มีพระพุทธรูป คู่บ้านคูเมือง วัดอุบลมุง วัดบุงชีเหล็ก วัดปากแซง” (จำรัส จันทรเรือง , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของเมืองเขมรราชูได้แก่ ถนนสายวัฒนธรรม(ถนนคนเดิน) ที่สื่อถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่สืบทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน แหล่งท่องเที่ยวด้านสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์วัด 3 พี่น้อง ได้แก่ พระเจ้าใหญ่องค์หมื่นวัดอุบลมุง พระเจ้าใหญ่องค์แสน เจ้าพ่อนคราช วัดโพธิ์เขมรราชู พระเจ้าใหญ่องค์ต่อวัดบ้านปากแซง ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมือง เขมรราชูเป็นที่เคารพศรัทธาของผู้คนสองฝั่งโขง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ หาดทรายสูง ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ที่เรียกว่า ทะเลทรายริมโขง นอกจากนี้ยังมี วัดภูเขาเงิน ขึ้นบันได 80 ชั้น ไปสักการะพระบรมธาตุเจดีย์ภูเขาเงิน สถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างพระธาตุพนมและพระธาตุ อี้อั้งของ ใน สปป.ลาว” (นพชัย วงศ์บุญ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “อำเภอเขมรราชูมีแหล่ง

ห้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ มีสถาปัตยกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โรงแรมเก่าสุดสงวน ปัจจุบันไม่ได้เปิดให้บริการในส่วนของห้องพักแล้ว แต่เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเมืองเขมรราช บ้านเรือนสมัยโบราณที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้ทั้งหลังที่ยังมีให้ชมอยู่มากมายตลอดสายย่านชุมชนเมืองเก่าเขมรราช บ้านขุนภู่รี ประศาสตร์สร้างขึ้นตามแบบภูมิปัญญาไทยภาคอีสานที่ยกพื้นบ้านใต้ถุนสูง ปล่อยให้โล่งไว้สำหรับเป็นพื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์ทางการเกษตรและประกอบอาชีพหัตถกรรมบ้านหลังนี้เคยเป็นที่พักรับรองแขกเจ้านายชั้นผู้ใหญ่จากมณฑลอุบลเมื่อเดินทางมาราชการชายแดนเมื่อครั้งในอดีต ตำแหน่งที่ตั้งของบ้านอยู่ตรงกลางของถนนคนเดิน พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมเขมรราช เดิมสถานที่แห่งนี้เป็นบ้านพักนายอำเภอเขมรราช ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ในปัจจุบันจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองเขมรราชธานีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมเอาหลักฐานประวัติศาสตร์เมืองเขมรราชธานี และให้ประชาชน นักเรียน และนักท่องเที่ยวได้เข้าชมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้าน ศาสนสถานหรือสิ่งปลูกสร้างแนะนำไป วัดบ่งชี้เหล็ก เคยได้รับเกียรติบัตรรางวัลเป็นวัดที่มีความสะอาดดีมากตามโครงการ "อุบลเมืองสะอาด ราชธานีอีสาน" ประจำปี 2553 ด้วยครับ และยังมีวัดที่สำคัญๆ อีกหลายแห่ง เช่นที่เรียกขานกันในนามพระสามพี่น้องที่สร้างรุ่นเดียวกัน คือ พระเจ้าใหญ่องค์หมื่นที่วัดอุบมุง พระเจ้าใหญ่องค์แสนวัดโพธิ์ และพระเจ้าใหญ่องค์ตั้นวัดปากแขง จะสังเกตได้ว่าพระประธานจะหันหน้าไปสู่แม่น้ำโขงเหมือนกันทั้งสามแห่ง วัดถ้าพระศิลาทองได้สร้างอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุเพื่อเป็นแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์ของ ชุมชน โบราณวัตถุที่นำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ที่สำคัญได้แก่ โครงมนุษย์ โบราณวัตถุ ภาชนะเครื่องปั้นดินเผา เครื่องใช้พื้นบ้าน เครื่องประดับของบรรพบุรุษ และยังมีวัดกลาง (วัดชัยภูมิการาม) ซึ่งมีอาคารเป็นที่เก็บอัฐิของตระกูลแสงสิงแก้ว และถ้าหากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติก็มีหลายที่ เช่น "ภู่อ่าง" เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ธรรมชาติสร้างขึ้นให้เราเห็นความสวยงาม ภู่อ่างเป็นภูหินที่มีลักษณะหลุมกลมๆ กระจายไปทั่วรอบพื้นที่ บนภู่อ่างจะเป็นที่พักสำนักสงฆ์ ลานโล่งกว้างเป็นอีกที่ไว้จุดชมวิวดันไม้เขียวขจีของอำเภอเขมรราช "แก่งข้างหมอบ" มีลักษณะเป็นเกาะแก่งหินกว้างขวางกั้นลำน้ำโขง มีต้นไม้อีสานเขียวขจีขึ้นแซมอยู่บนเกาะ เคยมีการพบฟอสซิลของช้างที่บนเกาะแห่งนี้ จึงเป็นที่มาของชื่อแก่งข้างหมอบ นักท่องเที่ยวสามารถที่จะนั่งเรือรับจ้างของชาวบ้านเพื่อขึ้นมาเที่ยวชมแก่งแห่งนี้หรือเล่นน้ำบริเวณลานหิน" (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของเขมรราช คือถนนคนเดินอำเภอเขมรราช เป็นถนนสายวัฒนธรรมที่จัดขึ้นทุกวันเสาร์ตลอดสายถนนวิศิษฐ์ศรี ช่วยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น การแสดงอัตลักษณ์รำตงหวาย การออกร้านขายของผลิตภัณฑ์จากชุมชน ของกิน ของใช้ ของที่ระลึกที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน มีการแสดงถึงความเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิม ยังมีการอนุรักษ์และคงความเรียบง่ายในการชีวิต เช่น อาหารพื้นบ้านที่หาได้ง่ายๆจากวัตถุดิบในชุมชน บริเวณจัดงานถนนคนเดิน มีการแสดงการฟ้อนรำที่สวยงามตระการตา มีอาคารบ้านเรือนแบบโบราณที่ยังคง

อนุรักษ์ไว้ บางหลังก็จัดเป็นพิพิธภัณฑ์มีของใช้ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆตั้งแต่สมัยอดีตรวบรวมไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมและศึกษาข้อมูล แหล่งท่องเที่ยวต่างๆที่น่าสนใจ ได้แก่ วัดบุงชีเหล็กที่มีพระพุทธรูปสีขาวสวยงามเรียงรายหลายสิบองค์ วัดพระเจ้าใหญ่ องค์ต่อ บ้านปากแซง ไครมาเที่ยว เขมราก็จะแนะนำกันมาไหว้พระและทำบุญปล่อยสัตว์ปล่อยปลาที่ทำน้ำแม่น้ำโขงเพื่อความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้มีร้านอาหารที่จัดบริการที่น่าประทับใจบรรยากาศดีๆ นั่งทานอาหารริมแม่น้ำโขงและยังได้เห็นเรือหาปลาในแม่น้ำโขงด้วย อาหารอีสานที่หลากหลายเมนู ที่ส่วนใหญ่จะปรุงจากปลาแม่น้ำโขงซึ่งจะหากินได้ก็ในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำโขงเท่านั้น” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560)

“แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมรรัฐ คือ วัดโพธิ์ อยู่ใกล้จุดชมวิวน้ำโขง เป็นวัดที่มีความสวยงามมีพระเจ้าใหญ่องค์แสนประดิษฐานอยู่ ภายในวัดมีความร่มรื่น มีพระสงฆ์แนะนำข้อมูลต่างๆ ภายในวัดและมีองค์ปูพญานาคองค์ใหญ่ให้สักการะขอพร บริเวณด้านหลังวัดริมแม่น้ำโขงช่วงเย็นวันเสาร์มีถนนคนเดินเขมรรัฐธานี ชมบรรยากาศการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ดนตรีกลุ่มเยาวชน การฟ้อนรำตังหวาย การจัดแสดงสินค้าจากผลิตภัณฑ์ของชุมชนกลุ่มอาชีพ เช่น ผ้าทอมือของที่ระลึก หรืออาหารแปรรูป ปลาสาม แหนมใบมะยม ก๋วยเตี๋ยว ขนมทองม้วนโบราณ และอาหารพื้นเมืองที่หลากหลาย และมีการจัดมุมสวยๆให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปอีกหลายแห่งตามจุดต่างๆทั่วบริเวณที่จัดงานถนนคนเดิน” (ภัทรภรณ์ ชินตะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560) “อำเภอเขมรรัฐเป็นเมืองเล็กๆ ดิตรีมแม่น้ำโขง มีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ งานถนนคนเดินและวัดต่างๆมากมายหลายแห่ง” (ประภาพเพชร สิมพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานีมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่หลากหลาย มีทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ ทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี หรือกิจกรรมการแสดงการเล่นพื้นบ้านสามารถดึงดูดใจในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้

1.1.2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้าน จากการศึกษ พบว่าประชาชนชาวอำเภอเขมรรัฐ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ยังคงความเป็นชนพื้นเมือง ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “ชาวอำเภอเขมรรัฐใช้ชีวิตเรียบง่ายในแบบวิถีชีวิตชุมชนลุ่มแม่น้ำโขง บ้างก็มีวิถีชีวิตชาวประมงเพราะมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรทางธรรมชาติเพียงพอต่อการดำรงชีพ ชาวเขมรรัฐยึดหลักยึด 12 คอง 14 ในการดำเนินชีวิตวิถีชาวพุทธ นอกจากนี้ยังมีศิลปะการแสดงรำตังหวาย การเต้นบาสโลปที่ได้รับบารยธรรมจากประเทศลาว แต่แต่ละปีจะมีงานประเพณีแข่งเรือยาวมิตรภาพสองฝั่งโขง เป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งผู้เข้าแข่งขันจะนำเรือยาวมาจากทั้งฝั่งไทย-ฝั่งลาว และประเทศใกล้เคียง” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“วิถีชีวิตชาวเขมรรัฐเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมไว้ได้อย่างดี เช่น ประเพณีท้องถิ่น งานบุญประจำปี ตามฮีต 12 คอง 14 เป็นต้น มีงานประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง ไทย-ลาว มีวิถีชีวิตในการทำประมงแบบดั้งเดิมและการทำเกษตรอินทรีย์ ผู้คนมีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นอย่างดี” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ, สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ชาวอำเภอเขมรรัฐมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ใช้วิถีชีวิตแบบชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลาน ประกอบอาชีพประมง ทำสวนปลูกผัก และพืชผลตามฤดูกาล ตามความถนัดของแต่ละบุคคล มีการทอผ้าแบบย้อนกรรมแบบโบราณ มีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นอย่างดี” (ปรัชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“ชาวอำเภอเขมรรัฐมี วิถีชีวิตที่เรียบง่ายริมแม่น้ำโขง เป็นสังคมที่ที่การเอื้อเพื่อแบ่งปัน โดยไม่แบ่งแยกอาชีพ คนในชุมชน จะมีอาชีพแตกต่างกันตามถนัดเน้นความเรียบง่ายแบบชนพื้นเมือง เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน ประกอบอาชีพทำการประมง ทอผ้าฝ้าย ซึ่งเป็นเสน่ห์ของชาวเขมรรัฐที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ” (เขวงศักดิ์ วิชัยศรี, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “วิถีชีวิตของชาวเขมรรัฐใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบสงบ เรียบง่าย เพราะเป็นเมืองเก่าแก่ยังคงหลงเหลือวัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนยุคเก่าแต่โบราณที่ถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน และส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำการประมงเนื่องด้วยอำเภอเขมรรัฐอยู่ริมแม่น้ำโขง แหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ทำเกษตรกรรม ทำไร่ทำสวน เช่น ปลูกฝ้าย ปลูกสวนครัว ข้าวโพด” (อลงกต แสงสุข, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “จากเดิมวิถีชีวิตของชาวเขมรรัฐเป็นเมืองเกษตรกรรมและทำการประมงตามลำน้ำโขง แต่ปัจจุบันเป็นเมืองท่องเที่ยว วิถีชีวิตของชาวอำเภอเขมรรัฐก็เปลี่ยนไปจากเดิมมาเป็นการค้าขายสินค้าท้องถิ่น และให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์หรือการให้บริการนำเที่ยวตามชุมชนที่เข้าร่วมชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“ชาวอำเภอเขมรรัฐใช้ชีวิตเรียบง่ายตามแบบวิถีชีวิตลุ่มน้ำโขงชนพื้นเมืองริมแม่น้ำ ซึ่งสามารถประกอบอาชีพทำการประมง เกษตรกรรม ค้าขาย ความความถนัดของแต่ละครอบครัวมีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ มีน้ำใจแบ่งปัน เช่น จะเห็นได้จากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนอาหารระหว่างกัน คนทำประมงหาปลาได้ก็ไปแลกเปลี่ยนกับคนทำเกษตร คือ พืชผักสวนครัว หรือผลไม้ตามฤดูกาล” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “โดยทั่วไปชาวอำเภอเขมรรัฐยังมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอยู่กันแบบพี่น้องพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหาร สิ่งของ หรือสาธารณูปโภค เช่น การซ่อมแซมน้ำประปา ไฟฟ้า เล็กน้อยๆที่พอช่วยเหลือกันได้” (สวัสดี , สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “มีการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมของพื้นเมืองเขมรรัฐ ชาวบ้านให้ความสำคัญในการร่วมมือกันสมัครสมานสามัคคีกันพึ่งพาอาศัยกันแบบวิถีชีวิตดั้งเดิม มีการแปรรูปอาหารที่ได้จากการทำประมงในแม่น้ำโขง ปลูกผักสวนครัวตามฤดูกาลและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีกลุ่มการทอผ้าฝ้ายที่สามารถถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าสู่คนรุ่นหลังได้” (สังัด พรหมปุ , สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“คนพื้นเมืองเขมรารู้ใช้ชีวิตเรียบง่ายในแบบวิถีชีวิตชุมชนตามลุ่มแม่น้ำโขง ไม่หิวหิว ประกอบสัมมาชีพตามพื้นเพครอบครัวตนเองเป็นส่วนใหญ่ เช่น หาปลาจับปลาใน แม่น้ำโขงนำมาขาย บ้างแลกเปลี่ยนกันก็มี ปลุกผัก เก็บเห็ดตามฤดูกาล เลี้ยงไก่ ค้าขายสินค้าจากชุมชน เช่น กล้วยตาก ขนมทองม้วน ยาสมุนไพรปลาสาม ผ้าทอมือ ดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธร่วมมือกันจัดงานสืบสานงาน ประเพณี งานบุญประจำปี” (จรัส จันทร์เรือง ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ผู้คนส่วนใหญ่ใน อำเภอเขมรรัฐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน บางส่วนก็จะทำประมงหาปลาใน แม่น้ำโขง ว่างจากการทำเกษตรก็จะรวมตัวแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น ไข่กรอก แหนมใบมะยม กล้วยตาก เป็นต้น บางส่วนก็ทำหัตถกรรม เช่น ทอผ้าฝ้ายพื้นเมือง จักสาน ชาวเขมรรัฐเป็นคนมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น มีบุญงานวัดก็จะรวมตัวกันช่วยกันจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ สืบทอดให้ลูกหลานได้รู้จัก วัฒนธรรมประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา” (นพชัย วงศ์บุญ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ในอดีตชุมชนหมู่บ้านจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายเน้นความพอเพียง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีน้ำใจ เป็นพื้นฐานของชีวิต มีพิธีกรรมต่างๆ เป็นระบบการจัดการในชุมชนและให้ความสำคัญต่อบรรพบุรุษ ผู้เฒ่าผู้แก่ ครอบครัว เมืองเขมรรัฐแห่งนี้มีเสน่ห์ที่ไม่น้อยได้ชื่อว่าดินแดนแห่งความเกษมสุข ด้วยความงามของธรรมชาติและบรรยากาศริมแม่น้ำโขง ด้วยความที่เขมรรัฐเป็นเมืองที่มีความสงบร่มเย็น น่าอยู่อาศัยไม่น้อย ทั้งดีกรบบ้านช่องยังคงมีการอนุรักษ์ไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมตั้งแต่สมัยโบราณยังไม่มีอาคารสูงๆ มาบดบังทัศนียภาพยังความเป็นเมืองเก่ากว่า 200 ปี มีประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งยังคงปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ได้แก่ การร่วมมือร่วมใจกันจัดงานประเพณีการทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีสงกรานต์ เป็นประจำทุกปี เรียกได้ว่าเป็นชุมชนแห่งการเอื้อเฟื้อ แบ่งปันเคียงคู่กับวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของชาวเขมรรัฐอย่างการหาปลาแม่น้ำและปลุกผักริมฝั่งโขง นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมนุ่งผ้าชิ้นดักบาตรวิถีพุทธ เรียนรู้วัฒนธรรมผ้าทอมือสื่อความหมาย บนลายผ้าด้วยกรรมวิธีโบราณ ย้อมผ้าด้วยน้ำย้อมจากสีธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่จัดขึ้นใน ชุมชน” (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“เท่าที่ได้สัมผัสเมืองเขมรรัฐผู้คนที่นี้ใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายตามอัตภาพพื้นเพดั้งเดิม มีการ ประกอบอาชีพประมงหาปลา มาขาย ทำไร่นาทำสวน บางพื้นที่ก็มีปลุกฝ้าย ทอผ้า บางส่วนก็ ค้าขาย มีการรวมกลุ่มชมรมร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์ , ตุลาคม 2560) “อำเภอเขมรรัฐผู้คนที่นี้ยังคงใช้ชีวิตแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม สงบสุข ร่มเย็น มีหลากหลายอาชีพ ตั้งแต่ ทำประมงหาปลาในลำน้ำโขง ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า ทำอาหารแปรรูปไว้กินในครัวเรือนและ แบ่งขาย บ้างก็ประกอบการค้า เช่น ขายของชำ ของกินของใช้ อาหารพื้นเมือง ของที่ระลึก ธุรกิจที่พัก โหมสเดย์ เป็นเมืองที่ยังมีความเอื้อเฟื้อแบ่งปันมีความสามัคคีกันในการร่วมจัดงานประเพณีต่างๆ เช่น งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานบุญเดือนสิบ จะมีการรวมกลุ่มกันในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านช่วยกัน จัดงานจนแล้วเสร็จ” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560) “ประชาชนอำเภอเขมรรัฐมี

ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีทั้งอาชีพค้าขาย ทำการเกษตร และประมงหาปลาตามแม่น้ำโขง ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคีกัน มีการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาในแต่ละปีชาวเขมรรัฐที่ไปทำงานต่างถิ่นก็จะกลับมารวมตัวกันช่วยกันจัดงาน หรืองานประเพณีแข่งเรือยาวประจำปีก็มีการรวมกลุ่มนัดพบปะทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน และยังมีบรรยากาศน่ารักตามวิถีพุทธคือการตักบาตรเช้าวันพระหรือเช้าวันอาทิตย์นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำบุญตักบาตรได้ตามสถานที่ที่ชุมชนได้จัดเตรียมไว้ให้คือการนุ่งผ้าซิ่นตักบาตรวิถีพุทธ แต่งกายแบบชนพื้นเมืองดั้งเดิม” (ประภาเพชร สิมพันธ์, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานีมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวอำเภอเขมรรัฐ สะท้อนถึงวิถีชีวิตคนในชุมชนที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีอุปนิสัยเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำมาตีความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างให้เด็กเยาวชนและประชาชนในพื้นที่อำเภอเขมรรัฐเกิดทัศนคติด้านความรักความผูกพันได้ตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของตนเองที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรวมให้ยั่งยืนได้

1.1.3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอเขมรรัฐ จากการศึกษา พบว่าอำเภอเขมรรัฐยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการถ่ายทอดความรู้แขนงต่างๆให้ชนรุ่นหลัง ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “ชาวเขมรรัฐยังคงอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำซิ่นปักเบ้ง พานพุ่มดอกไม้ ซึ่งชาวอีสานนิยมใช้บูชาในพิธีกรรมและบูชาพระรัตนตรัย ในวันอุโบสถ หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การทอผ้าฝ้ายย้อมสีจากธรรมชาติที่มีการถ่ายทอดวิธีการ ขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ปลูกฝ้าย เก็บฝ้าย อีวฝ้าย ออกแบบลายมัดหมี่ จนกระทั่งการทอผ้าฝ้ายโดยการรวมกลุ่มของชุมชน ยังภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำอาหาร ได้แก่ ปลาต้ม ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ หมูย่างสมุนไพร เป็นต้น” (บุญคง ศรีงาม, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2560) “ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเขมรรัฐ จะมีการจักสานเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ จากไม้ไผ่ การอนุรักษ์การฟ้อนรำตังหวายแบบดั้งเดิม มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป จากพืชพื้นถิ่นคือ ชาใบยาหม่อง สบู่มะพร้าว น้ำมะพร้าวคั้นสด” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2560) “การทอผ้าฝ้ายย้อมคราม เป็นผ้าทอมือที่มีความสวยงามและทรงคุณค่ามีความประณีตในลวดลายที่มีความหมายของลายผ้าทอมือ ผ้าแต่ฝืนจะมีลวดลายและชื่อเรียกที่แตกต่างกันตามความเชื่อ การทำอุปกรณ์เครื่องใช้จากไม้ไผ่ เช่น อุปกรณ์จับปลา โคมไฟ นอกจากนี้ยังภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำอาหาร ได้แก่ หมูต้มสมุนไพรที่ขึ้นชื่อของอำเภอเขมรรัฐ ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ” (ปรัชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2560)

“แหนมไ้มะยมและกล้วยตาก เป็นผลิตผลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูปอาหารที่ขึ้นชื่อของอำเภอเขมราชู ผ้าฝ้ายทอมือลวดลายเอกลักษณ์ดั้งเดิมของเขมราชู” (เขวงศักดิ์ วิชัยศรี, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ถ้าอาหารขึ้นชื่อคงเป็นแหนมไ้มะยม กล้วยตาก ที่เกิดจากความคิดในการแปรรูปอาหารของคนในชุมชน และยังมีการทอผ้าฝ้ายที่มีลวดลาย สื่อความหมายเฉพาะบนผืนผ้าที่ทรงคุณค่า ซึ่งปัจจุบันสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้ชาวเขมราชูได้อีกด้วย” (อลงกต แสงวสุข, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คงอนุรักษ์และถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้คือการย้อมผ้าครามจากธรรมชาติ และการทอผ้าที่ทอด้วยมือ เกิดจากการคิดค้นของบรรพบุรุษ” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ถ้าจะกล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเขมราชู จะเป็นการนำภูมิปัญญาชาวบ้านตั้งแต่สมัยโบราณมาใช้ในการปรุงอาหารหรือแปรรูปอาหาร ได้แก่ กล้วยตากแสงแรก แหนมไ้มะยม และมีผ้าฝ้ายทอมือ” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชาวเขมราชูนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยคือ การทำกล้วยตาก ที่โรงตากกล้วยสะอาดได้มาตรฐาน การทอผ้าฝ้ายทอมือด้วยลวดลายจากการคิดค้นตามความเชื่อและกรรมวิธีในการย้อมใช้สีจากธรรมชาติ มีกลุ่มทอผ้าที่ขึ้นชื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาวเขมราชู และยังมีแหนมไ้มะยม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเขมราชูเป็นอาหารทานเล่นได้เป็นของฝากขึ้นชื่อ” (สวัสต์ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การย้อมผ้าคราม ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำสีจากธรรมชาติมาใช้ในการย้อมผ้าฝ้าย และเส้นของผ้าฝ้ายย้อมครามคือลวดลายที่มีความหมายสวยงามบนผืนผ้า การออกแบบลวดลายมัดหมี่จะเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อและความเป็นมงคล มีกลุ่มแม่บ้านรวมตัวกันจัดแหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าเปิดให้นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปได้เยี่ยมชมเลือกซื้อเป็นของฝาก และก็มีกล้วยตาก ที่ขึ้นชื่อของเมืองเขมราชูด้วยกรรมวิธีแบบโบราณ” (สงัด พรหมปู , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการผลิตหรือแปรรูปให้เป็นสินค้าโอท็อป ได้แก่ กล้วยตากรสดีเขมราชู ขนมทองพับทองม้วน สมุนไพรยอดซึ่งได้นำเอาสมุนไพรชนิดต่างๆ ที่มีสรรพคุณเฉพาะในท้องถิ่นมาปรุงแต่งและง่ายต่อการใช้งาน” (จรัส จันทร์เรือง , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การคิดค้นการทำกล้วยตาก แหนมไ้มะยม ที่ยังคงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบันที่สามารถทำได้ในครอบครัวและสร้างรายได้ ผ้าฝ้ายทอมือโดยกลุ่มแม่บ้านและมีการถ่ายทอดความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ การจักสานจากไม้ไผ่เป็นงานฝีมืออีกอย่างหนึ่งที่นำภูมิปัญญามาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ที่สามารถใช้งานได้ การหาปลาในแม่น้ำโขงเป็นศาสตร์และศิลป์เฉพาะตัวซึ่งไม่ใช่ใคร ๆ ก็ทำได้” (นพชัย วงศ์บุญ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ผ้าย้อมคราม ผ้าฝ้ายทอมือ ที่มีการอนุรักษ์และส่งเสริมการสวมใส่ผ้าพื้นเมือง ที่สำคัญผ้าทอมือทุกผืนนั้นมีประวัติความเป็นมาของลวดลายบนผืนผ้า และมีการบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ ชาวเขมราชูมีความเชื่อเรื่องพญานาคเป็นอย่างมากการออกแบบลายผ้าจะเกี่ยวข้องกับพญานาคตามความเชื่อ ปัจจุบันตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน สืบสานวัฒนธรรมของอำเภอเขมราชู เปิดให้ผู้สนใจเข้าไปเรียนรู้กระบวนการทอผ้า ตั้งแต่การปลูกฝ้าย ทำฝ้ายให้กลายเป็นเส้นด้าย การมัดหมี่ ย้อมครามและย้อมสีธรรมชาติต่างๆ ตลอดจนการทอเป็นผืน”

(วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำหมมโม่หมม ที่สามารถเป็นอาหารทานเล่นได้ที่เป็นสูตรเฉพาะของคนเขมรรัฐ การทำกล้วยตากด้วยวิธีโบราณไม่ใช้วัตถุกันเสียไม่ใช้น้ำผึ้ง ทำให้ได้รสชาติของกล้วยแท้ๆ และยังมี การหาปลาตามฤดูกาลในแม่น้ำโขงซึ่งมีปลาหลายชนิด” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “กล้วยตากแสงแรกเขมรรัฐเป็นผลิตภัณฑ์ด้านของฝากที่ขึ้นชื่อของอำเภอเขมรรัฐ สะอาดรสชาติอร่อย ด้วยกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนสมัยก่อน การสอนทอดผ้าซึ่งมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ทุกคนสามารถเข้าเรียนรู้ได้ทุกชั้นตอน” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560) “ผ้าฝ้ายทอมือ การทำกล้วยตากหมมโม่หมม การทำขนม การประมง สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น” (ประภาเพชร สิมพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานีมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตคนในชุมชนที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีอุปนิสัยเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำมาตีความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จากแต่ละชุมชน (OTOP) เป็นการเสริมสร้างให้เด็กเยาวชนและประชาชนในพื้นที่อำเภอเขมรรัฐเกิดทัศนคติด้านความรักความผูกพันได้ตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของตนเอง สามารถพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรวมให้ยั่งยืนได้

1.2 แนวทางด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

1.2.1. ระบบขนส่งของอำเภอเขมรรัฐ จากการศึกษ พบว่าอำเภอเขมรรัฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “ด้านการคมนาคมของอำเภอเขมรรัฐ ระบบขนส่งค่อนข้างมีความสะดวกและคล่องตัว มีระบบขนส่งสาธารณะให้บริการหลายประเภท มีสถานีขนส่ง บขส. นครชัยแอร์ ทั้งการใช้บริการโดยสารสัญญาจร หรือการขนส่งพัสดุ ทางบก โดยรถยนต์ รถบรรทุก รถขนส่งพัสดุ มีถนนหลายสายสามารถเข้าถึงตัวอำเภอเขมรรัฐได้ง่าย ๆ ทางน้ำโดยเรือสัญจรตามลำน้ำโขงระหว่างอำเภอ หมู่บ้าน หรือใช้บริการข้ามฝั่งไปยังประเทศเพื่อนบ้าน” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “มีสถานีขนส่งประจำอำเภอ มีบริการรถโดยสารประจำทาง รถบัสปรับอากาศ(เขมรรัฐ-กรุงเทพฯ) รถตู้(เขมรรัฐ-อุบลฯ) (เขมรรัฐ-อำนาจฯ) มีรถให้บริการทุกชั่วโมงในช่วงเวลากลางวัน” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “การเดินทางมาอำเภอเขมรรัฐค่อนข้างสะดวก หากเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวสามารถเข้าถึงเขมรรัฐ

ได้หลายเส้นทาง และยังมีรถตู้โดยสารและรถปรับอากาศ (รถบัส) นอกจากนี้ยังมีรถรับส่งพัสดุด้วย”(ปรัชญา ศรีสกุล,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“การเดินทางมายังอำเภอเขมราฐ สามารถเดินทางได้หลายวิธี ไม่ว่าจะโดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง หรือเดินทางด้วยเครื่องบินลงสนามบินในเมืองอุบล และเช่าบริการรถตู้โดยสาร หรือเช่ารถยนต์ขับไปเขมราฐต่อ” (เชวงศักดิ์ วิชัยศรี,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “อำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบายสามารถใช้ได้หลายเส้นทางเลือกได้ตามความสะดวกของแต่ละคน ทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารไม่ว่าจะเป็นรถตู้หรือรถบัส หรือการขนส่งพัสดุก็นับว่ามีบริการ ” (อลงกต แสงสุข,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “หากจะมาเที่ยวอำเภอเขมราฐนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเดินทางได้หลากหลายเส้นทางตามความสะดวก” (คำภา บุญยืน,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“การเข้าถึงตัวอำเภอเขมราฐค่อนข้างสะดวกสบาย มีโครงการที่จะขยายถนนสี่เลนเส้นทางเขมราฐ-อุบลฯ การปรับปรุงถนนให้มีความสะดวกมากขึ้น” (ไพฑูรย์ อมรสิน,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “การเดินทางมาอำเภอเขมราฐสะดวก ตอนนี้กำลังอยู่ระหว่างการขยายถนนสี่เลนเพื่อความสะดวกและง่ายต่อการเดินทางโดยรถยนต์และรถสาธารณะ” (สวัสดี ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “การคมนาคมขนส่งของอำเภอเขมราฐสะดวก มาง่าย ไม่ว่าจะทางบก หรือทางน้ำ” (สงัด พรหมปู ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“การเดินทางการขนส่งสะดวก เพราะในอำเภอเขมราฐมีรถทัวร์ รถตู้ ในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ รวมทั้งต่างอำเภอต่างจังหวัดมีบริการตลอด” (จรัส จันทร์เรือง,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ระบบคมนาคมมีความสะดวก เส้นทางคมนาคมเข้าตัวเมืองได้หลายเส้นทาง เพราะอำเภอเขมราฐเป็นเมืองผ่านในการเดินทางไปยังเมืองใหญ่ เช่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร หรือสามารถข้ามไปฝั่งประเทศลาวก็ได้โดยทางเรือ” (นพชัย วงศ์บุญ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “เส้นทางเข้าถึงเทศบาลตำบลเขมราฐ มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญที่สามารถเชื่อมโยงกับเทศบาลนครอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลอื่นได้สะดวก โดยสามารถเชื่อมต่อกับอำเภอเมืองอุบล อำเภอภูค้ำขำและอำเภอตระการพืชผล ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2050 (อุบลราชธานี-เขมราฐ) อำเภอนาตาล อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอโขงเจียม ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2112 (เขมราฐอำนาจเจริญ) สำหรับในบริเวณชุมชนมีถนนตรอกซอยต่างๆ และสามารถเชื่อมต่อกับชุมชนอื่นได้โดยสะดวก” (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“การเดินทางมีความสะดวกสามารถเข้าถึงอำเภอเขมราฐได้หลายเส้นทาง สะดวกที่สุดคือรถยนต์ส่วนตัว จากเส้นทางยโสธร อำนาจเจริญ เข้าสู่อำเภอเขมราฐ” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์ ,ตุลาคม 2560) “การคมนาคมมีความสะดวก โดยใช้เส้นทางหมายเลข 2050 จากจังหวัดอุบลราชธานีไปตามเส้นทางผ่านอำเภอเหล่าเสือโก้ก ผ่านอำเภอตระการพืชผล เข้าสู่เขตอำเภอเขมราฐ ผ่านตำบล

ขามป้อมเข้าสู่เขตตำบลเขมรราช ระยะทาง 25 กิโลเมตร ถึงแยกไฟแดง(แยกเขมรราชบุรีธานี) เลี้ยวขวาไปตามถนนอรุณประเสริฐ ถึงถนนวิศิษฐ์ศรี ที่ตั้งถนนคนเดินอำเภอเขมรราช” (ภัทรภรณ์ ชินทวัน, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “ระบบการคมนาคมขนส่งสะดวกที่สุดคือทางรถยนต์ สามารถเลือกเดินทางได้หลายเส้นทางตามที่วางแผน” (ประภาเพชร สิมพันธ์ , สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานีมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขมรราช มีระบบขนส่งที่มีความสะดวกสบายและคล่องตัว สามารถเดินทางมาได้โดยอาศัยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถโดยสารประจำทาง ด้วยเส้นทางหลัก 5 สาย คือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 ชัยภูมิ-เขมรราช(ถนนอรุณประเสริฐ) ถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2304 มุกดาหาร-บรรจบทางหมายเลข 202 (หนองผือ) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2050 อุบลราชธานี-เขมรราช ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2112แยกทางหลวงหมายเลข 2050 (เขมรราช-โขงเจียม) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 (หนองผือ-กุดข้าวปุ้น) มีระบบขนส่งสาธารณะให้บริการหลายประเภท

1.2.2. เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขมรราช จากการศึกษา พบว่าเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานี มีความหลากหลายและสะดวกต่อการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ สามารถเข้าถึงสถานที่นั้นๆได้โดยมีแผนที่บอกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ และมีการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวไว้ด้วย”(บุญคง ศรีงาม , สัมภาษณ์ , กรกฎาคม 2560) “เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในอำเภอเขมรราชและพื้นที่ใกล้เคียงมีความสะดวกถนนลาดยางเป็นส่วนใหญ่ และมีการประชาสัมพันธ์ด้านแผนที่แสดงเส้นทางท่องเที่ยว” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ , สัมภาษณ์ , กรกฎาคม 2560) “การเข้าถึงเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเขมรราชทุกคนสามารถเข้าถึงได้หมด แต่ละสถานที่มีแผนผังแสดงเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวและมีป้ายบอกทาง ผู้คนในพื้นที่สามารถให้การแนะนำข้อมูลการท่องเที่ยวได้ ถนนหนทางสะดวก” (ปรีชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์ , กรกฎาคม 2560)

“เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขมรราชไม่มีความซับซ้อน สามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาข้อมูลการเดินทางได้จากสื่อต่างๆ ส่วนมากจะมีการแนะนำเส้นทางท่องเที่ยวแสดงแผนที่ไปยังสถานที่ต่างๆค่อนข้างชัดเจน” (เขวงศักดิ์ วิชัยศรี, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “หากจะมาเที่ยวพักผ่อนที่เขมรราช ทุกคนสามารถศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวได้ตามสื่อโซเชียลต่างๆ ซึ่งมีการแนะนำที่กินที่เที่ยวเอาไว้แล้ว รวมทั้งมีแผนผังการเดินทางให้ด้วย” (อลงกต แสงวสุ, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขมรราชมีหลากหลายแห่ง

นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเส้นทางการท่องเที่ยวได้ตามความชอบและความถนัด เพราะมีข้อมูลแผนที่สำหรับเดินทางในการท่องเที่ยว ตามสถานที่ต่างๆจะป้ายประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่มีรายละเอียดของสถานที่ต่างๆ” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“เส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวดีพอสมควร มีข้อมูล รายละเอียดให้นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาข้อมูลได้ตามสื่อต่างๆ” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวตอนนี้อาจจะยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควรเพราะบางเส้นทางอยู่ระหว่างการซ่อมแซมถนน ส่วนการแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวมีแผนที่แผนผังการเดินทางไปยังจุดต่างๆไว้ชัดเจน” (สวัสดี , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆได้ทั้งทางบกและทางน้ำตามความสนใจของแต่ละคน การเดินทางสะดวกมีแผนที่บอกแนะนำแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างละเอียด” (สงัด พรหมปู้ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“เส้นทางการเดินทางสะดวกสบายมีถนนลาดยางเข้าถึงแทบทุกสถานที่ บางสถานที่สามารถเดินทางได้โดยการนั่งเรือไปตามแม่น้ำทางอำเภอเขมราฐมีการจัดให้มีการแนะนำข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย” (จำรัส จันทร์เรือง , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเขมราฐสามารถไปได้หลายเส้นทาง มีป้ายบอกทางและแผนที่บอกเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชัดเจน” (นพชัย วงศ์บุญ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกมากมีแผนที่บอกเส้นทางการท่องเที่ยวชัดเจน มีป้ายบอกทาง มีบริการรถนำเที่ยวและมีไกด์ไว้คอยบริการ สามารถเลือกเดินทางได้หลายเส้นทาง” (วชิระ วิเศษชาติ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“การแสดงผลแผนที่การท่องเที่ยวมีความชัดเจน ระบุสถานที่และเส้นทางไปมาสะดวก แต่อาจจะมึนงงบางช่วงที่ขรุขระบ้างแต่ก็ไม่ใช่อุปสรรคในการเดินทาง มีรถสกายแล็ป(สามล้อตุ๊กๆ) ให้บริการนำเที่ยวตามจุดต่างๆ”(จิรภัทรพร ศรีกาขาว , สัมภาษณ์ , ตุลาคม 2560) “การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งต่างๆสามารถเชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทาง และมีแผนที่แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวอีกด้วย” (ภัทรภรณ์ ชินตะวัน, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐมีความสะดวก สามารถเดินทางตามแผนที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวได้เลย แหล่งท่องเที่ยวบางสถานที่ที่มีบริการจักรยานสำหรับปั่นชมเมืองหรือออกกำลังกายก็ได้” (ประภาเพชร สิมพันธ์ , สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และปลอดภัยได้หลายเส้นทางเนื่องจากเมืองเขมราฐเป็น ทางผ่านในการเดินทางไปยังเมืองใหญ่ ๆ

ส่วนเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวถนนมีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมเป็นบางแห่ง ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ ยังไม่ครอบคลุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรพัฒนา เพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น

1.3 แนวทางด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว

1.3.1. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่อำเภอเขมราฐ จากการศึกษา พบว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ก็จะมีงานถนนคนเดินที่เป็นจุดเด่นในการเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวเมืองเขมราฐเป็นกิจกรรมที่สะท้อนความให้เห็นวิถีชีวิตของชนพื้นเมืองมีการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนห่วงแหนในความ เป็นเขมราฐ เริ่มตั้งแต่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงอำเภอเขมราฐไม่ว่าจะมาในนามหน่วยงาน องค์กร หรือส่วนตัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว ก็จะได้รับบริการต้อนรับของคนในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทุกกิจกรรมทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ตั้งแต่การนุ่งผ้าซิ่นตัดบาตรวิถีพุทธ การร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ในสถานที่ต่างๆกับกลุ่มโฮมสเตย์ เช่น ไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน ศาสนสถาน เที่ยวชมวิถีชีวิตหมู่บ้านภูไท การทอผ้าฝ้าย การทำอาหารทานเองหรือให้ทางกลุ่มจัดทำให้ การร่วม เรียนรู้กลุ่มต่างๆ ตามความสนใจ กิจกรรมกินข้าวพาสแลงวัฒนธรรม หรือการร่วมพ็อนรำตั้งหวาย ในงานถนนคนเดิน” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “กิจกรรมทำบุญตัดบาตรในเทศกาล และวันสำคัญต่างๆ หรือกิจกรรมนุ่งผ้าซิ่นตัดบาตรวิถีชาวพุทธในเช้าวันอาทิตย์ที่จัดสถานที่แบบปูเสื่อ ให้นั่งกับพื้นเรียงหน้ากระดานเข้าแถวตัดบาตร การเที่ยวชมสถานที่ต่างๆของเมืองเขมราฐ ได้แก่ แก่งช้างหมอบ หาดทรายสูง สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดต่างๆ การทอผ้าย้อมคราม การทำแหนมโม่ระย การทำกล้วยตาก การเที่ยวชมวิถีชีวิตชนพื้นเมืองที่จำลองผ่านงานถนนคนเดินเขมราฐภูธรธานี ชมการแสดงของกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มรักษ์เขมราฐ กลุ่มอนุรักษ์หรือชมรมต่างๆที่จัดนิทรรศการในงานรวมทั้ง การร่วมพ็อนรำตั้งหวายกับขบวนพ็อนรำอันสวยงามตระการตา” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ , กรกฎาคม 2560) “กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวทางเจ้าภาพจัดตามความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลักและเน้นกิจกรรมแบบทุกคนมีส่วนร่วมโดยในส่วนของชุมชนก็จะมีจิตอาสาเข้าร่วมกิจกรรมนำเที่ยวและศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองก็จะพานักท่องเที่ยวไปเรียนรู้กลุ่มผ้าทอมือ และสามารถเลือกซื้อผ้าทอมือสวยๆ กลับบ้านได้อีกด้วย หากสนใจด้านการทำอาหารก็ไปเรียนรู้กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มแม่บ้านด้านการทำแหนมโม่ระย การทำกล้วยตาก การทำปลาต้ม หรือหากสนใจด้านกิจกรรมเพื่อชุมชนก็ไปเรียนแหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนที่อำเภอเขมราฐได้รับรางวัลด้านนี้ด้วย”(ปรัชญา ศรีสกุล,สัมภาษณ์ , กรกฎาคม 2560)

“ชาวเขมรามีการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนถิ่นเขมรรวมทั้งแบบพักค้างแรม และเดินทางไปกลับ ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การนำเที่ยว ไปยังสถานที่ต่างๆ การเรียนรู้กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการทอผ้า การทำอาหาร แปรรูป หรือวิถีชีวิตดั้งเดิมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของเมืองเขมร ไปไหว้พระขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล หรือนั่งเรือชมทัศนียภาพแม่น้ำโขง มีการแนะนำที่กินที่เที่ยว ที่เหมาะกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและจุด ชมวิวต่างๆ” (เขวงศักดิ์ วิชัยศรี, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “การจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับ นักท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อแขนงต่างๆ ความโดดเด่นของเมืองเขมรคือเสน่ห์ของผู้คน ที่นี้กับความเรียบง่าย วัฒนธรรมพื้นบ้านที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง การนุ่งผ้าซิ่น การจัดให้มีสินค้าชุมชนที่นักท่องเที่ยวสามารถ เข้าถึงได้ทุกระดับ การเรียนรู้ในแหล่งต่างๆ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำกล้วยตาก กลุ่มทำขนมใบมะยม กลุ่มฟ้อนรำตงหวาย ชมรมอนุรักษ์เขมร เป็นต้น” (อลงกต แสงสุข, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเขมรโดยให้ชุมชน มีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

“กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่เมืองเขมรมีกิจกรรมที่ หลากหลาย ได้แก่ การเดินบาสโลป ที่ได้รับอารยธรรมมาจากฝั่งประเทศลาว การร่วมกิจกรรมการ ฟ้อนรำตงหวายในงานถนนคนเดินโดยร่วมกับขบวนนางรำจิตอาสา กิจกรรมฝึกทอผ้าฝ้าย การทำ ขนมใบมะยมของกลุ่มแม่บ้าน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มโฮมสเตย์ที่จัดกิจกรรมนำเที่ยวชมสถานที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเขมร” (ไพฑูริย์ อมรสิน, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “ในนาม เจ้าภาพชาวเขมรจะมีกิจกรรมการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มใหญ่และประสานงานมาล่วงหน้า เพื่อความสะดวกในการแนะนำจัดเตรียมที่พัก การต้อนรับ การจัดหาอาหาร การนำเที่ยวโดยจิตอาสา ของคนในชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ กิจกรรมส่งเสริมการนุ่งผ้าไทยการ แต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองเราจะพาไปชมแหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าฝ้ายย้อนยุคที่เป็นเอกลักษณ์และ ขึ้นในด้านสื่อความหมายบนลายผ้าทอมือ ช่วงเย็นร่วมกิจกรรมกินข้าวพาสแลงแวงวัฒนธรรม ในโฮมสเตย์ และกิจกรรมเที่ยวชมถนนคนเดินเขมรราชธานีชมความเป็นเมืองดั้งเดิม สถาปัตยกรรมโบราณ ในถนนวิศิษฐ์ศรี” (สวัสดี, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เขมร ที่เด่นจะเป็นงานถนนคนเดินอำเภอเขมรที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจและร่วมกิจกรรม อย่างมากในการร่วมเรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นเมืองดั้งเดิมเขมร เที่ยวชมอาคารบ้านเรือนที่สร้าง ด้วยไม้ที่มีอายุมากกว่า 100 ปี โดยประชาชนในเขมรสามารถแนะนำให้อายุแก่กับนักท่องเที่ยวได้ ช่วงกลางวันมีกิจกรรมเที่ยวชมแหล่งเรียนรู้การบริการจัดขยะซึ่งบ้านหนองวิไลได้รับรางวัลด้านหมู่บ้าน

ปลอดขยะด้วย หากนักท่องเที่ยวมาในช่วงที่มีงานบุญประจำปีทางชุมชนก็จัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมงานบุญนั้นๆด้วย” (สังต์ พรหมปุ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“กิจกรรมที่จัดขึ้นในวิถีคนเมืองเขมรสามารถเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมได้ทุกกิจกรรม เช่น การร่วมนักท่องเที่ยวในช่วงที่จัดงานบุญประจำปี จะมีจิตอาสาให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมในงานอย่างครึกครื้น กิจกรรมตลาดต้องชมถนนคนเดินโดยทุกหมู่บ้านมีการจัดเตรียมคณะเพื่อนำนักท่องเที่ยวมาร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวทุกวันเสาร์ เอกลักษณ์ที่โดดเด่นจากคำขวัญของอำเภอเขมรราช คือ ต้นตำรับตำรับตั้งหลาย ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์น้ำใจงาม สุดเขตแดนสยาม มะขามหวาน หลากหลาก กล้วยตากรสดี ประเพณีแห่เทียนพรรษา แข่งนาวาสองฝั่งโขง” (จำรัส จันทรเรือง , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “กิจกรรมที่จัดไว้สำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ไหว้พระศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมือง โดยมีบริการนำเที่ยวแบบจิตอาสาของคนในชุมชน กิจกรรมถนนสายวัฒนธรรมอำเภอเขมรราช ผู้คนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะร่วมกันแต่งกายสวมใส่ผ้าไทยพื้นเมือง ผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุงผ้าฝ้าย ทอมือพร้อมเพียงกัน ทั้งเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว ชมวิถีชีวิตของผู้คนที่เรียบง่ายที่อาศัยอยู่ในบ้านไม้เก่าแก่อายุกว่าร้อยปี กินอาหารพื้นบ้านที่หาวัตถุดิบง่าย ๆ ในพื้นที่ตามฤดูกาล การร่วมกิจกรรมรำตั้งหลายต้นตำรับเขมรราช การร่วมกิจกรรมของกลุ่มโฮมสเตย์กับใช้ชีวิตวิถีชนลุ่มแม่น้ำโขง” (นพชัย วงศ์บุญ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรราชจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จะประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ คือ การแข่งเรือยาว นานาชาติชิงถ้วยพระราชทาน การทอผ้าฝ้ายย้อนยุคจากธรรมชาติ ส่งเสริมการสวมใส่ผ้าฝ้ายพื้นเมือง และไหว้พระ 3 พี่น้อง ที่จัดให้มียุวมัคคุเทศก์นำเที่ยวแนะนำข้อมูลด้านการท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ในรูปแบบวิถีของวัฒนธรรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอารยธรรมริมฝั่งโขง” (วชิระ วิเศษชาติ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“การจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่กลุ่มชมรมต่างๆ ออกมาร่วมกันแสดงความสามารถให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับทางชมรมร้องเล่นเต้นรำเขมรราชโดยการร่วมขบวนเพื่อนำตั้งหลายต้นตำรับการจัดกิจกรรมเที่ยวชมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม เช่น การทอผ้าฝ้าย การย้อมผ้า การจักสานจากไม้ไผ่ การทำขนมใบมะยม แหล่งเรียนรู้การทำกล้วยตาก แหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งกิจกรรมการร่วมลงมือทำอาหารพื้นบ้านในโฮมสเตย์” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว , สัมภาษณ์ , ตุลาคม 2560) “กิจกรรมที่ได้เข้าร่วมกับคนในชุมชนอำเภอเขมรราชจัดขึ้น ได้แก่ การตัดบาตรเทโว งานประเพณีแข่งเรือยาว งานบุญประจำปี กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กิจกรรมท่องเที่ยวเส้นทางธรรมชาติและเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมต่างๆ เข้าร่วมได้” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “กิจกรรมนมัสการพระเจ้าใหญ่องค์แสน พระคู่บ้านคู่เมืองเขมรราช โดยการปั่นจักรยานจากโฮมสเตย์ไปตามถนนริมแม่น้ำโขง ไปยังวัดโพธิ์ กิจกรรมผจญภัยกลางทะเลทราย ที่หาดทรายสูงกับบรรยากาศคล้ายหาดทรายในทะเล

กว้างขวางสุดสายตา รับลมและแสงแดดท่ามกลางธรรมชาติสร้างสรรค์ และในช่วงเย็นไปเพลินกับบรรยากาศงานถนนคนเดินชมวิถีวัฒนธรรมอีสานลุ่มแม่น้ำโขง ชิมอาหารพื้นบ้านหลายเมนู บางอย่างวัตถุดิบจะข้ามฝากมาจากฝั่งลาว ร่วมพ็อนรำตงทวายที่ชาวเขมรราชูอนุรักษ์ต้นตำรับรำตงทวายไว้จนถึงปัจจุบัน” (ประภาเพชร สิมพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรราชู จังหวัดอุบลราชธานี มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเขมรราชูและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เริ่มตั้งแต่กิจกรรมการต้อนรับคณะนักท่องเที่ยวของคนในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวสามารถพัฒนาและจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวจากเดิมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตามประเพณีฮีตสิบสอง เช่น ประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเขมรราชู สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย ตามความสนใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ เช่น กิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตหมู่บ้านภูไท กิจกรรมเรียนรู้การทอผ้าฝ้ายย้อมคราม กิจกรรมล่องเรือชมทัศนียภาพริมฝั่งโขง กิจกรรมเดินป่าชมธรรมชาติ กิจกรรมปั่นจักรยานชมเมือง กิจกรรมนุ่งผ้าซิ่นตัดบาตรวิถีชาวพุทธ เป็นต้น

1.3.2. ภาครัฐและชุมชนมีการประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรราชู จากการศึกษ พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเขมรราชู กิจกรรมการท่องเที่ยวสรุปโดยรวมมีการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมริมฝั่งโขงและประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ จัดกิจกรรมในรูปแบบจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “หน่วยงานราชการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม เช่น กระทรวงพาณิชย์ร่วมพัฒนาด้านการจัดการตลาดต้องชม กระทรวงวัฒนธรรมโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมอุดหนุนงบประมาณในการจัดถนนสายวัฒนธรรมอำเภอเขมรราชู มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในรูปแบบจิตอาสาเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ชมรมร้องเล่นเต้นรำ มาจัดการแสดงพ็อนรำตงทวายต้นตำรับทุกวันเสาร์ ชมรมผู้สูงอายุจัดกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในบริเวณพื้นที่สาธารณะของแต่ละหมู่บ้าน ชมรมถ่ายภาพอำเภอเขมรราชูมาเก็บบันทึกภาพกิจกรรมต่างๆ ชมรมรัก(ษ์)วัฒนธรรมอำเภอ มาร่วมจัดตกแต่งสถานที่สำหรับการถ่ายรูปสวยๆ ตามจุดต่างๆ ของถนนคนเดิน ทั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรมโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนท่องเที่ยวเขมรราชู นาแวง เจียด และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวและการศึกษาดูงาน ให้สอดคล้องกับ

ต้องการของนักท่องเที่ยวและความพร้อมของเจ้าของพื้นที่” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ด้านความร่วมมือในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ มีการบริหารจัดการโดยความร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานของรัฐและส่วนที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนให้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งท่องเที่ยว บริหารจัดการด้านผลประโยชน์ตามแนวคิดหลักการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ เช่น ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้เสนอความต้องการในการพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สำนักงานพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและขึ้นทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวตลอด ทั้งปี” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “เทศบาลตำบลเขมราฐเป็นเจ้าภาพหลักโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ชุมชนจิตอาสาให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยอาสาสมัครแหล่งเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ประสานกับชาวเกษตรกรให้นำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายในงานถนนคนเดิน แหล่งที่พัก หรือสถานที่ต่างๆ”(ปรัชญา ศรีสกุล,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาและจัดกิจกรรมต่างๆ เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการจัดประชุมระหว่างผู้รับผิดชอบกับภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการควบคุมดูแลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อท้องถิ่น มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนโดยจัดให้มีตลาดรองรับมีช่องทางจำหน่ายสินค้าชุมชนและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการ และชุมชนในท้องถิ่น” (เชวงศักดิ์ วิชัยศรี,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ภาครัฐและชุมชนร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับทรัพยากรของท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียลต่างๆ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเขมราฐยังคงรักษาความความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นสอดแทรกความเป็นชนพื้นเมือง เช่น การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง ผ้าฝ้ายทอมือ ชุมชนร่วมมือกันช่วยดูแลรักษาความสะอาดตามสถานที่ต่างๆ” (อลงกต แสงสุข,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ด้วยการสื่อถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีเสน่ห์นำมาประยุกต์ต่อยอด เช่น ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นมีการประสานงานกับเครือข่ายของชมรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเขมราฐ นาแวง เจียด เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความมั่นคงและยั่งยืน” (คำภา บุญยีน,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“ความร่วมมือพัฒนาและกิจการการท่องเที่ยว ตอนนี้งิจกรรมถนนคนเดิน กำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวโดยการอนุรักษ์ความเป็นเมืองเก่าดั้งเดิมชุมชน 100 ปี” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “ภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและแนวทางการพัฒนา กิจกรรมให้มีรูปแบบน่าสนใจและเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานร่วมกับชุมชน เตรียมวางแผนต้อนรับนักท่องเที่ยว” (สวัสดี, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “การพัฒนาและการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐเน้นความร่วมมือโดยชุมชนมีส่วนร่วม ขอโดยขอรับการสนับสนุน จากหน่วยงานของรัฐด้านงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว” (สงัด พรหมปู้, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

“ความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐโดยเทศบาลตำบลเขมราฐ และหน่วยงานในพื้นที่ช่วยกันวาง แนวทางการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ มีการปรับปรุงสถานที่ต่างๆให้มีความ พร้อมในการต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว” (จรัส จันทร์เรือง, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “มีการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานพร้อมต่อการให้บริการแก่ ผู้มาเยือน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองมีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ที่ชุมชนคัดเลือก ร่วมกันบริหารจัดการในด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการนักท่องเที่ยว” (นพชัย วงศ์บุญ, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “ภาครัฐและชุมชนประสานความร่วมมือด้านการ พัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐโดยการสนับสนุน ส่งเสริมการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวต่อยอดจากชุมชนพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ภาครัฐเป็นตัวประสานและขับเคลื่อนการ พัฒนา การท่องเที่ยวเขมราฐระหว่างองค์กรและชุมชน ด้านชุมชนให้ความร่วมมือในการช่วยกัน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เน้นการชูอัตลักษณ์ท้องถิ่น รวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความพร้อมอยู่เสมอโดยชุมชน เพื่อชุมชนยั่งยืน” (วชิระ วิเศษชาติ, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

“หากมองด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนภาครัฐต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชน เกิดการประสานงานระหว่างองค์กรหน่วยงานต่างๆ และรณรงค์ให้คนในพื้นที่อนุรักษ์วัฒนธรรม พื้นเมือง ด้านการแต่งกายสำหรับสตรีให้นุ่งผ้าซิ่น และสวมใส่ผ้าพื้นเมืองทั้งบุรุษและสตรี เพื่อให้เกิด ความพร้อมและคงความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนนำสินค้าพื้นเมืองมาจำหน่ายในพื้นที่ ต่างๆเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนและสร้างรายได้แก่ชุมชน” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจการต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นเมืองและความสนใจของนักท่องเที่ยว” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐ ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลเขมราฐ และสำนักงาน

วัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ร่วมกับวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี” (ประภาเพชร สิมพันธ์ ,สัมภาษณ์ ,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ภาครัฐและชุมชนประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ โดยภาครัฐเป็นตัวประสานและขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวเขมราฐระหว่างองค์กรและชุมชน ด้านชุมชนให้ความร่วมมือในการช่วยกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ให้ความหลากหลายเน้นการชูอัตลักษณ์ท้องถิ่น จัดกิจกรรมในรูปแบบจิตอาสาโดยประชาชนในพื้นที่ เข้ามาร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น เน้นการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง การจัดการแสดง ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การตกแต่งสถานที่ด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนตามแนวคิดมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

1.4 แนวทางด้านโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป

1.4.1. การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่ามีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการประสานงานระหว่าง เจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและศึกษาดูงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการวางรูปแบบและกระบวนการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยใช้โมเดล 4C+1G คือ Connect : การเชื่อมโยงเพื่อสร้างโอกาสไปสู่กลุ่มเป้าหมายและพาร์ทเนอร์ ทำอย่างไรให้เขมราฐเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ก็ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ Culture คือ วัฒนธรรม เป็นมรดกทางสังคมที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ประเพณี และความเป็นอยู่ของผู้คน การแต่งกาย ตลอดจนถึงโบราณสถานประเพณีและศิลปะแขนงต่างๆ Commercial คือ การจัดการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ ชุมชนต้องมีรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นที่พัก อาหารเครื่องดื่มของที่ระลึก รวมทั้งการขนส่ง Community คือ ชุมชนท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับประโยชน์ ในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเขมราฐบนฐานรากของความสามารถ ศักยภาพของชุมชนที่อยู่ และอีกอย่าง Green คือ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสร้างกระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐให้เป็นที่รู้จัก รักษาเอกลักษณ์ชุมชน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม และวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชาวเมืองเขมราฐ” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อำเภอเขมรราช มีการจัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับอำเภอ ให้ความร่วมมือในการจัดโปรแกรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับชุมชนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เช่น การจัดทริปตามความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งแบบค้างแรมที่อำเภอเขมรราช และมาแบบวันเดียวกลับ ก็ได้เช่นกัน” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ, สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมรราชเน้นการจัดในรูปแบบผสมผสานครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ทุกด้าน ตามความสะดวกของนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมาย เช่น ทริปชิลๆเมืองเขมรราช อาจจะใช้เวลา 3 วัน 2 คืน นักท่องเที่ยวเลือกได้ว่าการที่พักแบบไหน โรงแรม รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์ จำนวนสมาชิกกลุ่มที่เดินทางมาก็สำคัญเพราะทางเจ้าบ้านหรือผู้จัดจะได้แนะนำที่พัก ร้านอาหาร การศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องและตรงใจผู้มาเยือนถิ่นเขมรราช ให้เกิดความประทับใจมากที่สุด”(ปรัชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวจะเป็นลักษณะวางแผนร่วมกันกับนักท่องเที่ยวหรือกรุ๊ปทัวร์ว่ามีความต้องการด้านใดมากที่สุด เช่น เรื่องของที่พักต้องการประเภทใด การรับประทานอาหารเน้นสไตล์แบบไหน การเที่ยวชมเมืองเขมรราชเจาะจงด้านใด เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาหารและกิจกรรม มีการชี้แจงขอบเขตและข้อจำกัดการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจัดโปรแกรม สถานที่ จัดเตรียมเส้นทางการเดินทางให้มีความสอดคล้องกันในลักษณะบูรณาการร่วมกันตามงบประมาณของนักท่องเที่ยวเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น” (เชวงศักดิ์ วิชัยศร, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “มีการประสานงานระหว่างผู้จัด ผู้ประกอบการ และชุมชนในการกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวเขมรราช โดยเน้นวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเสน่ห์วิถีชีวิตอันเรียบง่ายของคนเขมรราชกับบรรยากาศที่สวยงามเหมาะแก่การมาพักผ่อนริมแม่น้ำโขง ชมความงามของธรรมชาติ ชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ร่วมอนุรักษ์การแต่งกายผ้าไทยพื้นเมือง และส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยจัดให้มีสินค้าพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนที่สามารถจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว” (อลงกต แสงสุข, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมวางแผน ประสานงานกับผู้จัด ผู้ประกอบการ เจ้าของพื้นที่ในชุมชน และเครือข่ายของชมรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเขมรราช นาแวง เจียด ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามความมุ่งหมายของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม คำนึงถึงความต้องการเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว งบประมาณ และระยะเวลา เพื่อเตรียมการดำเนินการด้านที่พัก อาหาร เส้นทาง สิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการต้อนรับของเจ้าบ้าน” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการช่วยกันอนุรักษ์ความเป็นเมืองเก่าเขมรราชธานี เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมและเรียนรู้ประวัติศาสตร์อำเภอเขมรราช มีการวางโปรแกรมท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะมาเป็นกลุ่ม เป็นคณะ หรือมาแบบส่วนตัว เรามีกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวให้เลือกได้หลากหลายตามความสนใจและความสะดวกของนักท่องเที่ยว เช่น การไปเที่ยวชมแหล่งธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำโขง ไปไหว้พระตามวัดต่างๆ ไปชมพิพิธภัณฑ์ ไปเรียนรู้กลุ่มอาชีพต่างๆ” (ไพฑูริย์ อมรสิน, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆไว้บริการและต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ทั้งแบบหน่วยงานราชการ กลุ่มชมรม หมู่คณะ หรือ มาส่วนตัว มีการจัดมัคคุเทศก์โดยจิตอาสาของคนในชุมชน จัดเตรียมที่พักสำหรับพักผ่อนและความบันเทิง การจัดหาอาหารและเครื่องดื่ม แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น วัดต่างๆ หาดทรายสูง แก่งช้างหมอบ กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าฝ้ายย้อมคราม กลุ่มทำหมอนไหมะยม มีการเตรียมสถานที่กิจกรรม นุ่งผ้าขึ้นตักบาตรวิถีพุทธ เน้นการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง กิจกรรมเดินบาสโลปแบบชาวลาว การพ้อนรำตังหวายแบบต้นตำรับของเขมราฐ กิจกรรมกินข้าวพาล้างที่โฮมสเตย์ กิจกรรมถนนคนเดินชมบรรยากาศยามค่ำคืนการแสดงของชมรมต่างๆ การวางขายสินค้าพื้นเมือง อาหารพื้นบ้าน ของกินเล่นมากมาย” (สวัสดิ์, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยการวางแผนร่วมกันกับนักท่องเที่ยวว่าต้องการศึกษาดูงานเกี่ยวกับอะไร และต้องการไปเที่ยวสถานที่แบบใด เช่น ไปไหว้พระสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เที่ยวชมธรรมชาติ เที่ยวชมเมืองเก่า จะใช้ระยะเวลาอยู่ในอำเภอเขมราฐอย่างน้อยแค่ไหน ต้องการพักค้างคืน หรือเดินทางกลับ เป็นต้น” (สงัด พรหมปุ, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

“มีการเตรียมกิจกรรมไว้สำหรับนักท่องเที่ยวหลากหลายอย่าง เช่น การร่วมตักบาตรวิถีพุทธ โดยร่วมใจกันนุ่งผ้าขึ้นแต่งกายแบบชนพื้นเมือง การไปท่องเที่ยวหาดทรายสูง ไปไหว้พระเจ้าใหญ่ ไปเที่ยวชมภูมิทัศน์สองฝั่งโขง ร่วมเดินบาสโลป พ้อนรำตังหวาย การทำอาหารพื้นบ้านอีสานกินเองแบบสบายๆ” (จรัส จันทรเรือง, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะโปรแกรมที่เตรียมไว้ล่วงหน้า โดยผู้ประสานงานจากกลุ่มนักท่องเที่ยวกับเจ้าของพื้นที่กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมถนนสายวัฒนธรรม(ถนนคนเดิน)เขมราชูร์ธานี การตักบาตรข้าวเหนียวซึ่งรณรงค์สวมใส่ชุดผ้าไทยพื้นเมือง กราบนมัสการพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองและชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติริมฝั่งโขง เยี่ยมชมกลุ่มแม่บ้านทำหมอนไหมะยม กลัยตาก ไส้กรอก และกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ และชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ แบบชนพื้นเมืองเขมราฐ” (นพชัย วงศ์บุญ, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยมีกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมเรียนรู้สถานที่ต่างๆ ใน 1 วัน เน้นการจัดกิจกรรมตามกลุ่มของนักท่องเที่ยวสนใจในเรื่องนั้น กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตริมฝั่งโขง 3 วัน 2 คืน ต้อนรับตั้งแต่มาเยือนเขมราฐ โดยการคล้องผ้าขาวม้าต้อนรับ เข้าบ้านพักโฮมสเตย์ นมัสการพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง สักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่น กินข้าวพาล้าง เบิงแงงฝั่งโขง ล่องเรือชมแม่น้ำโขง ปั่นจักรยานลัดเลาะริมแม่น้ำโขง ซึ่งจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชนเขมราฐ ชมตลาดดอกจาน

ที่วางขายแบบกับพื้นแบบวิถีชีวิตเรียบง่ายและเลือกซื้อสินค้าพื้นถิ่นจากฝั่งของประเทศไทยและฝั่งประเทศลาวที่นำมาขายกันหลากหลายชนิด จะได้ฟังเสียงเจื้อยแจ้วของเจ้าของภาษาพี่น้องทางฝั่งลาว คึกครื้นด้วยเสียงหัวเราะ แล้วช่วงยามค่ำคืนวันเสาร์ไปสัมผัสกับเสน่ห์ของเขมรราชูในงานถนนคนเดิน กับกลิ่นอายของความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายด้วยพี่น้องในชุมชนออกมาขายของตามหน้าบ้านตัวเองด้วย งานฝีมือ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และอาหารพื้นเมือง การแต่งกายด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นนุ่งผ้าไทยพื้นเมือง พร้อมเพียงกันทั้งผู้ชาย เจ้าของถิ่นและนักท่องเที่ยว พร้อมชมการแสดงฟ้อนรำตั้งหว่ายอันสวยงาม ตระการตา ชมการประดับประดาถนนสายวัฒนธรรมอันน่าตื่นตาตื่นใจ ถ้ายูปรบรรยากาศโดยชุมชน ร่วมกันจัดให้มีบริเวณถ่ายรูปที่สวยงามคงอัตลักษณ์เมืองเขมรราชูตามจุดต่างๆ ตลอดเส้นทางถนนคนเดิน ม่วนครึบอยากให้หลายๆคนมาสัมผัสที่นี่” (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“มีการแนะนำการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมอาสาสมัครพาท่องเที่ยวเขมรราชูกับชมมรื่องเล่นเต็นรำ มีการรณรงค์ให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวร่วมแต่งกายอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยสวมใส่ผ้าพื้นเมือง มีการแนะนำการนุ่งผ้าขึ้นสำหรับผู้หญิง นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ก็จะดูสวยงามพร้อมเพียงกันทั้งหญิงชาย แล้วก็ออกเดินทางไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เช่น ไหว้พระ 3 วัด ได้แก่ พระเจ้าใหญ่องค์หมื่น พระเจ้าใหญ่องค์แสน พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ แวะสักการะวัดต่างๆ ตามเส้นทางที่ผ่านอีกหลายวัด แหล่งเยี่ยมชมสถานที่สำคัญของเขมรราชู พักทานอาหารที่โปรแกรมแนะนำคือการร่วมทำอาหารกินกันเองที่บริเวณโฮมสเตย์ จะมีคนเตรียมวัตถุดิบต่างๆ ไว้ให้ จะเป็นอาหารพื้นเมืองง่ายๆ ช่วยกันทำกินในกลุ่มคณะนักท่องเที่ยว หรือจะเลือกแบบไปนั่งทานที่ร้านอาหารก็ได้ และมีกิจกรรมการปั่นจักรยานไปเยี่ยมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน แล้วตอนเย็นก็ไปร่วมกิจกรรมในงานถนนคนเดินเขมรราชูธานี มีการแสดงหลายอย่าง ตั้งแต่การออกร้านขายของที่เป็ผลิภัณฑ์จากชุมชน วงดนตรีพื้นเมือง การแสดงฟ้อนรำตั้งหว่าย เทียวชมอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมแต่โบราณมีการจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ต่างๆมากมาย และมีที่สำหรับให้ถ่ายรูปที่ระลึกหลายแห่งตลอดถนนคนเดิน” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “มีโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวอำเภอเขมรราชู สามารถเลือกปรับเปลี่ยนเส้นทางได้ตามกำหนดเวลาที่ต้องการ เช่น มาวันเดียว มาพักเขมรราชู 2 วัน 1 คืน หรือ 3 วัน 2 คืน หรือมีเวลามากกว่านั้นก็คือเป็นการพักผ่อนแบบวิถีชุมชนก็ได้ การนำเที่ยวโดยมีคัคุเทศที่จิตอาสา จะพาไปเที่ยวชมแหล่งต่างๆ ได้แก่ ไหว้พระ เข้าชมย่านเมืองเก่า ชมกลุ่มทอผ้า การทำแหนมโม่มะยม การเดินบาสโลป ชมวิถีชีวิตยามเย็นในถนนคนเดิน ร่วมฟ้อนรำตั้งหว่ายถ่ายรูปเก็บบรรยากาศสวยๆ ในตอนเช้าตรู่วันรุ่งขึ้นไปเลาะริมโขง ตักบาตรเพื่อความเป็นสิริมงคล” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560) “โปรแกรมในการท่องเที่ยวเขมรราชูเลือกได้ว่าชอบแบบไหน ตั้งแต่มาวันเดียว หรือพักค้างคืน โดยมีคนแนะนำที่กินที่เที่ยวให้ และเดินทางออกเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ไปกราบนมัสการพระพุทธรูปคู่บ้านคู่มือเมืองผจญภัยหาตทรายสูง เข้าพักโฮมสเตย์ร่วมกิจกรรม กับชุมชน ไปชมถนนคนเดิน รุ่งเช้าออกไปเก็บ

ตะวันยามเช้าริมฝั่งโขง แล้วชวนกันนั่งผ้าขึ้นไปตักบาตรวิถีพุทธ” (ประภาพร เสริมพันธ์ ,สัมภาษณ์ ,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว สำเร็จรูป สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานี มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชนท้องถิ่น เจ้าของพื้นที่ อำนวยความสะดวกในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้ไปสัมผัสกับ ลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่หลากหลายโดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดโปรแกรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับชุมชน การเที่ยวชมเมืองเขมรราชด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น ให้สอดคล้องและตรงใจ ผู้มาเยือนถิ่นเมืองเขมรราชเกิดความประทับใจมากที่สุด

1.5 แนวทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1.5.1. อำเภอเขมรราชมีที่พักเพียงพอพร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและบริการ สำหรับนักท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก มีความหลากหลาย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกให้ตรงความต้องการได้ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “มาเที่ยวเขมรราช มีที่พักไว้บริการทั้งแบบมาคนเดียว มาเป็นครอบครัว มาเป็นกลุ่ม โรงแรมที่พักในอำเภอเขมรราช มีหลายแห่ง เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เลือกความสะดวกแบบ โรงแรม รีสอร์ท บริการห้องพัก หลายรูปแบบ บางแห่งมีบริการในส่วนของร้านอาหารและความบันเทิง หรือ โฮมสเตย์ ที่มีการจัดตั้ง กลุ่มโฮมสเตย์ตอบโจทย์ลูกค้าตลาดบน กลาง ล่าง ได้ ที่พักแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันตาม ลักษณะของห้องพัก การบริการที่ทางเจ้าของห้องพักจัดให้ เช่น ร้านกาแฟ มุมถ่ายรูป อาหารเข้า จักรยาน รวมถึงท่าเล และราคาที่แตกต่างกัน” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ที่สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ท มีหลายแห่งแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล หรือช่วงวันหยุด ส่วนที่พักที่เป็นลักษณะโฮมสเตย์ มีห้องพักและ ปริมาณเพียงกับจำนวนนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะจองห้องพักแบบโรงแรมหรือ รีสอร์ทมากกว่าแบบโฮมสเตย์ เพราะต้องการความเป็นส่วนตัวมีข้าวของเครื่องใช้ มีที่จอดรถ สะดวกสบายกว่า มีบริการอาหารเช้า บางทีก็มีร้านอาหารในโรงแรมด้วยก็ไม่จำเป็นต้องเดินทาง ออกไปทานอาหารข้างนอก” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “อำเภอเขมรราช มีที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยวหลายแห่งกระจายอยู่ทั่วอำเภอ มีให้เลือกหลายแบบเช่น โรงแรม หรือรีสอร์ท จะมีการให้บริการที่หลากหลาย ได้แก่ ที่จอดรถสะดวกสบาย มีอาหารเช้า มีร้านนั่งเล่น

หรือร้านอาหารแพ มีร้านอาหารและแตกต่างกันออกไปตามราคาห้องพัก นอกจากนี้ยังที่พักแบบบ้านเช่า ที่คนในชุมชนปรับปรุงบ้านที่ไม่ได้อยู่อาศัยแล้วเปิดให้นักท่องเที่ยวใช้บริการเป็นห้องพักมีลักษณะและการบริการคล้ายรีสอร์ท และยังมีห้องพักแบบโฮมสเตย์ในราคาค่อนข้างสบายกระเป๋าแต่สิ่งอำนวยความสะดวกอาจไม่เทียบเท่าประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ท แม้ที่พักในอำเภอเขมราฐจะมีหลายที่แต่บางครั้งก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุด” (ปรัชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2560)

“การบริการด้านที่พักในอำเภอเขมราฐมีเพียงพอและหลากหลายรูปแบบส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจของในพื้นที่ที่บริหารจัดการที่ดินของตนเองจัดเป็นโรงแรมหรือรีสอร์ท ตกแต่งให้มีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยว บางแห่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในแบบการจัดประชุม สัมมนาจัดเลี้ยงได้ด้วย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับราคาของที่พักนั้นๆ หรือนักท่องเที่ยวต้องการบรรยากาศแบบโฮมสเตย์ ที่เรียกว่าอาศัยอยู่ในชุมชนเน้นการช่วยเหลือตัวเอง สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เหมือนกับโรงแรมหรือรีสอร์ท แต่ราคาจะถูกกว่า” (เชวงศักดิ์ วิชัยศรี, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

“การบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพอกับความต้องการ ส่วนใหญ่เป็นลักษณะโฮมสเตย์แต่ยังไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากนัก เพราะนักท่องเที่ยวต้องการที่พักแบบสะดวกสบาย มีความเป็นส่วนตัวและจะเลือกใช้บริการแบบโรงแรมหรือรีสอร์ท เพราะสะดวกสบายกว่า มีอุปกรณ์เครื่องใช้ครบครัน บางแห่งมีที่จอดรถส่วนตัว มีร้านอาหารและความบันเทิง แต่ที่พักประเภทนี้ยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ให้บริการด้านที่พักเป็นคนในพื้นที่อำเภอเขมราฐเป็นการบริหารจัดการแบบธุรกิจครอบครัวยังไม่มียานยนต์ใหญ่ๆเข้ามาสร้างที่พักในพื้นที่ ด้วยคนเขมราฐจะมีความหวงแหนบ้านเกิดตนเอง” (อลงกต แสงสุข, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “ที่พักมีเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวและกระจายตัวกันอยู่ทั่วไป นักท่องเที่ยวสามารถเลือกที่พักในแบบที่ตัวเองชอบ ทั้งแบบโรงแรม รีสอร์ท ที่มีบรรยากาศดี สะอาด สะดวกสบาย มีจักรยานไว้ปั่นเล่น ซึ่งแต่ละที่ราคาของห้องพักก็แตกต่างกัน และอีกแบบคือโฮมสเตย์ เน้นความเป็นธรรมชาติแฝงตัวอยู่ในชุมชน แต่ความสะดวกสบายอาจจะไม่เทียบเท่าโรงแรมหรือรีสอร์ท แต่ราคาจะถูกกว่า” (คำภา บุญยีน, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

“อำเภอเขมราฐมีที่พักทั้ง แบบโฮมสเตย์ โรงแรม รีสอร์ท จำนวนมาก สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ แต่ในช่วงเทศกาลหรือช่วงที่มีงานบุญประจำก็อาจจะไม่เพียงพอ ที่พักแต่ละแห่งก็มีความแตกต่างกันหลายอย่าง เช่น มีจักรยานให้นักท่องเที่ยวใช้ปั่นชมวิว ไปซื้อของในหมู่บ้าน ปั่นออกกำลังกาย มีห้องแบบมีแอร์ในแบบโรงแรมและรีสอร์ท มีอาหารพร้อมมีการจัดพื้นที่สวยๆไว้ให้ถ่ายรูป มีที่จอดรถสะดวกสบาย แต่ในแบบโฮมสเตย์จะไม่มีเครื่องใช้ที่สะดวกเท่าไรเพราะเน้นการอยู่กับแบบบ้านๆ สบายๆ อีกแบบหนึ่ง” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “ที่พักค้างคืนสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพอเพราะในปัจจุบันอำเภอเขมราฐมีการปรับปรุงและสร้างที่พัก

เพิ่มขึ้นจากเมื่อก่อน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมเราดูได้ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท หรือ โฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการตามราคาที่พัก ซึ่งราคาที่พักก็จะแตกต่างกันตามรูปแบบของที่พักแต่ละแห่ง บรรยากาศในแต่ละที่ก็ไม่เหมือนกัน ห้องพักก็อาจจะมี ความแตกต่างกันด้วย” (สวัสดี ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งแบบ ห้องพักแบบเดี่ยว หรือแบบพักกลุ่มคณะ เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองเขมราฐมี ความสะดวกสบาย ธรรมชาติมีที่จอดรถ มีร้านอาหาร มีบรรยากาศสวยๆ ต้องเป็นแบบโรงแรม และรีสอร์ท แต่ราคาจะค่อนข้างสูง เพราะมีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ทันสมัย และยังที่พักแบบลักษณะ ชาวบ้านจัดขึ้นคือ โฮมสเตย์ อยู่แบบง่ายๆแบบชนบทไม่หรูหราหากินเอง เหมือนอยู่ร่วมกับชาวบ้าน ในชนบท” (สัจด์ พรหมปุ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“อำเภอเขมราฐมีที่พักที่สะดวกสบายเหมาะแก่การพักผ่อนหลายแห่ง มีหลายแบบให้เลือกทั้ง แบบง่ายๆ อยู่ใกล้ชิตชุมชนแนะนำเป็นแบบโฮมสเตย์ หรือต้องการแบบดูดีหรูหราขึ้นมาหน่อยก็จะเป็น ห้องพักแบบโรงแรม หรือรีสอร์ท แต่ราคา ก็จะแตกต่างกัน ของใช้อำนวยความสะดวกก็จะแตกต่าง กันไป คิดว่าที่พักน่าจะเพียงพอในช่วงนี้ แต่หากเป็นช่วงเทศกาลหรือช่วงที่มีงานประเพณีนักท่องเที่ยว มากันเยอะก็อาจจะไม่พอกัน” (จำรัส จันทร์เรือง ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ด้านที่พักในอำเภอ เขมราฐมีความหลากหลาย ได้แก่ โรงแรม มีอยู่หลายแห่งเก่าบ้างใหม่บ้างปะปนกันไป หรือห้องพัก แบบรีสอร์ท จะเน้นบรรยากาศธรรมชาติที่จืดจางสะดวก มีร้านอาหารด้วยมีอยู่หลายแห่งกระจายอยู่ ทุกพื้นที่ของอำเภอมิทุกมุมเมือง บ้านพักแบบโฮมสเตย์ก็มีหากต้องการพักแบบเป็นหมู่คณะราคา ประหยัด เพราะที่พักระยะที่ราคาจะแตกต่างกันตามการให้บริการของเจ้าของกิจการ ที่พักปัจจุบัน ค่อนข้างมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่บางครั้งก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการหากนักท่องเที่ยวมาพร้อมกัน ในช่วงจังหวะเวลาเดียวกัน” (นพชัย วงศ์บุญ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเขมราฐ มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีบรรยากาศที่สงบมีความเป็นส่วนตัว บรรยากาศสบายๆ สามารถนั่งรับลมชมวิวยามเย็น การค้างแรมที่อำเภอเขมราฐ ที่พักนอนพักค้าง ดูดดื่มบรรยากาศริมแม่น้ำโขง ผู้ประกอบการด้านที่พักมีการปรับปรุงให้พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่ เสมอ หรือหากต้องการบรรยากาศแบบเป็นกันเองใช้วันพักผ่อนแบบวิถีชุมชนจะมีที่พักแบบโฮมสเตย์ ไว้คอยบริการหลายแห่ง มีการอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหาร จักรยาน หรือการคมนาคมภายใน พื้นที่ ที่เพียงพอสามารถรับรองนักท่องเที่ยวได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มหน่วยงาน กลุ่มชมรม กลุ่มครอบครัว” (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“ที่พักในอำเภอเขมราฐมีค่อนข้างเยอะน่าจะเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท ส่วนใหญ่จะมีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น แอร์ ทีวี น้ำอุ่น wifi ตู้เสื้อผ้า ตู้เย็น โต๊ะนั่งเล่น โซฟา กระติกน้ำร้อน ฯลฯ ส่วนที่พักแบบโฮมสเตย์จะเป็นลักษณะธรรมดาๆ ไม่ค่อยมีอะไรมากไม่หรูหรา หรืออาจไม่สะดวกสบายเท่าโรงแรมหรือรีสอร์ท ที่พักก็เริ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเมื่อก่อน มีการบริการ

ด้านความสะดวกต่างๆภายในที่พักแต่ละแห่งแตกต่างกันออกไป เช่น มีร้านอาหาร มีของที่ระลึก มีร้านกาแฟ มีจักรยานไว้ให้นักท่องเที่ยวปั่นชมบรรยากาศริมฝั่งแม่น้ำโขง ปั่นออกกำลังกาย หรือปั่นไปตลาดถนนคนเดิน” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “ด้านที่พักของอำเภอเขมราฐมีเยอะแล้วแต่นักท่องเที่ยวจะเลือกใช้บริการ เพราะมีความแตกต่างกันทั้งเรื่องราคา การบริการ เครื่องใช้ต่างๆ บางแห่งอยู่ใกล้ชุมชน ใกล้ตลาด บางแห่งก็อยู่ไกลออกไปแต่บรรยากาศดี หรือโฮมสเตย์ ก็มีความต่างทั้งเรื่องความสะดวก ที่หลับที่นอน อุปกรณ์ต่างๆ ที่ทางเจ้าบ้านเตรียมไว้ให้ โดยรวมๆน่าจะเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาปกติ แต่หากในช่วงฤดูกาลแข่งเรือ หรือเทศกาลต่างๆ อาจจะยังไม่เพียงพอ” (ภัทรภรณ์ ชินทวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560) “ที่พักในอำเภอเขมราฐมีหลายแบบ ราคาที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ความสะดวก หรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ทางโรงแรมจัดเตรียมไว้ให้ ถ้าชอบความสะดวก มีอุปกรณ์เครื่องใช้พร้อม เฟอร์นิเจอร์พร้อมก็เลือกแบบ โรงแรม หรือ รีสอร์ท เพราะที่จอดรถจะสะดวกกว่า แต่ในส่วนที่เป็นโฮมสเตย์ หรือแบบเปิดบ้านให้พักก็จะแตกต่างกันอีกเช่นกัน แล้วเจ้าของบ้านจะจัดเตรียมอะไรไว้ให้ บางที่มีแอร์ บางที่มีพัดลม บางที่มีเตียงนอน บางที่นอนฟูกกับพื้น ก็แล้วแต่ความชอบของแต่ละบุคคล” (ประภาพร เสริมพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีที่พักเพียงพอพร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาตามลักษณะของห้องพักแตกต่างกันและการบริการห้องพักหลายรูปแบบ สำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องด้วยเขมราฐเป็นเมืองขนาดเล็ก สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในที่พักขนาดเล็กและราคาถูกอาจยังไม่ครบครัน มีบรรยากาศที่เงียบสงบและเป็นส่วนตัว ผู้ประกอบการด้านที่พักมีการปรับปรุงให้มีความพร้อมเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ

1.5.2. อำเภอเขมราฐมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ป้ายบอกทาง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จากการศึกษ พบว่าอำเภอเขมราฐ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ป้ายบอกทาง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐ มีการจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ มีป้ายบอกทางไปร้านอาหารหรือที่พัก รวมทั้งเบอร์ติดต่อร้านอาหาร ที่พัก และมีแผนผังประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวไว้อำนวยความสะดวกด้วย หรือสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้จากคนในชุมชนหรือติดตามจากโซเชียล เฟสบุ๊ค ไลน์ เว็บไซต์ก็ได้เช่นกัน”(บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “มีการจัดทำป้ายบอกทาง แผนที่เส้นทาง การท่องเที่ยว มีจุดประชาสัมพันธ์ ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านสถานที่ท่องเที่ยวเขมราฐ ที่พัก ร้านอาหาร ทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ” (อนุรักษ์

ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “การอำนวยความสะดวกศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีแต่ยังไม่ดีเท่าที่ควร ร้านอาหารมีหลายแห่งหลายบรรยากาศ สามารถรองรับลูกค้าได้พอสมควร ป้ายบอกทางมีน้อย ควรทำเพิ่มเกี่ยวกับป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ ร้านขายของที่ระลึกมีเยอะ กระจายอยู่ทั่วไปในอำเภอเขมรราชู”(ปรัชญา ศรีสกุล,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“มีการแสดงข้อมูลข่าวสารหรือแสดงภาพรวมกำหนดบริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถไปชม แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีการแสดงข้อมูลข่าวสารในการเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีร้านอาหารให้เลือกหลากหลายรูปแบบส่วนใหญ่จะเป็นอาหารพื้นบ้าน ภาคอีสานที่เป็นเมนูแนะนำ มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก” (เชวงศักดิ์ วิชัยศรี,สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ด้านศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจะมีจุดประชาสัมพันธ์ไว้ให้และประชาสัมพันธ์ในสื่อ โซเชียล เช่น แผ่นพับแสดงเส้นทางการท่องเที่ยวของอำเภอเขมรราชู ในส่วนร้านอาหารมีจำนวนมาก และมีการบริการที่เน้นอาหารพื้นบ้านอีสานเป็นส่วนใหญ่ มีทั้งแบบบรรยากาศดีๆ ริมแม่น้ำ หรือแบบ ที่มีการจัดบรรยากาศเพื่อความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว มีร้านขายของที่ระลึกอยู่ประปรายหลายจุด โดยเน้นการให้ชุมชนมีส่วนร่วม คือนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาจัดจำหน่าย มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ ต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวแต่อาจจะยังไม่ครบทุกเส้นทาง” (อลงกต แสงสุข ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ด้านอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมเมืองเขมรราชู มีจุดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือ จุดประชาสัมพันธ์มีป้ายบอกทาง ที่เป็นเหมือนแผนที่แสดงเส้นทาง และสถานที่ต่างๆ ร้านอาหารมีหลากหลายประเภท เช่น ร้านอาหารขึ้นชื่อประจำท้องถิ่น ร้านอาหาร ตามสั่ง ร้านก๋วยจั๊บน้ำเย็น ก๋วยเตี๋ยวแบบง่ายๆ หรือร้านส้มตำ หากินง่าย สะดวกพอสมควรรับรองมาเที่ยว เขมรราชูแล้วไม่อด ร้านขายของที่ระลึกก็มีหลายร้านส่วนมากจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากชุมชนเป็นหลัก สินค้ามีให้เลือกเยอะ ได้แก่ ผ้าทอมือ ของกระจุกกระจิก งานจักสานไม้ไผ่ สมุนไพร ขนมตาล ขนม ทองม้วน แหนมใบมะยม เป็นต้น” (คำภา บุญยืน,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“ถนนคนเดินเมืองเก่า 100 ปี เขมรราชูนักท่องเที่ยวสนใจมาเที่ยวกันเยอะ ทางอำเภอเขมรราชู ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนที่สำหรับการท่องเที่ยวต่างๆ ไว้ให้ดูข้อมูล มีติดตั้งอยู่หลายจุดได้แก่ บริเวณ ตลาดลานดอกจาน บริเวณด้านตลาดกร บริเวณทางเข้าตลาดสด และในวัดต่างๆ ก็มีเช่นกัน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอเขมรราชูสามารถเลือกร้านอาหารหลายบรรยากาศและมีให้เลือกหลาย ร้าน เช่น ร้านกงพะเนียง ร้านอาหารแลโขง ร้านเคียงโขง ร้านก๋วยเตี๋ยวเรือในตำนาน ร้านก๋วยจั๊บน้ำเย็น และร้านอื่นๆอีกเยอะแยะ ส่วนของที่ระลึกมีขายทั่วไปและจะเปิดขายที่บ้านตนเองใครนัด ทำอะไรก็ทำมาวางขายได้ ทั้งของกินของฝากของที่ระลึก” (ไพฑูรย์ อมรสิน,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “การอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวจะมีป้ายประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวที่หน่วยงานของรัฐจัดสรรให้ และมีจุดประชาสัมพันธ์หลายจุด(อันนี้แล้วแต่ว่าจะมี

เจ้าหน้าที่นั่งประจูดไหนบ้าง) และคนเขมรรัฐสามารถบอกเส้นทางบอกแหล่งท่องเที่ยวแนะนำร้านอาหาร หรือข้อมูลต่างๆได้เช่นกันหรือต้องการคนนำทางพวกเราก็ยินดีอาสาพาไป” (สวัสดี , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทางติดไว้หลายจุด การแนะนำร้านอาหารก็สอบถามข้อมูลจากคนในชุมชนได้เลยแต่ส่วนมากทางร้านจะมีการลงเว็บไซต์ลงเฟสบุ๊ก แนะนำร้านอาหารไว้เช่นกัน สำหรับของที่ระลึกมีเยอะเดินทางผ่านถนนเส้นไหนก็จะมีร้านขายของที่ระลึกอยู่ทั่วไปของก็หลากหลายแล้วแต่ร้านไหนจะเด่นอะไร” (สัจด์ พรมปุ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“ภาครัฐให้การสนับสนุนให้การบริการนักท่องเที่ยวดีมาก ติดตั้งแผนที่บอกทางไว้ให้ตามจุดต่างๆ สามารถศึกษาข้อมูลได้ การอำนวยความสะดวกการแนะนำให้ข้อมูลชาวชุมชนเขมรรัฐยินดีให้บริการถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือลาวสบายมากสื่อสารกันง่าย แต่ถ้าเป็นฝรั่งชาวต่างชาติอาจจะยากสักหน่อยเพราะชาวบ้านใช้ภาษาท้องถิ่นเรียบง่าย ไม่ถนัดภาษาอังกฤษ แต่จะมีเจ้าหน้าที่ คับศุลกากร ที่จะสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ ร้านอาหารแล้วนักท่องเที่ยวเลือกเพราะมันมีหลายร้านหลายแบบ เช่น ร้านหรุ ร้านดั่ง อาหารพื้นบ้าน ปลาแม่น้ำโขง หรือร้านอาหารเล็กๆริมทางทั่วไปแต่อร่อยก็มี ส่วนของที่ระลึกมีขายกันแทบทุกร้านก็ว่าได้เพราะชุมชนทำเองขายเอง ผักกันขายตามบ้านหรือร้านญาติพี่น้อง” (จรัส จันทร์เรือง , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “ด้านข้อมูลเพื่อความสะดวกมณฑลการท่องเที่ยวอำเภอเขมรรัฐ จะแผนที่แสดงการท่องเที่ยวไว้ชัดเจน มีป้ายบอกทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีร้านอาหารหลากหลายประเภทสามารถติดตามได้ในเฟสบุ๊คของร้าน หรือที่ลงในสื่อโซเชียลก็เห็นมีเยอะ ที่แน่ๆ คนในชุมชนสามารถให้ข้อมูลได้เช่นกัน อยากไปไหนบอกเลยเราพร้อมบริการ ไปถ่ายรูป ไปเที่ยว ไปกินข้าว ไปช้อปปิ้ง ไปไหวพระ ก็ได้เลย จิตอาสาที่มีหรือที่เรียกว่ามัดคุเทศก์ชุมชน” (นพชัย วงศ์บุญ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การอำนวยความสะดวกด้านการแนะนำเส้นทาง ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีการประชาสัมพันธ์ไว้เยอะมีสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งแผ่นพับ วารสารของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีแผนที่ท่องเที่ยวติดตั้งไว้ในพื้นที่อำเภอเขมรรัฐ มีไกด์ท้องถิ่นทั้งยูวมัดคุเทศก์หรือจิตอาสาที่มี สามารถแนะนำให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้ร้านอาหารแนะนำก็มีร้านตั้งขึ้นชื่อบรรยากาศดี ได้แก่ บ้านกงพะเนียง อันนี้เก่าแก่พอสมควรและเป็นที่ยอมรับ ร้านแลโขง บรรยากาศริมแม่น้ำโขงร่มรื่น สวยสะอาด มีที่นั่งพักผ่อนมีจุดถ่ายรูปสวยๆ บ้านกาสะลอง ก็อีกบรรยากาศใกล้ชิดทุ่งนาข้าว และร้านอาหารประเภทจานด่วนหรือร้านส้มตำอาหารอีสาน ก็มีอยู่ทั่วไป” (วชิระ วิเศษชาติ , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“การบริการนักท่องเที่ยวในการแนะนำที่ท่องเที่ยวที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ก็มีป้ายแสดงแผนที่การเดินทางท่องเที่ยวไว้ให้ มีป้ายบอกทางบ้างแต่ถามคนในพื้นที่ก็จะสะดวกกว่าเจ้าของพื้นที่สามารถแนะนำให้ข้อมูลได้ค่อนข้างละเอียด และก็มีแผ่นพับที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีการแนะนำร้านขายของที่ระลึกที่นำสินค้าพื้นบ้านวางจำหน่าย” (จิรัถพร ศรีกาขาว

,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “ข้อมูลการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งได้มาจากเพจต่างๆที่ลงไว้ในโซเชียล ในพื้นที่ตัวอำเภอเขมราฐก็จะมีแผนผังแสดงเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนร้านอาหารก็จะสอบถามคนในพื้นที่เพราะเราได้ข้อมูลมาแล้วในเบื้องต้น” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560) “การบริการนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อมูลการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจะมีป้าย มีแผนที่แผนผังติดไว้ให้ดู หรือสามารถสอบถามขอคำแนะนำจากคนในพื้นที่ได้เช่นกัน ร้านอาหารมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ มากมาย จึงทำให้มาเที่ยวอำเภอเขมราฐได้แบบไม่ต้องกังวล” (ประภาพร สิมาพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ป้ายบอกทาง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจุดประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ มีร้านอาหารหลากหลายรูปแบบกับบรรยากาศที่เลือกได้ ทั้งในตัวอำเภอเขมราฐและแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ป้ายบอกทางไปร้านอาหารหรือที่พัก ควรปรับปรุงบ้างเป็นบางจุด มีการแนะนำร้านขายของที่ระลึก สินค้าพื้นบ้านจากชุมชน

1.6 แนวทางการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

1.6.1 อำเภอเขมราฐมีการบริการสาธารณะ การขนส่งและโทรคมนาคมแก่นักท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่าอำเภอเขมราฐ มีการบริการสาธารณะ อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำสาธารณะ การขนส่งและโทรคมนาคมแก่นักท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “ด้านบริการสาธารณะที่ทางอำเภอเขมราฐจัดไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ธนาคาร มีหลายแห่ง เช่น ออมสิน ไทยพาณิชย์ กรุงเทพ และยังมีตู้เอทีเอ็มไว้บริการตามจุดต่างๆ ค่อนข้างสะดวก ในการทำธุรกรรมทางการเงิน ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร ก็มีบริการให้ชำระเงินผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด ได้ด้วย และสถานที่ต่างๆก็ยังมีบริการอินเทอร์เน็ตหรือ wifi เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้มีการให้บริการห้องน้ำสาธารณะตามหน่วยงานต่างๆ หรือสามารถเข้าใช้บริการในร้านค้าหรือบ้านเรือนบ้านพักได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายแต่ขอให้นักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาดให้กับเจ้าของบ้านเท่านั้น ในส่วนของการคมนาคมขนส่งจะมีรถตู้บริการระหว่างอำเภอ ระหว่างจังหวัด สะดวกแก่การเดินทางมากขึ้น หรือหากต้องการใช้บริการรถนำเที่ยวภายในอำเภอเขมราฐก็จะมีรถสามเครื่องที่เรียกว่าสกายแล็ป ให้เช่าเพื่อเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ลัดเลาะชมวิวยามรุ่งโรจน์ก็สะดวกกว่ารถยนต์หรือรถบัสโดยสาร นอกจากนี้ยังมีบริษัทขนส่งเอกชนที่ให้บริการในการจัดส่งพัสดุอีกหลายแห่ง” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “การบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวในอำเภอเขมราฐมีการจัดบริการให้ แต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น จุดบริการนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ และ

ห้องน้ำสาธารณะ แต่ในส่วนของธนาคารหรือตู้เอทีเอ็ม มีเพียงพอเพราะมีธนาคารหลายแห่งไว้บริการทุกท่าน” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ, สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ในหัวเวลายังนี้ยังไม่มีการให้บริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร หรืออาจจะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการหรือการเข้าถึงบริการเหล่านั้น”(ปรัชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“การให้บริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จัดให้มีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะซึ่งมีความหลากหลายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยสามารถศึกษาข้อมูลร้านอาหารได้ในเพจหรือเว็บไซต์การท่องเที่ยวชมราฐการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ จัดให้มีห้องน้ำสาธารณะที่สะอาดสำหรับนักท่องเที่ยว มีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการและผู้สูงอายุตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีการจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก มีการจัดการด้านสถานที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น ม้านั่ง มุมสวน ศาลาพักผ่อน หรือมุมถ่ายรูปสวยๆ มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต บิมน้ำมัน ตู้เอทีเอ็ม เป็นต้น และยังมีบริการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในช่วงเทศกาลในจุดต่างๆ ที่หน่วยงานของรัฐกำหนด และมีช่วงฤดูกาลปกติสามารถใช้บริการได้จากกลุ่ม อสม. ซึ่งมีอยู่ในทุกพื้นที่ของชุมชน” (เชวงศักดิ์ วิชัยศรี, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่พิก ร้านอาหารและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในอำเภอชมราฐโดยผ่านช่องทางสื่อหลายแขนง เช่น ทางเฟสบุ๊ค ทางเว็บไซต์เว็บเพจการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์จุดถ่ายรูปซึ่งไว้ในหลาย ๆ ที่ และแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวชมราฐ ในส่วนที่จัดงานถนนคนเดินมีบริการรับฝากขยะไว้กับร้านค้าต่าง ๆ และการใช้บริการร้านสะดวกซื้อมีหลายแห่งกระจายอยู่ทั่วไป”(อลงกต แสงสุข , สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “มีการจัดทำแผนผังการท่องเที่ยวในภาพรวมและแสดงเส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เข้าใจง่าย ชมราฐมีความเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นจุดแข็งการท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ไว้แล้วสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งข้อมูลที่กิน ที่เที่ยว ที่พักที่หลากหลาย” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“ทางเทศบาลตำบลชมราฐได้จัดบริการห้องน้ำสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการบริการด้านอื่นๆ เช่น ตู้เอทีเอ็ม ร้านขายของ เซเว่นหรือร้านที่เปิดบริการแบบมินิมาร์ทที่เปิดบริการถึงเที่ยงคืน สะดวกสบายกับการมาเที่ยวเมืองชมราฐ มีการบริการรถสกายแล็ปนำเที่ยวในราคาถูกลงโดยคนในชุมชน” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “การบริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมีหลายแบบ ตั้งแต่การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การต้อนรับคณะท่องเที่ยวโดยชุมชน การบริการรถนำเที่ยว รถไปตลาดหรือจักรยานที่ทางโรงแรมหรือโฮมสเตย์จัดไว้ให้บริการ ร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ ตู้เอทีเอ็ม มีอยู่หลายแห่ง และในส่วนของห้องน้ำสาธารณะก็มีไว้คอยบริการ และสามารถขอใช้ ห้องน้ำกับทางร้านค้าหรือบ้านเรือนของคน

ในชุมชนได้ตลอดชาวอำเภอเขมราชูยินดีให้บริการฟรี” (สวัสดี ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)
 “การจัดให้มีการบริการสาธารณะมีหลายรูปแบบโดยชุมชน มีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อให้นักท่องเที่ยว
 เกิดความประทับใจเมื่อมาเยือนอำเภอเขมราชู ตั้งแต่การจัดตกแต่งภูมิทัศน์และสถานที่สำหรับถ่ายรูป
 ให้มีความสวยงาม สะอาดอยู่เสมอ มีรถบริการสำหรับการเดินทางใกล้ๆภายในชุมชน เช่น ไปตลาด
 ไปถนนคนเดิน ไปซื้อของตามร้านค้าต่างๆ หรือไปไหว้พระ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ซื้อของฝากแล้ว
 ต้องการส่งต่อไปให้ที่บ้านหรือญาติพี่น้องก็ใช้บริการขนส่งเอกชนมีทั้ง เคอร์รี่ เจแอนด์ที และบริษัท
 อื่นที่มาวิ่งร่วมขนส่งสะดวกมาก” (สงัด พรหมปู้ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“หน่วยงานภาครัฐ เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับประชาชนชาวเขมราชู
 จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวดีมาก มีการเตรียมห้องน้ำสาธารณะไว้บริการ
 ด้วย” (จำรัส จันทร์เรือง ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “การเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอเขมราชู
 ค่อนข้างจะสะดวกมีรถสกายแล็ปเล็กๆ ไว้คอยบริการราคามีตรรกภาพ และถ้ามองหาตู้เอทีเอ็มในการ
 กดเงินสดก็มีไว้บริการหลายจุดหรือจะสแกนจ่ายผ่านคิวอาร์โค้ดก็ยิ่งได้ สะดวกกว่านี้ไม่มีแล้วครับ
 ร้านสะดวกซื้อมีสินค้าครบครันทันสมัยเลือกใช้บริการได้ทุกร้านใกล้ที่พัก ส่วนห้องน้ำสาธารณะจะมี
 บริการในหน่วยงานราชการและในร้านค้าบ้านเรือนประชาชนทั่วไปสามารถใช้บริการได้ไม่มีค่าใช้จ่าย
 แค่ช่วยเจ้าของบ้านรักษาความสะอาดผู้คนที่น้ำใจดีมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ” (นพชัย วงศ์บุญ ,สัมภาษณ์ ,
 พฤษภาคม 2560) “การบริการสาธารณะในภาพรวมก็มีการจัดให้บริการค่อนข้างที่จะครอบคลุมตาม
 ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนถิ่นเขมราชูธานี เมืองแห่งความเกษมสุข เมื่อมาถึงอำเภอ
 เขมราชูต้องการใช้เงินสดก็มีธนาคารและตู้กดเงินสดหลายแห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงเทพ
 ธนาคารไทยพาณิชย์ มีบริการปั้มน้ำมันเชื้อเพลิง มีร้านสะดวกซื้อและร้านขายของประเภทมินิมาร์ท
 กระจายอยู่หลายแห่งเข้าถึงได้สะดวก ชาวเขมราชูโดยเทศบาลตำบลเขมราชูและพี่น้องประชาชน
 พร้อมใจกันจัดให้มีห้องน้ำสาธารณะ ทั้งแบบชั่วคราวกรณีมีงานเทศกาลหรืองานประเพณี หรือแม้แต่
 ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเมืองเขมราชูก็มีการเปิดให้บริการห้องน้ำตามร้านค้า
 ตามบ้านเรือนของชุมชนเขมราชู อันนี้สามารถขอใช้บริการได้สะดวกทุกที่แก่นักท่องเที่ยวให้ความ
 ร่วมมือกับเจ้าของบ้านในการรักษาความสะอาด เพราะเจ้าของบ้านเปิดให้ใช้โดยไม่เรียกเก็บค่าบริการ
 แต่อย่างใด นี่เป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของพวกเรา ด้านการขนส่งมีบริการรถนำเที่ยวนั่งรถสกายแล็ป
 กินลมชมวิวิธสัมผัสบรรยากาศริมฝั่งแม่น้ำโขงสุดโอโซนให้เต็มปอดได้ทั้งช่วงเช้า กลางวัน เย็น ร้านขาย
 ของที่ระลึกก็เป็นการส่งเสริมกระตุ้นรายได้ให้ชุมชนโดยสินค้าจากผลิตภัณฑ์ชุมชนมีให้เลือกหลากหลาย
 ทั้งผ้าซิ่น ผ้าฝ้ายทอมือ กระจ่าง ตะกร้าสาน งานจากไม้ไผ่ แหนมใบมะยม กล้วยตาก ในส่วนของ
 ร้านอาหาร ที่พัก ร้านกาแฟ แม้แต่ร้านก๋วยเตี๋ยว ก็มีบริการอินเทอร์เน็ตหรือไวไฟให้ใช้กันอีกด้วย
 แบบนี้แล้วหากไม่มาพักผ่อนที่เขมราชูแล้วจะไปไหนล่ะครับ(กล่าวด้วยอารมณ์ดีตลอดเลย)”
 (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“การจัดให้บริการสาธารณะ เช่น ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ก็สะดวกมีหลายแห่งให้เลือกใช้ มีที่พักผ่อนหย่อนใจบรรยากาศดีก็มีมุมสำหรับถ่ายรูปนี่ก็น่าจะเป็นบริการที่ทางเจ้าของพื้นที่เขมรรัฐจัดไว้ให้บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำก็สามารถใช้ได้ทุกอย่างจริงๆ ถามที่ไหนไม่ว่าจะเป็นร้านค้า ร้านขายของ ร้านเสริมสวย มีให้บริการได้ตลอดไม่เก็บค่าใช้จ่ายด้วย น้ำใจอื้อเพื่อสมคำร่ำลือ ชี้แจงข้อบกพร่องก็ยังมีรถของชาวบ้านให้บริการรับส่งถึงที่จะไปไหนก็ได้ชมวิว ซ็องของ ไปไหว้พระ หากเราไม่ชินเส้นทางสามารถใช้บริการได้ราคาเป็นกันเอง” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560)

“มาเที่ยวอำเภอเขมรรัฐรู้สึกสะดวกสบายกว่าที่คิด เพราะเคยได้ยินเป็นเมืองเก่าเล็กไม่มีอะไรมาก แต่พอมาสัมผัสเองก็ประทับใจ ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม มีหลายแห่งสะดวกมาก ปั้มน้ำมันใหญ่ๆ ในตัวอำเภอ ก็สะดวกมาก และยังมีปั้มน้ำมันเล็กๆกระจายอยู่หลายแห่งมีทุกเส้นทางที่ผ่านก็ว่าได้ อยากทำธุระส่วนตัวก็ยังมีบริการแบบไม่คาดฝัน ไม่คิดว่าชาวบ้านที่เขมรรัฐจะน่ารักขนาดเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวใช้บริการห้องน้ำในบ้านตัวเอง ตั้งแต่ ร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านเสริมสวย ร้านส้มตำ แค่นี้ใจเดียวคือให้นักท่องเที่ยวช่วยรักษาความสะอาดด้วย และมีอีกอย่างคือรถสามล้อที่เรียกว่าสกายแล็ป บริการรับส่งพาไปเที่ยว ไปนั่งกินลมชมวิวริมฝั่งโขง เป็นวิถีชีวิตเรียบง่ายที่สัมผัสได้ที่เขมรรัฐ ” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

“ด้วยอำเภอเขมรรัฐเป็นเมืองเล็กผู้คนอัธยาศัยดี มีบริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวค่อนข้างลงตัว มีความสะดวกในด้านธุรกรรมทางการเงิน เช่น ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม หรือแม้กระทั่งการจ่ายเงินผ่านคิวอาร์โค้ด ความสะดวกอีกอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ การให้บริการห้องน้ำที่ประชาชนในชุมชนเปิดบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวและให้ใช้บริการห้องน้ำได้ทุกที่ ทั้งร้านค้า ร้านอาหาร บ้านเรือนทั่วไป ร้านเสริมสวย ซึ่งเมืองท่องเที่ยวอื่นๆจะหาแบบนี้ค่อนข้างยากมาก” (ประภาเพชร สิมพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีการบริการสาธารณะ อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำสาธารณะ การขนส่งและโทรคมนาคมแก่นักท่องเที่ยว ค่อนข้างสะดวก เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ห้องน้ำสาธารณะควรมีการเพิ่มเติมตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ มีบริการรถสามล้อที่เรียกว่าสกายแล็ป ให้เช่าเพื่อเดินทางไปเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ลัดเลาะชมวิวริมฝั่งโขงก็สะดวกกว่ารถยนต์หรือรถบัสโดยสารเป็นวิถีชีวิตเรียบง่ายที่สัมผัสได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน

1.6.2 การจัดบริการแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑที่แสดงอัตลักษณ์อำเภอเขมรรัฐ จากการศึกษ พบว่า อำเภอเขมรรัฐ มีการจัดบริการแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑที่แสดงอัตลักษณ์อำเภอเขมรรัฐ แก่นักท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “ด้วยการร่วมมือกัน

ระหว่างภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ได้มีการจัดบริการ แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ อาทิเช่น การสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ การจัดทำป้ายนิทรรศการต่างๆ ภายใน แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองเขมรราช ความสำคัญของ สถานที่ที่เป็นนัยทางประวัติศาสตร์ การสื่อสารด้วยภาพถ่ายในแง่มุมต่างๆ การอนุรักษ์ไว้ซึ่ง สถาปัตยกรรมโบราณให้คงอยู่มีสภาพสมบูรณ์ที่สุด มีพิพิธภัณฑ์จัดแสดงเรื่องราวในอดีต มีข้าวของ เครื่องใช้ในสมัยอดีตกาลที่ยังคงหลงเหลืออยู่ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ ทุกสิ่งที่จัดแสดงล้วนสื่อ ถึงอัตลักษณ์ของอำเภอเขมรราช และมีการหาหรือแนวทางเพื่อพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“มีการตั้งคณะกรรมการ มีการออกระเบียบในการดำเนินงานและจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ รวมถึง ศาสนสถานต่างๆ มีการ จัดทำป้ายนิเทศให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ มีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน มีการประสานความร่วมมือของคนในชุมชนด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยวโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนให้ชุมชน อนุรักษ์ หวงแหนความเป็น อัตลักษณ์ของชาวเขมรราช พัฒนาให้มีศักยภาพและยั่งยืนต่อไป” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“มีการประสานงาน ประชุมรับฟังปัญหาและข้อคิดเห็น ร่วมบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยมีการพัฒนาปรับปรุงดูแลรักษาด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งแนะแนวทางเตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยวแต่ละประเภท มีจิตอาสาเที่ยว มีการจัด นิทรรศการหรือป้ายนิเทศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ข้อมูลต่างๆได้” (ปรัชญา ศรีสกุล ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560)

“ด้านบริการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูลบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยวได้ศึกษา สนับสนุนให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง บริการจัดการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ มีการนำเที่ยวแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ทาง ประวัติศาสตร์โดยคนในชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและ เจ้าของพื้นที่ มีการจัดพื้นที่ความรับผิดชอบในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ มีการจัดทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดตกแต่งภูมิทัศน์ของแหล่ง ท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง กำหนดจุดคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน มีการจัดเก็บข้อมูลและ ประชาสัมพันธ์ภาพรวมเส้นทางที่เหมาะสม กำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับ นักท่องเที่ยว จัดให้มีพาหนะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก” (เขวงศักดิ์ วิชัยศรี,สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“การจัดบริการด้านแหล่งเรียนรู้เน้นความร่วมมือของทุกฝ่ายร่วมแสดงความ คิดเห็นเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานที่ต่างๆ ในทุกด้านให้ทุกอย่างยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม

อำเภอเขมราฐ ตั้งแต่การจัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และสถานที่นั้นๆ ส่งเสริมต่อยอดแหล่งเรียนรู้ให้สามารถสร้างรายได้จากผลผลิตแก่คนในชุมชน เช่น ส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง กลุ่มทอผ้าก็ต้องมีการพัฒนาฝีมือให้โดดเด่นขึ้น การประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้เข้าใจถึงอัตลักษณ์ความเป็นเมืองเขมราฐ อย่างเช่นการสื่อความหมายผ่านการจัดมถายรูปสำหรับนักท่องเที่ยวที่แฝงด้วยนัยของเมืองเขมราฐ” (อลงกต แสงสุข, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การเปิดโอกาสในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม สถานที่ต่างๆ จะช่วยการดำเนินงานในการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวง่ายขึ้นเพราะชาวเขมราฐต่างก็หวงแหนในเอกลักษณ์พื้นถิ่นของตนเอง สังเกตได้จากการช่วยกันจัดตกแต่งสถานที่ต่างๆ ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวโดยเริ่มจากที่บ้านตนเองและขยายไปในชุมชนแต่สิ่งที่สื่อออกมา ก็แสดงถึงความเป็นเมืองเก่าเขมราฐ ผู้ที่รับผิดชอบในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ก็ร่วมอนุรักษ์การสวมใส่ผ้าพื้นเมืองและร่วมกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวกับภาครัฐ” (คำภา บุญยืน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560)

“ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยกันรักษาสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ช่วยกันทำความสะอาดร่วมกับเทศบาลตำบลเขมราฐ จัดตกแต่งหน้าบ้าน ถนนในชุมชนให้สะอาดสวยงามเสมอ กระตุ้นให้คนในชุมชนออกมาช่วยกัน พัฒนาหมู่บ้านตนเองเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว” (ไพฑูรย์ อมรสิน, สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การจัดบริการแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขมราฐ ชุมชนจะช่วยกันตั้งแต่การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะและดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทุกคนที่มาเยือนเขมราฐ ช่วยกันปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ต่างๆ ให้สวยงามแต่ยังคงความเป็นเมืองเก่าเขมราฐไว้ ช่วยกันรักษาความสะอาด จัดระเบียบแหล่งเรียนรู้ หรือสถานที่ที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ดอนปู่ตา หรือที่มีการสักการะกราบไหว้ ก็ดูแลอำนวยความสะดวก รูป เทียน ไม้ขีด ให้พร้อมเสมอ” (สวัสดี , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆของอำเภอเขมราฐประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา อนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของเมืองเก่าเขมราฐ มีการร่วมประชุมกับหน่วยงานภาครัฐในการช่วยกันจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม รักษาความสะอาดถนนหนทางที่นักท่องเที่ยวผ่านเป็นประจำ หรือบริเวณที่พักอาศัย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวก็มีการผลัดเปลี่ยนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด” (สังัด พรหมปู , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “อัตลักษณ์ความเป็นเมืองเก่าเขมราฐมีวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตเรียบง่ายตามวิถีชาวพุทธ และยังอนุรักษ์ความเก่าแก่แต่โบราณ เช่น อาคารบ้านเรือนที่สร้างด้วยไม้สมัยเก่า บางหลังก็เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมมีความเป็นมาตั้งแต่สร้างบ้านแปงเมืองให้ได้ศึกษาเรียนรู้ ในการช่วยกันส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้จะช่วยกันร่วมมือร่วมใจจัดปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่ต่างๆ และประธานวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ก็มาช่วยเพิ่มเติมพัฒนาให้ดีขึ้น” (จรัส จันทร์เรือง , สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “อำเภอเขมราฐ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือคงความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมอาศัยบ้านไม้เก่าแก่ การแต่งกายเน้นการใช้ผ้าพื้นเมือง และคงศิลปวัฒนธรรมไว้

ไม่ให้สูญหาย มีการจัดแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ มากมายในชุมชน เน้นชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองมีคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ให้มีสภาพ แวดล้อม ทัศนียภาพและบรรยากาศที่ดี” (นพชัย วงศ์บุญ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“ในด้านการจัดบริการแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม สถานที่ พิพิธภัณฑ มี การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบ การวางนโยบายในการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้รวมถึงวิถีชุมชนให้คงอัตลักษณ์เมืองเขมรราชู วางแผนงานโดยการแบ่งกลุ่มแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ มีการดำเนินงานตามแนวทางของเทศบาลตำบลเขมรราชูประสานและขับเคลื่อนเพื่อสานต่อให้เกิดความยั่งยืน” (วชิระ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

“แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม มีชุมชนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด แบ่งหน้าที่กันตามแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว สถานที่ทางประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑมีการจัดเตรียมข้อมูลจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวมถึงการรักษาความสะอาดก็อยู่ในระดับดี” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์ ,ตุลาคม 2560)

“การจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย ทั้งด้านอาชีพ งานฝีมือ การจัดการขยะชุมชน ด้านประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑที่แสดงเรื่องราวของอำเภอเขมรราชู ชุมชนให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ได้ดี มีจัดภูมิทัศน์และจุดต่างๆ ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปแบบครั้งหนึ่งฉันได้มาเยือนเขมรราชู” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

“ภาครัฐมีบทบาทในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในงานดำเนินกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานีช่วยกันดูแลรักษา ปรับปรุงสถานที่ให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว” (ประภาพเพชร สิมพันธ์ ,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมรราชู จังหวัดอุบลราชธานี มีการจัดบริการแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑที่แสดงอัตลักษณ์อำเภอเขมรราชู โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และคนในชุมชนร่วมกันบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยว มีการจัดทำป้ายนิทรรศการต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองเขมรราชู ความสำคัญของสถานที่ที่นัยทางประวัติศาสตร์ การจัดการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การตกแต่งสถานที่ด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นคงอนุรักษ์ไว้ซึ่งความเก่าแก่แต่โบราณ ส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง

2. ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

1) ปัญหาและอุปสรรค ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ไม่พบปัญหาและอุปสรรค ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีงานประเพณีแข่งขันเรือยาว และประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งนักท่องเที่ยวให้ความสนใจด้านต่างๆ แตกต่างกันไปเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

2) ปัญหาและอุปสรรค ด้านเส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษา พบว่าอำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ยังต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การใช้เส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร เพราะถนนบางสายอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง ตอนนี้นำล้งอยู่ระหว่างการขยายถนนสี่เลนจึงอาจจะไม่สะดวกมากนักสำหรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่งเดินทางมาเขมราฐเพราะไม่ชินเส้นทางและไม่รู้ทางหลบเลี่ยง” (สวัสต์ ,สัมภาษณ์ , พฤษภาคม 2560) “การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวบางเส้นทางถนนยังตะกุกตะกัก สภาพเกือบชำรุดอาจเกิดอันตรายในการสัญจร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรพิจารณาดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมเส้นทางดังกล่าว” (จิรภัทรพร ศรีกาขาว ,สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560) “การคมนาคม เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเขมราฐมีความสะดวกสามารถเชื่อมโยงได้หลายเส้นทาง แต่บางเส้นทางผิวถนนขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ หากใช้ความเร็วอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้” (ภัทรภรณ์ ชินทะวัน,สัมภาษณ์,ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ยังต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- การใช้เส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร สภาพถนนตะกุกตะกัก สภาพเกือบชำรุดอาจเกิดอันตรายในการสัญจร
- ถนนบางสายอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง
- นักท่องเที่ยวที่เพิ่งเดินทางมาเขมราฐยังไม่ชินเส้นทางและไม่รู้ทางหลบเลี่ยง

3) ปัญหาและอุปสรรคในการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

จากการศึกษา พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ โดยรวม ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “หน่วยงานภาคราชการกับชุมชนควรศึกษา

ผลกระทบด้านจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและความพร้อมของเจ้าของพื้นที่ว่ามีความคุ้มค่าหรือมีใครเสียประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวบ้าง” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ควรมีการสนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเขมรรัฐเพิ่มเติมอีกหลายแห่ง เพราะเท่าที่สังเกตนักท่องเที่ยวต้องการถ่ายรูปเก็บความประทับใจไว้เป็นที่ระลึก แต่บรรยากาศหรือภูมิทัศน์ที่แสดงอัตลักษณ์ของเขมรรัฐมีน้อยจุด ผู้คนจะมามากันรอถ่ายรูป ทำให้เกิดความไม่สบายใจไม่เพียงพอต่อความต้องการ” (นพชัย วงศ์บุญ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ควรมีการปรับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายครอบคลุมทุกด้านที่อำเภอเขมรรัฐมีเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เพื่อต่อยอดจากชุมชนพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนด้วยความกระตือรือร้นของเจ้าของพื้นที่ต้องการจะบอกเล่าเรื่องราวของอำเภอเขมรรัฐ ให้แขกผู้มาเยือนได้รับทราบ ” (วิเศษ วิเศษชาติ ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรรัฐ ดังนี้

- ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเขมรรัฐ
- นักท่องเที่ยวต้องการถ่ายรูปเก็บความประทับใจไว้เป็นที่ระลึก แต่บรรยากาศหรือภูมิทัศน์ที่แสดงอัตลักษณ์ของเขมรรัฐมีน้อยจุด ผู้คนจะมามากันรอถ่ายรูป

4) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรรัฐ

จากการศึกษา พบว่า การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรรัฐไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเนื่องด้วยมีการวางแผนจัดเตรียมโปรแกรมไว้ล่วงหน้าและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว

5) ปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเขมรรัฐ

จากการศึกษา พบว่าปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก และการบริการแก่นักท่องเที่ยวมีความหลากหลายนักท่องเที่ยวสามารถเลือกให้ตรงความต้องการได้ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักค้างแรมในอำเภอเขมรรัฐ ประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ท มีหลายแห่งแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล หรือช่วงวันหยุดยาว ส่วนที่พักที่เป็นลักษณะโฮมสเตย์ มีห้องพักและปริมาณเพียงกับจำนวนนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมที่พักในลักษณะแบบโฮมสเตย์” (อนรรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ปัญหาด้านที่พักในอำเภอเขมรรัฐมีความหลากหลาย ได้แก่ โรงแรม มีอยู่หลายแห่งเก่าบ้างใหม่บ้างปะปนกันไป หรือห้องพักแบบรีสอร์ท ปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่บางครั้ง

ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการหากนักท่องเที่ยวมาพร้อมกันในช่วงจังหวะเวลาเดียวกันในห้วงเทศกาล” (นพชัย วงศ์บุญ, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560) “ด้านที่พักของอำเภอเขมราฐมีเยอะแล้วแต่นักท่องเที่ยวจะเลือกใช้บริการ มีความแตกต่างกันทั้งเรื่องราคา การบริการ เครื่องใช้ โดยรวมๆ น่าจะเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาปกติ แต่หากในช่วงฤดูกาลแข่งเรือ หรือเทศกาลต่างๆ อาจจะไม่เพียงพอ” (ภัทรภรณ์ ชินตะวัน, สัมภาษณ์, ตุลาคม 2560)

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก และการบริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนี้

- ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักค้างแรมในอำเภอเขมราฐ ประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ทยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล หรือช่วงวันหยุดยาว

- ที่พักที่เป็นลักษณะโฮมสเตย์ มีห้องพักและปริมาณเพียงกับจำนวนนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมที่พักในลักษณะแบบโฮมสเตย์

6) ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษา พบว่าปัญหาและอุปสรรคของอำเภอเขมราฐ ด้านการจัดให้บริการสาธารณะแก่นักท่องเที่ยว อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำสาธารณะ การขนส่งและโทรคมนาคมแก่นักท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การจัดให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวในอำเภอเขมราฐมีการจัดบริการให้ แต่ยังไม่ครอบคลุม ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น จุดบริการนักท่องเที่ยว รถสาธารณะ และห้องน้ำสาธารณะ” (อนุรักษ์ ประทุมชาติ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2560) “การให้บริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอาจจะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการหรือการเข้าถึงบริการเหล่านั้น เช่น ปั้มน้ำมัน ห้องน้ำสาธารณะ รถรับจ้าง เป็นต้น” (ปรัชญา ศรีสกุล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2560) “แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆของอำเภอเขมราฐประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดแต่บางที่อาจจะยังไม่สะอาดหรือเป็นระเบียบมากพอ จึงต้องมีการหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข” (สัจด์ พรหมปู, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 2560)

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของอำเภอเขมราฐ ด้านการจัดให้บริการสาธารณะแก่นักท่องเที่ยว อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำสาธารณะ การขนส่งและโทรคมนาคมแก่นักท่องเที่ยว ดังนี้

- จุดบริการนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ และห้องน้ำสาธารณะยังไม่ครอบคลุม ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

- ปั้มน้ำมัน ยังไม่เพียงพอ

- แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆ การดูแลรักษาความสะอาดยังไม่เป็นระเบียบ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาข้อมูลด้านผลกระทบด้านการท่องเที่ยวที่อาจเกิดขึ้นควบคู่ไปด้วย” (บุญคง ศรีงาม ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐควรมีการปรับเปลี่ยนด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มี ความชัดเจนในด้านอัตลักษณ์ประกอบกับความสามารถในการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนยังไม่มี มาตรฐานที่ดีพอ ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากต่อการทำตลาดในเชิงรุกเพื่อนำสินค้าออกจำหน่าย นอกพื้นที่ ทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดทั่วไป ดังนั้น จึงควรมีการฝึกอบรมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการในชุมชนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการอื่นๆ ภายนอกพื้นที่หรือในระดับประเทศได้” (อนรรักษ์ ประทุมชาติ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “การท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐมีแต่ถนนคนเดินที่จัดขึ้นในวันเสาร์ ควรมีการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในวันอื่นๆ จัดแหล่งท่องเที่ยวให้มีตลอดริมฝั่งแม่น้ำโขงซึ่งทำเลและบรรยากาศของอำเภอเขมราฐค่อนข้างได้เปรียบพื้นที่อื่นๆ”(ปรัชญา ศรีสกุล ,สัมภาษณ์ ,กรกฎาคม 2560) “แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐควรมีการกำหนดการ แสดงออกเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทุกๆด้านแต่ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของอำเภอเขมราฐ” (อลงกต แสงสุข,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560) “ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ อยากให้ชุมชนมรดกตื่นรู้ที่จะค้นหาของดีที่มีในท้องถิ่น หรืออัตลักษณ์ของตนเองที่เป็นเขมราฐดั้งเดิมมานำเสนอและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมราฐ นาแวง เจียด และฝากถึงนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจมาเที่ยวอำเภอเขมราฐอยากให้ใช้เวลาพอสมควรในการมาเที่ยวสัมผัสกับอำเภอเล็กๆที่ใกล้ชิดธรรมชาติอย่างอำเภอเขมราฐได้สัมผัสอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเรามีโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เลือกหลายแบบ เช่น โปรแกรม สามวันสองคืน ,โปรแกรมสองวัน หนึ่งคืน และสำหรับหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่มาเที่ยวในลักษณะศึกษาดูงาน เรามีมัคคุเทศก์หรือวิทยากรให้ความรู้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย” (คำภา บุญยืน ,สัมภาษณ์ ,พฤษภาคม 2560)

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจด้านต่างๆ แตกต่างกันไปเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเขมราฐ

ต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นำไปสู่การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ด้านเส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

อำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร สภาพผิวถนนชำรุด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปควรให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาถนน เช่นการก่อสร้างถนนหรือทางเดินที่เชื่อมไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัย

3) ด้านการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมริมฝั่งโขงและประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและเตรียมความพร้อมของเจ้าของพื้นที่ ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ เทศบาลตำบลเขมราฐ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของเมืองเขมราฐเพื่อให้นักท่องเที่ยวทุกรูปแบบเกิดความประทับใจไว้เป็นที่ระลึก การปรับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายครอบคลุมทุกด้านเพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนให้คนในชุมชนด้วยความกระตือรือร้นต้องการจะบอกเล่าเรื่องราวอันเป็นเสน่ห์ของอำเภอเขมราฐ ให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้รับทราบ

4) ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐมีการวางแผนจัดเตรียมโปรแกรมไว้ล่วงหน้าที่หลากหลายกิจกรรมและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว

5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเขมราฐ

ด้านที่พักและบริการแก่นักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายนักท่องเที่ยวสามารถเลือกให้ตรงความต้องการได้ การพัฒนาการบริหารจัดการการให้บริการที่พักโดยเน้นการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือสนับสนุนส่งเสริมคนในชุมชนที่มีศักยภาพสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจการให้บริการที่พักเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือช่วงวันหยุดยาว หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ร่วมสร้างเสริมการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก การวางแผนด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิการของนักท่องเที่ยว

6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ต้องร่วมมือกันพัฒนา และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ จุดบริการนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ ปิมน้ำมัน และห้องน้ำสาธารณะให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆ ของอำเภอ เขมราฐ การพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมาตรฐานที่ดีพอ สามารถต่อยอดการทำตลาดในเชิงรุก เพื่อนำสินค้าออกจำหน่ายนอกพื้นที่ และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้สู่ครัวเรือน

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น สะท้อนให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวส่งผลให้ชุมชนเกิดนวัตกรรม ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือการผสานแนวทางในการจัดการจากหน่วยงานภาครัฐและความร่วมมือของทุกภาคส่วน ให้เข้ากับระบบสังคมทางประเพณีของชุมชน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในชุมชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้าง โดยพิจารณาถึงแนวคิดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพและภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อมูลองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ (6As) ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมราฐตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
3. เพื่อเสนอข้อเสนอแนะ จากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถทำการสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี” สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีมีแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากข้อมูลองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ (6As) ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว(Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจด้านต่างๆ แตกต่างกันไปเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเขมราฐ ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไปสู่การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ด้านเส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

อำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร สภาพผิวถนนชำรุด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปควรให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาถนนที่เชื่อมไปยังแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัย

3) ด้านการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมริมฝั่งโขงและประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและเตรียมความพร้อมของเจ้าของพื้นที่ ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ เทศบาลตำบลเขมราฐ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของเมืองเขมราฐเพื่อให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปเก็บความประทับใจไว้เป็นที่ระลึก การปรับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายครอบคลุมทุกด้านเพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนให้คนในชุมชนด้วยความกระตือรือร้นต้องการจะบอกเล่าเรื่องราวอันเป็นเสน่ห์ของอำเภอเขมราฐ ให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้รับทราบ

4) ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐมีการวางแผนจัดเตรียมโปรแกรมไว้ล่วงหน้าที่หลากหลายกิจกรรมและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว

5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเขมราฐ

ด้านที่พักและการบริการแก่นักท่องเที่ยวมีความหลากหลายนักท่องเที่ยวสามารถเลือกให้ตรงความต้องการได้ การพัฒนาการบริหารจัดการการให้บริการที่พักโดยเน้นการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือสนับสนุนส่งเสริมคนในชุมชนที่มีศักยภาพสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจการให้บริการที่พักเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือช่วงวันหยุดยาว หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ร่วมสร้างเสริมการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก การวางแผนด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิการของนักท่องเที่ยว

6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่ต้องร่วมมือกันพัฒนา และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ จุดบริการนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ ปิมน้ำมัน และห้องน้ำสาธารณะให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆของอำเภอเขมราฐ การพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมาตรฐานที่ดีพอ สามารถต่อยอดการทำตลาดในเชิงรุก เพื่อนำสินค้าออกจำหน่ายนอกพื้นที่ และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้สู่ครัวเรือน

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมราฐ ตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

1) ปัญหาและอุปสรรค ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ไม่พบปัญหาและอุปสรรค ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีงานประเพณีแข่งขันเรือยาว และประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งนักท่องเที่ยวให้ความสนใจด้านต่างๆ แตกต่างกันไปเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

2) ปัญหาและอุปสรรค ด้านเส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เส้นทางเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ยังต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- การใช้เส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร สภาพถนนตะกุกตะกัก สภาพเกือบชำรุดอาจเกิดอันตรายในการสัญจร
- ถนนบางสายอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง
- นักท่องเที่ยวที่เพิ่งเดินทางมาเขมราฐยังไม่ชินเส้นทางและไม่รู้ทางหลบเลี่ยง

3) ปัญหาและอุปสรรคในการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ดังนี้

- ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเขมราฐ
- นักท่องเที่ยวต้องการถ่ายรูปเก็บความประทับใจไว้เป็นที่ระลึก แต่บรรยากาศหรือภูมิทัศน์ที่แสดงอัตลักษณ์ของเขมราฐมีน้อยจุด ผู้คนจะมากันรอถ่ายรูป

4) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเนื่องด้วยมีการวางแผนจัดเตรียมโปรแกรมไว้ล่วงหน้าและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว

5) ปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเขมราฐ

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก และการบริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนี้

- ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักค้างแรมในอำเภอเขมราฐ ประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ทยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล หรือช่วงวันหยุดยาว
- ที่พักที่เป็นลักษณะโฮมสเตย์ มีห้องพักและปริมาณเพียงกับจำนวนนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมที่พักในลักษณะแบบโฮมสเตย์

6) ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษา สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของอำเภอเขมราฐ ด้านการจัดให้บริการสาธารณะแก่นักท่องเที่ยว อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้างน้ำสาธารณะ การขนส่งและโทรคมนาคมแก่นักท่องเที่ยว ดังนี้

- จุดบริการนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ และห้างน้ำสาธารณะยังไม่ครอบคลุม ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ปั้มน้ำมัน ยังไม่เพียงพอ
- แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆ การดูแลรักษาความสะอาดยังไม่เป็นระเบียบ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจด้านต่างๆ แตกต่างกันไปเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเขมราฐ

ต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นำไปสู่การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ด้านเส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

อำเภอเขมราฐ มีระบบขนส่งที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร สภาพผิวถนนชำรุด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปควรให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาถนนที่เชื่อมไปยังแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัย

3) ด้านการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมริมฝั่งโขงและประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและเตรียมความพร้อมของเจ้าของพื้นที่ ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ เทศบาลตำบลเขมราฐ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของเมืองเขมราฐเพื่อให้นักท่องเที่ยวทุกรูปแบบเกิดความประทับใจไว้เป็นที่ระลึก การปรับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายครอบคลุมทุกด้านเพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนให้คนในชุมชนด้วยความกระตือรือร้นต้องการจะบอกเล่าเรื่องราวเสน่ห์อันเป็นของอำเภอเขมราฐ ให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้รับทราบ

4) ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ

การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐมีการวางแผนจัดเตรียมโปรแกรมไว้ล่วงหน้าที่หลากหลายกิจกรรมและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว

5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเขมราฐ

ด้านที่พักและการบริการแก่นักท่องเที่ยวมีความหลากหลายนักท่องเที่ยวสามารถเลือกให้ตรงความต้องการได้ การพัฒนาการบริหารจัดการการให้บริการที่พักโดยเน้นการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือสนับสนุนส่งเสริมคนในชุมชนที่มีศักยภาพสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจการให้บริการที่พักเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือช่วงวันหยุดยาว หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ร่วมสร้างเสริมการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก การวางแผนด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิการของนักท่องเที่ยว

6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่ต้องร่วมมือกันพัฒนา และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ จุดบริการนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ ปิมน้ำมัน และห้องน้ำสาธารณะให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและสถานที่ต่างๆของอำเภอเขมราฐ การพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมาตรฐานที่ดีพอ สามารถต่อยอดการทำตลาดในเชิงรุก เพื่อนำสินค้าออกจำหน่ายนอกพื้นที่ และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้สู่ครัวเรือน

จากการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สรุปได้ว่า การเดินทางของผู้คนหรือกลุ่มคน ออกจากสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยประจำไปยังท้องถิ่นอื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว การแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่กว้างไกล จากประสบการณ์ในแหล่งวัฒนธรรมที่คงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงามทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม เช่น ศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณี เป็นต้น สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเขมราฐ มีความเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น วิถีชีวิตของความเป็นอยู่แบบชาวอีสาน ประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีสงกรานต์ ถนนคนเดินอำเภอเขมราฐ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ เพื่อพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ที่ส่งผลต่อการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทั้ง 6 ด้าน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเขมราฐในการร่วมส่งเสริม สนับสนุน การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบบูรณาการร่วมกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในการเลือกไปพักผ่อนหย่อนใจ อำเภอเขมราฐมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเขมราฐ สอดคล้องกับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าเป็นการเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางวัฒนธรรม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรมประเพณี เทศกาล การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา (วาลิกา แสนคำ. 2555)

แนวทางวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จากข้อมูลองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมราฐ ทั้ง 6 ด้าน (6As) ประกอบด้วย

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว(Attraction) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว(Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว(Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป(Available packages) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว(Ancillary services) (Buhalis, D. 2000). สังเกตได้ว่าทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตโดยนำมิติความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมสาธิตภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี มาร่วมสร้างสรรค์ให้เกิดความหลากหลาย นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นอำเภอเขมราฐ

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของอำเภอเขมราฐ ตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จากผลการวิจัยพบว่าการคมนาคมยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร สภาพถนนชำรุดเดินทางค่อนข้างลำบาก ที่พักและสถานที่จอดรถบริเวณที่พักมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และเส้นทางคมนาคมเข้าถึงตัวอำเภอเขมราฐสามารถเดินทางได้หลายทางและถนนมีการพัฒนาสะดวกสบายแต่เส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งยังไม่มีการพัฒนาถนนมากนัก อีกทั้งป้ายบอกทางที่ยังมีน้อย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรพัฒนา เพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น(อมราวดี คำบุญ. 2556)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ดังนี้

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปต้องร่วมมือกันในการสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของอำเภอเขมราฐที่หลากหลาย ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตคนในชุมชนทั้งที่จับต้องได้และไม่สามารถจับต้องได้ ที่สามารถดึงดูดความสนใจสร้างความประทับใจของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไปสู่การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมิติความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จากแต่ละชุมชน(OTOP) เป็นการเสริมสร้างให้เด็กเยาวชนและประชาชนในพื้นที่อำเภอเขมราฐเกิดทัศนคติด้านความรักความผูกพันได้ตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของตนเอง สามารถพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรวมให้ยั่งยืนได้ ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน “พื้นฐานการเติบโตของการท่องเที่ยวมีปัจจัยหลักที่คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการ ที่ต้องได้มาตรฐานระดับสากลและมีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยการพัฒนาต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความสมดุลทั้งในด้านพื้นที่ เวลา และกลุ่มการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยพัฒนาความมั่งคั่ง ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย”

เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปควรให้ความร่วมมือกันในการพัฒนา อาทิ การสร้างถนน ปรับปรุงถนน สะพาน ที่จอดรถ ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัยในการเข้าถึงเมืองเขมรรัฐ กำหนดเส้นทางการเดินทางเพื่อสร้างความ เป็นระเบียบในการเดินทางท่องเที่ยว โดยจัดทำแผนที่หรือแผนผังของแหล่งท่องเที่ยวใน ภาพรวมทั้งอำเภอโดยติดตั้งในสถานที่สำคัญ ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย ให้สอดคล้องตาม ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว “โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งล้วนมีส่วนในการส่งเสริมประสบการณ์ในการท่องเที่ยวโดยใน ยุทธศาสตร์นี้เน้นด้านการพัฒนาระบบคมนาคมในทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และการพัฒนาความปลอดภัยและสุขอนามัยอย่างเป็นระบบ ”

ตามแนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยกกระตือรือร้นขนส่งสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทางอื่น ๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศและภายในประเทศ ที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว (Activities) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมริมฝั่งโขงและประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ เช่น ประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น ภาครัฐและชุมชนประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเขมรรัฐ โดย

ภาครัฐเป็นตัวประสานและขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวเขมรระหว่างองค์กรและชุมชน ด้านชุมชนให้ความร่วมมือในการช่วยกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเน้นการชูอัตลักษณ์ท้องถิ่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของเมืองเขมร วางแผนพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเขมร ให้มีกิจกรรมที่หลากหลายแปลกใหม่ นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของพื้นที่อำเภอเขมร ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว “บุคลากรในระดับโลกและเพื่อเตรียมความพร้อมกับการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้น ผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย”

ตามแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวของอำเภอเขมร จังหวัดอุบลราชธานี ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการประสานงานระหว่างเจ้าบ้านหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชนท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่อำนวยความสะดวกในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้ไปสัมผัสกับลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่หลากหลายโดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องและตรงใจผู้มาเยือนถิ่นเมืองเขมรเกิดความประทับใจมากที่สุด ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่มการส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว “การพัฒนาการตลาดของการท่องเที่ยวไทยอย่างมีสมดุล เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่ง

ท่องเที่ยวคุณภาพผ่านการส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มและการพัฒนาเครื่องหมายมาตรฐานคุณภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและกระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวไทย กอปรกับการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ของไทย และการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน”

ตามแนวทางการพัฒนา ด้านเสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดเป้าหมาย และการสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของประเทศไทย ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย และสิ่งที่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน

ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรม/เทศกาล/งานประเพณีเฉพาะถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างความนิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคเอกชน เป็นต้น และการส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” โดยการสร้างค่านิยมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มสุขภาพสตรี รวมถึงการสนับสนุนมาตรการทางการเงินเพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายช่วงการท่องเที่ยว อาทิ มาตรการการลดหย่อนทางภาษี เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ร่วมพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว การวางแผนด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิการของนักท่องเที่ยว บริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้มีความเหมาะสม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว “โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งล้วนมีส่วนในการส่งเสริม

ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวโดยในยุทธศาสตร์นี้เน้นด้านการพัฒนาระบบคมนาคมในทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และการพัฒนาความปลอดภัยและสุขอนามัยอย่างเป็นระบบ”

ตามแนวทางการพัฒนา พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่งเพิ่มจุดบริการ Free – WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดียวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

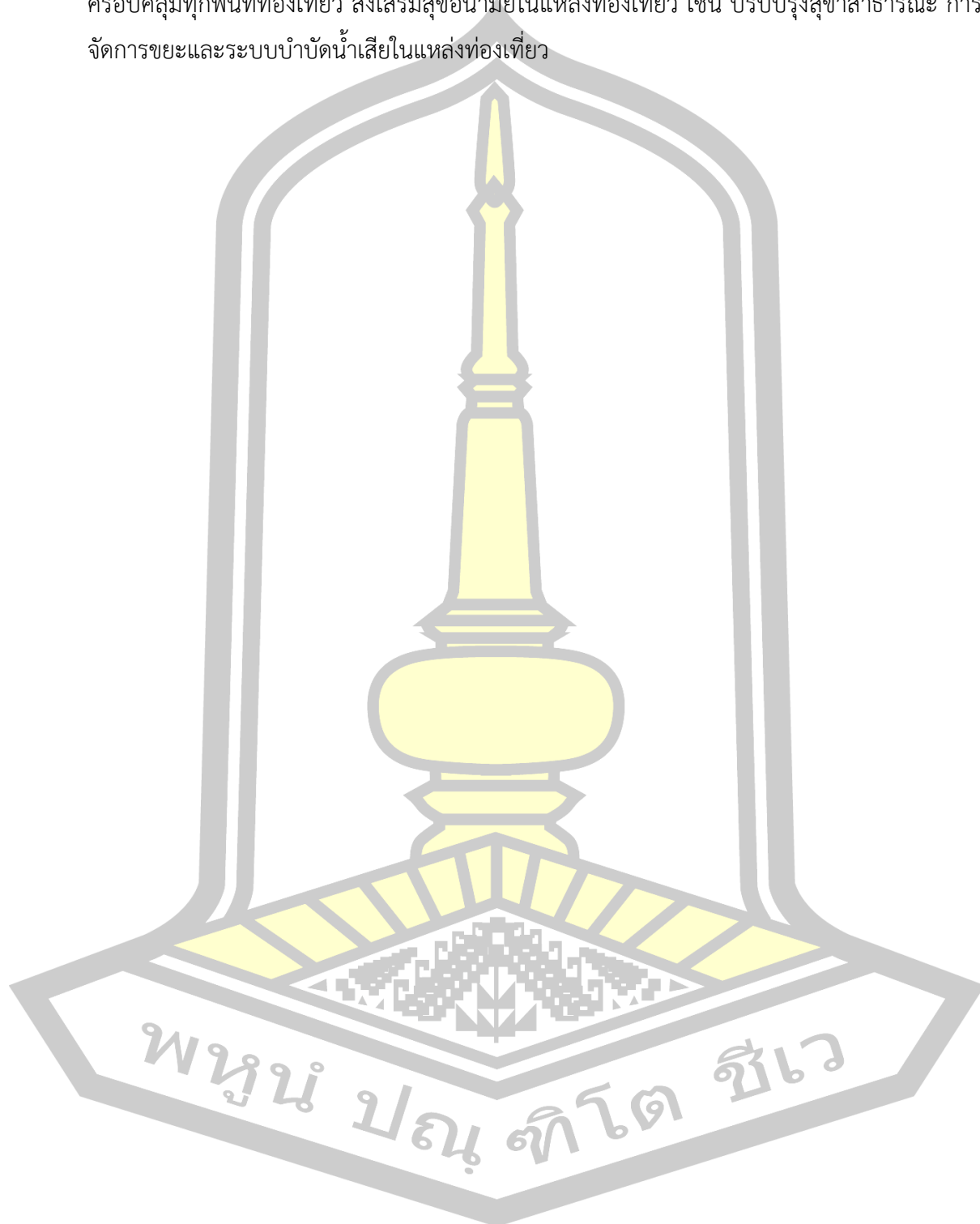
การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ร่วมวางแผนพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวจัดให้มีห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะอย่างเพียงพอ มีการจัดบริการแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ที่แสดงอัตลักษณ์อำเภอเขมราฐ พร้อมทั้งมีบุคลากรคอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างประเทศ และคนพิการ ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว “โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งล้วนมีส่วนในการส่งเสริมประสบการณ์ในการท่องเที่ยวโดยในยุทธศาสตร์นี้เน้นด้านการพัฒนาระบบคมนาคมในทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และการพัฒนาความปลอดภัยและสุขอนามัยอย่างเป็นระบบ”

ตามแนวทางการพัฒนา พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่งเพิ่มจุดบริการ Free – WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดียวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้ง

ไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางกนกนิตา ธนาโชคพิสิษฐ์
วันเกิด	วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 519/18 ถนนวิริยะบำรุง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร รหัสไปรษณีย์ 35000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการกองการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปลีก ตำบลน้ำปลีก อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ รหัสไปรษณีย์ 37000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2559). *แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง*.
- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560*.
- กรุงเทพมหานคร : สำนักเลขาธิการอาเซียน.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ.2550-2559)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2550.
- กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ. (2555). *การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน*. 140–141.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). *50 ปีของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*.
- กุลวดี ละม้ายเงิน. (2552). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรมมิ่งพ่วงองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- จิรวัดน์ พิระสันต์ และคณะ. (2556). *การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมี ส่วนร่วม โดยชุมชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)*.
- จุฑาภรณ์ ทองเพ็ง. (2554). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดโสธรวรารามวิหารจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- แจ้งใจเจริญ, ภ. (2558). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้าน ชีราคว่าโก จังหวัด กิฬ ประเทศญี่ปุ่น*.
- ซ์ชวล, พ. (2551). *การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2550). *วิถีไทยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. โครงการวิจัยพิเศษ*.
- ชายชาญ ปฐมกาญจนา. (2556). *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์ และเกริกไกร แก้วล้วน. (2550). *การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัฒนธรรมของ ชุมชนชาวควยในเขตอีสานใต้และลาวตอนใต้. สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.)*.
- ถ.ถ. (2555). *การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนของ นรข. วารสารนาวิกศาสตร์, 95(2), 029–039*.

ทงศักดิ์ นรดี. (2556). รูปแบบฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีเพื่อการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนชาวกุยบ้านกู่ ตำบลกู่ อำเภอลำปาง จังหวัดศรีสะเกษ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

นามานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี. (2544). อุบลราชธานี.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุทธากรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย. ซี.พี.บุ๊ก สแตนดาร์ด.

บุปผา พิภุลแก้ว และคณะ. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างกิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงันจังหวัดสุราษฎร์ธานี. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผู้จัดการออนไลน์. (2552). บ้านบุงชวย” เขมรรัฐต้นแบบแก้ปัญหาเสพติด - บทพิสูจน์ชุมชนเข้มแข็งภูมิคุ้มกันที่ไม่ต้องพึ่งอำนาจรัฐ.

<http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9520000128136>

ผู้จัดการออนไลน์. (2560). เปิดถนนสายวัฒนธรรมเขมรรัฐ คึกคัก.

<http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9520000128136>.

พิชัย รักตะสิงห์. (2556). “ไทยกับการเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของ AEC” ใน งานสัมมนา TU-ASEAN Forum ครั้งที่ 7. วันที่ 23 ธันวาคม 2556 ณ ห้องจูปีเตอร์ ชั้น 3

โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น: 1-40.

ภรณ์นภัส เบ็นส์. (2559). เอกสารประกอบการสอนทรัพยากรการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ภูสวัสดิ์ สุขเลี้ยง. (2555). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา หมู่บ้านห้วยโป่งผาลาด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัชิกามณ หลักหาญ. (2559). อิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดเชียงรายต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วรภพ วงศ์รอด. (2557). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 9.

วัฒนา พุฒิชาติ. (2557). การพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านชายแดนไทย-ลาว. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วันสาด ศรีสุวรรณ. (2553). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วันใหม่ แดงแก้ว. (2554). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาลิกา แสนคำ. (2555). *การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิกกร สีนธูวาทีน. (2554). *จับเทรนด์ท่องเที่ยวยุคใหม่ Customize Travel แรงแรง*.
<http://www.brandage.com/Modules/DesktopModules/Article/ArticleDetail>.
- สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี (2544). “นามานุกรมภูมิศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานี” จังหวัดอุบลราชธานี : หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น: สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี .
- ศรีศักดิ์ พิกุลแก้ว และ พิชญวิรัช ยุทธชนะ . (2556). “เขมรรัฐ” .สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), กรุงเทพฯ
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร. (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มข.*, 248–251.
- ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ. (2554). *การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2552). *การพัฒนาเพื่อกำหนด แนวทางการพัฒนา และจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เลนต่อการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย*.
- สรารวรรณ เรื่องกัลปวงศ์ และอรนพ เรื่องกัลปวงศ์. (2558). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557*. www.deepsouthwatch.org/node/3018
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2550). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สุทัศน์ รุ่งศิริศิลป์. (2551). เขมรรัฐ อีกปลายทางแห่งความเกษมสุข. In *อนุสาร อ.ส.ท.*
- สุรีย์ บุญญานุกพงศ์ และคณะ. (2559). *การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเส้นทางอารยธรรมล้านนาเชื่อมโยงกับสปป.ลาว สหภาพเมียร์มาร์และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้)*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อนุรักษ์ ปัญญาอนุรักษ์. (2552). *ชุมชนทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม*. เอกสารประกอบ คำสอนสาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมราวดี คำบุญ. (2556). *การประเมินความพร้อมทางการท่องเที่ยวของเมืองท่องเที่ยวขนาดเล็ก*. อำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี.

- Adhikary, M. (1995). *Management of Ecotourism*. Bangkok: Srinakarinwirot University.
- Aziz, A. (2002). *An evaluation of the attractiveness of Langkawi Island as a domestic tourist destination based on the importance and perceptions of different types of attractions*,.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management* Vol. 21 No.1. pp. 97-116.
- Gee, C. Y., & Fayos, S. E. (1997). *International tourism : A global perspective*. Madrid : World Tourism Organization.
- Goeldner, C. R. and J. R. B. R. (2006). *Tourism : Principle, Practices, Philosophies*. John Wiley and Sons, 10.
- Ijla, A. (2014). What are Appropriate Cultural Tourism Policies for Palestine? *Journal of Management and Business Studies*, 3, 100–106.
- MacDonald. (2005). Shades of green: measuring the value of urban forests in the housing market. *Journal of Forest Economics* 11.
- Narawadee Buakwan, P. V. and A. V. (2008). Cultural Tourism Guidelines In Klonghae Floating Market, Thailand. *International Journal of Management & Information System-Third Quarter*, 17, 163–168.
- Smaranda, C. and A. N. (2008). The Place of Cultural Tourism for Cluj-Napoca, Romania as a Tourist Destination. *WSEAS Transaction on Business and Economics Journal*, 5, 403–412.
- Syaiful, M. (2009). Eco and Cultural Tourism Development in Danau Sentarum National Park. *World Lake Conference*, 1–6.
- Tourism Western Australia. (2009). *Five A's OF TOURISM*.
<http://www.tourism.wa.gov.au>.
- United Nations Educational, S. and C. O. (2003). *Cultural Tourism*.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2010). *Tourism Resources*.
<http://www.unwto.org/tourismresources>.

ภาคผนวก

ประวัติศาสตร์ เมืองเขมราฐบุรีรัมย์

เขมราฐ หรือ "เขมราฐบุรีรัมย์" ตั้งอยู่ติดแม่น้ำโขง เป็นเมืองชายแดนระหว่างประเทศ สบปลื้ม เมืองเขมราฐ (เขมราฐบุรีรัมย์) ถูกบันทึกไว้ในแผนที่ประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2357 ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ร.2) ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างบ้าน "โคกจระเข้เมือง" ซึ่งเป็นเมือง "เขมราฐบุรีรัมย์" ฐานะเป็นเมืองขึ้นเขตรองกรุงรัตนโกสินทร์ และแต่งตั้งให้ "ขุนลาดคำ" มาเป็นเจ้าเมืองคนแรก (มาจาก เมืองเขมราฐธานี) ที่ตำแหน่ง "พระเทพวงศา" ปกครอง เมืองเขมราฐบุรีรัมย์ จนกระทั่งประมาณปี 2436 (พ.ศ.112) ประเทศลาวได้มาอยู่ในการปกครองของประเทศไทยแล้ว เมืองเขมราฐบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นเมืองชายแดน ได้กลายเป็นศูนย์กลาง การค้าการแลกเปลี่ยนระหว่างพรมแดน โดยมีสถานะ เป็นเมืองท่าสำคัญ สำหรับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทย

กิจกรรมงานแสดง "ปูซิ่น กับข้าวและ ส้มโผลงกับ ฝั" พาเที่ยวชมประเพณีแม่น้ำโขง

กิจกรรมงานแสดง "ปูซิ่น กับข้าวและ ส้มโผลงกับ ฝั" พาเที่ยวชมประเพณีแม่น้ำโขง

กิจกรรมแสดงเจ็ดสีบนโขง ศึกษาร่องรอยเขื่อน และสัมผัสความรื่นจาง "ปฎิหาริย์ดินนาข้าวไร่บนตะ"

ศึกษาดูงานดินประวัติศาสตร์ หาดทรายสูง

สัมผัสสะพานพาศศวรรษชาวมณฑลประวัติศาสตร์ร้อยปี

"ชมพระอาทิตย์ตกดินบน ฝั หาดทรายสูง"

ศูนย์ประสานงาน
 33 หมู่ 10 บ้านลาดใหญ่ ตำบลเขมราฐ จังหวัดบุรีรัมย์ 34170
 โทร. 083-7198904, 087-4007988, 089-9347889
 E-MAIL : Musakun_wi@hotmail.com

ท่องเที่ยวชมเขมราฐบุรีรัมย์
 เขมราฐ เขียด นามวง หาดเจ้าใหญ่

วัฒนธรรมผ้าทอมือชื่อความหมายขมขยคำ

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมคุณภาพสูง
 เป็นแหล่งโบราณคดี ในระยะก่อนประวัติศาสตร์ 3,000 ปี ซึ่งปรากฏหลักฐาน ทางโบราณวัตถุที่สำคัญ เช่น กำไลหินมีลายเขียนสีจาก ถ้ำกลองหินประทักษิ ขวานสำริดรูป รองเท้าบูท เครื่องปั้นดินเผา

โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรม
 เขมราฐ นามวง เขียด อำเภอเขมราฐ จังหวัดบุรีรัมย์
 "ท่องเที่ยวชมเขมราฐบุรีรัมย์ ชมวิถีชีวิตชาวไร่ชาวนา-ชาวเขมราฐสูง"

วันที่ 1

- นัการวิถีชีิ์ เขมราฐ
- เยี่ยมดูโบราณสถานของบ้านวัดศรีเมือง
- เยี่ยมชม โรงงานทอผ้าไหมการยู่ยู่ยู่ยู่
- ประวัติศาสตร์ ธรณีระชุนหิน ศิลาจารึก
- ความสำคัญ โขงโขงเขมราฐ
- ศึกษาดูงานประวัติศาสตร์ หาดทรายสูง
- สัมผัสวิถีชีวิตชาวไร่ชาวนา ไร่ประมง
- เยี่ยมดูร่องน้ำโขงของเขื่อนหินลาดกั้น
- สัมผัสความรื่นจางจากทิวทัศน์ "ปฎิหาริย์ดินนาข้าวไร่บนตะ"
- "ปูซิ่น กับข้าวและ ส้มโผลงกับ ฝั" พาเที่ยวชมประเพณีแม่น้ำโขง

วันที่ 2

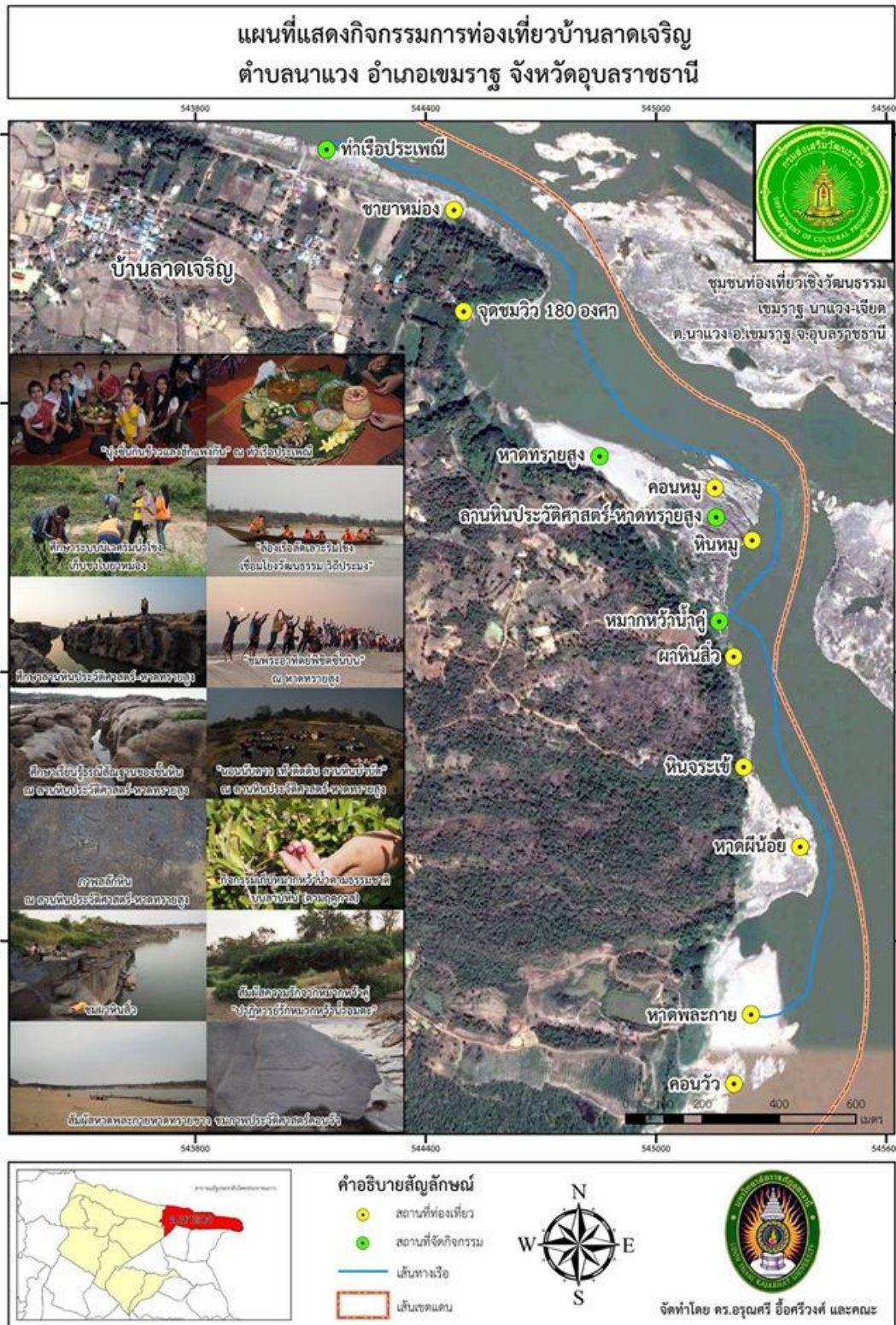
- ชมพระอาทิตย์ตกดินบน ฝั
- ศึกษาดูงานดินประวัติศาสตร์ หาดทรายสูง
- เยี่ยมดูภาคประวัติศาสตร์ ภาคเกษตรดี ดึกษาถิ่นโบราณ
- เยี่ยมดูภาคคว่ำน้ำ กิจกรรมเรือประมงชาวมณฑล (ตามฤดูกาล)
- ศึกษาความหมายของภาษาอีสาน
- รับประทานอาหารกลางวัน ที่บ้านไร่ของ
- เยี่ยมดูการแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- เยี่ยมดูภาคประวัติศาสตร์ที่โบราณ ตำบลเจ็ดสี
- ศึกษาประวัติศาสตร์ที่โบราณ ตำบลเจ็ดสี
- เยี่ยมดูการถ่ายภาพโบราณ (สมัยก่อนกล้อง)

ค่าบริการท่องเที่ยวชม 2 วัน 2 คืน			
โหล่ง	300 บาท/คน	พักแรม	200 บาท/คน
อาหารกลางวัน	150 บาท	เที่ยวชมเขมราฐบุรีรัมย์	200 บาท/คน
อาหารว่าง 2 มื้อ	100 บาท	มัคคุเทศก์	100 บาท/คน
อาหารเย็น รับประทานอาหาร	200 บาท	รวม	1,300 บาท/คน

แผนที่แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวบ้านลาดเจ้าใหญ่ ตำบลนามวง อำเภอเขมราฐ จังหวัดบุรีรัมย์

ศึกษาดูงาน ประวัติศาสตร์ที่หาดเจ้า

ปลาสดๆ จากแม่น้ำโขง

แกมมโม่หมะยม

ผ้าฝ้ายมัดหมี่ทอมือ

กล้วยตาก

อาหารอีสานพื้นบ้าน(ตามฤดูกาล)

วิถีชีวิตเรียบง่าย (รถสกายแล็ป)

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานี

พหุวัฒนธรรม

ถนนคนเดินเขมราฐธานี

วัดบึงขี้เหล็ก

วัดพระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ (บ้านปากแซง)

หาดทรายสูง

ประเพณีแข่งเรือยาวสองฝั่งโขง

บรรยากาศ ร้านอาหารริมฝั่งโขง

